حیدر بابایا سلام

۱ حیدر بابا، ایلدریملار شاخاندا،
سللر، سولار شاقلیدایوب آخاندا،
قیزلار اونا صف باغلیوب باخاندا.
سلام اولسون شوکتوزه، ائلوزه
منیم ده بیر آدیم گلسین دیلوزه.

۲ حیدر بابا، کهلیکلرون اوچاندا
کول دیبینن‌دوشان قالخوب، قاچاندا،
باخچالارون چیچکلنوب آچاندا،
بیزدن ده بیر ممکن اولسا، یاد اله
آچیلمیان اورکلری شاد اله.

۳ بایرام یئلی چارداخلاری ییخاندا،
نوروز گلی، قارچیچگی چیخاندا،
آغ بولوتلار کوینکلرین سیخاندا
بیزدن ده بیریادایلیه‌ن ساغ اولسون
دردلریمیزقوی دیکلسون داغ‌اولسون.

۴ حیدر بابا، گون دالیوی داغلاسین
اوزون گولسون، بولاخلارون آغلاسین
اوشاخلارون بیر دسته گل باغلاسین
یئل گلنده وئر گتیرسین بویانا
بلکه منیم یاتمیش بختیم اویانا.

۵ حیدر بابا، سنون اوزون آغ اولسون!
دورت بیریانون بولاغ باغ اولسون!
بیزدن سوراسنون باشون ساغ اولسون!
دنیا قضو ـ قدر، ئولوم ـ ایتیمدی!
دنیا بویی اوغولسوزدی، یتیمدی!

۶ حیدر بابا، یولوم سنن کج اولدی،
عمروم کچدی، گلممه‌دیم گج اولدی،
هئچ بیلمه‌دیم گوزللرون نج اولدی
بیلمزدیم دنگه لروار، دونوم وار،
ایتگین لیك وار، آیرلیق وار، ئولوم وار.

۷ حیدر بابا، ایگیت امك ایتیرمز،
عمر کچه‌ر، افسوس بره بیتیرمز،
نامرد اولان عمری باشا یتیرمز.
بیزده، واللاه، اونوتماریق سیزلری،
گورممسك حلال ائدون بیزلری.

۸ حیدر بابا، میراژدر سسلننده،
کنیر ایچنه سسدن سرکه بدن ده شنده،

عاشیق رستم، سازین دیللندیرنده،
یادونـدادی نه هولسك قاچاردیم؟
قوشلار تکین قاناد چالیب اوچاردیم؟

۹ شنگل آوا یوردی عاشیق آلماسی،
گاه دا گئدوب اوردا قوناق قالماسی،
داش آتماسی، آلما، هیوا سالماسی،
قالیب شیرین یوخی کیمی یادیمدا.
اثر قویوب روحیمدا، هر زادیمدا.

۱۰ حیدر بابا، قوری گولون قازلاری،
گدیکلارون سازاخ چالان سازلاری،
کت ـ کوشنین پاییزلاری، یازلاری،
بیر سینما پرده‌سی‌در گوزومده،
تك اوتوروب، سیرائدیرم ئوزومده.

۱۱ حیدر بابا، قره چمن جاداسی،
چووشلارین گله‌رسسی ـ صداسی،
کربلیا گئدنارین قاداسی،
دوشسون بو آج یولسوزلارین گوزونه،
تمدنون اویدوخ یالان سوزونه!

۱۲ حیدر بابا، شیطان بیزی آزدیریب،
محبتی اور کلردن قازدیریب،
[illegible] سرنوشتین یازدیریب،
[illegible]

باریشیغی بلشدیروب قانینا!

۱۳ گوز یاشینا با خان اولسا، قان آخماز!

انسان اولان خنجر بئلینه تاخماز!

اما حیف، کور توتدوغون بوراخماز!

بولاخ قینر چای ـ چمنین گوزونده،

بولاغ اوتی، اوزه‌ر سویون اوزونده،

گوزل قوشلار اوردان گلیب گچللر،

خلوتلیوب ، بولاخدان سوایچللر .

۱۸ ... سینل بیجن اوراخلار،

آی ئوزومی او ازدیرن گونلریم!
آغاچ مینوب، آت گزدیرن گونلریم!

۲۲ هچی خالا چایدا پالتار یووارڈی،
ممد صادق داملارینی سووارڈی،
هچ بیلمزدیك داغدی، داشدی، دووارڈی
هریان گلدی، شیلاغ آتوب آشاردیق،
آلله، نه‌خوش، غمسیز-غمسیز یاشاردیق!

۲۳ شیخ الاسلام، مناجاتی دییه‌ردی،
مشد رحیم لباده‌نی گییه‌ردی،
مشد آجلی بوز باشلاری ییه‌ردی،
بیزخوشودوق‌خیرات‌اولسون، توی‌اولسون،
فرق ایله‌مز، هرنولاجاق، قوی اولسون!

۲۴ ملك نیاز ورندلین سالاردی،
آتین چاپوپ، قیقاجیدان چالاردی،
قیرقی تکین، گدیك‌باشین آلاردی،
دولائیا قیزلار آچیپ پنجره،
پنجره‌لرده نه گوزل منظره!

۲۵ حیدربابا، کندین‌تویون‌توتاندا،
قیز ـ گلینلر حنا، پیلته ساتاندا،
بیك گلینه دامنان آلما آتاندا،
منیم ده او قیزلاروندا گوزوم وار،
عاشیقلارین سازلاریندا سوزوم وار.

۲۶ حیدر بابا، بولاخلارین یارپیزی،
بوستانلارین گلبسری، قارپیزی،
چرچیلرین آغ نباتی، ساققیزی،
ایندی ده وار داماغیمدا، داد وره‌ر،
ایتگین گئدن گونلریمدن یادوره‌ر.

۲۷ بایرامیدی، گئجه قوشی اوخوردی،
آداخلی‌قیز بیك‌جورابین توخوردی،
هرکس شالین‌بیرباجادان سوخوردی،
آی نه گوزل قایدادی شال سالاماق!
بیك شالینا بایراملغین باغلاماق!

۲۸ شال ایسته‌دیم، من‌ده ائوده آغلادیم،
بیر شال آلیب، تئز بئلیمه باغلادیم،
غلام گیله قاشدیم، شالی سالاڈیم،
فاطمه خالا، منه جوراب باغلادی،
خان ننه‌می، یادا سالیب آغلادی!

۲۹ حیدر بابا، میرزممدین باخچاسی،
باخچالارین تورشاسی شیرین آلچاسی،
گلینلرین دوزمه‌لری، طاخچاسی
هی دوزولور گوزلریمین رفینده!
خیمه وورار خاطره‌لر صفینده!

۳۰ بایرام اولوب، قیزیل پالچیق ازللر،
ناقیش ووروب، اتاقلاری بزللر،

طاخچالارا دوزمه‌لری دوزللر،
قیز ـ گلینن فندقچاسی، حناسی،
هوسلنه‌ر آناسی، قاینانناسی.

۳۱ باکی چنین سوزی، سووی ، کاغذی،
اینکلرین بولاماسی، آغزی،
چرشنبه نین گردکانی ، مویزی،
قیزلار دییه‌ر : آتیل-باتیل چرشنبه،
آینا تکین بختیم آچیل چرشنبه!

۳۲ یومورتانی، گویچك، گلی بویاردیق،
چاقیشدیریب، سینانلارین سویاردیق،
اویناماقدان بیرجه مگر دویاردیق؟
علی منه یاشیل آشیق وئرردی!
ارضا منه نوروز گلی دررى!

۳۳ نوروز علی خرمنده ول سورردی،
گاهدان ینوب، کولشلری کورردی،
داغدان دا بیر چوبان ایتی هورردی،
اوندا گوردون الاخ ایاخ ساخلادی،
داغا باخیب، قولاخلارین شاخلادی!

۳۴ آخشام باشی ناخیریلان گلنده ،
قودوخلاری چکیب، وواردیق بنده!
ناخیر گچیب ـ گئدیب یتنده کنده،
حیوانلاری چلیاق‌مینوب قوواردیق،

سوزچیخسیدی،سینه‌گریب‌سووار دیق.

۳۵ یاز گئجه‌سی چایدا سولار شاریلدار،
داش ـ قیه‌لر سلده آشیب، خاریلدار،
قارانلیقدا قوردون گوزی پاریلدار،
ایتلر، گوردون، قوردی سئچوب، اولاشدی،
قورددا، گوردون، قالخیب، گدیکدن آشدی.

۳۶ قیش گئجه‌سی، طوله‌لرین اتاغی،
کتلیلرین اوتراغی، یاتاغی ،
بخاریدا یاناراوتون یاناغی ،
شبچره‌سی ، گردکانی ، ایده‌سی،
کنده باسار گولوب، دانشماق سسی.

۳۷ شجا خال‌اوغلونون باکی سوقتی،
دامدا قوران سماواری، صحبتی،
یادیمدادی شسلی قدی ـ قامتی.
جونم‌مگون‌تویی‌دونوب، یاس‌اولدی،
ننه‌قیزین بخت آیناسی کاس اولدی.

۳۸ حیدربابا، ننه قیزین گوزلری،
رخشنده‌نین‌شیرین ـ شیرین سوزلری،
ترکی دئدیم، اوخوسونلار ئوزلری،
بیلسینلر که، آدام گئدر آدقالار،
یاخشی ـ پیسدن آغیزدا بیرداد قالار.

۳۹ یاز قاباغی، گون گونئی دوینده،

کنداوشاغی قارگوللەسین سوینده،

[illegible]

منیم روحوم ایله بیلون اوردا دور،

کهلیك کمین باتیب، قالیب قاردادور.

[illegible]

شللاق، آتیب، [illegible] سالاردیق،

بوغدا وئریب، آرموتلاردان آلاردیق.

[illegible] گئجه گتدیك چایا.

مـن باخیرام سلده بوغولموش آیا!

۴۸ ـنجه سلطان عمه گئدیب تبریزه،
اما نه تبریز که، گلمیر بیزه.
بالام، دورون قویاخ گئداخ ائممیزه؛
[illegible]
قویون اولان، یاد گئدوبن ساغیلدی.

۴۹ حیدر بابا، دنیا یالان دنیا دی،
سلیماندان، نوحدان قالان دنیا دی.
اوغول دوغان، درده سالان دنیا دی
هر کیمسیه هر نه وئریب، آلیبدی،
[illegible] بیر قوزی آلا قالیبدی.

۵۰ حیدر بابا، یارـ یولداشلار دوندولر،
بیرـ بیرمی چوندقویوب، چوندولر،
چشمه لریم، چراغلاریم، سوندولر.
یامان یئرده گوندوندی، آخشام اولدی!
[illegible] شام اولدی!

۵۱ عم اوغلینان گئدن گئجه قیپچاغا،
[illegible]

اورادادوشهر چیل کهلیگین فرهسی
اوردان گئچر یوردوموزون ئوزونه
بیزده گئچک یوردوموزون سوزونه.

۵۳ خشگنابی یامان گونه کیم سالیب؟
سیدلردن کیم قیریلیب، کیم قالیب؟
آمیرغفار ذام ـ داشینی کیم آلیب؟
بولاخ گنه گلیب، گولی دولدورور؟
یاقورویوب، باخچالاری سولدورور؟

۵۴ آمیرغفار، سیدلرین تاجیدی؛
شاهلار شکاراتمهسی قیقاجی دی.
مرده ـشیرین، نامرده چوخ آجیدی.
مظلوملارین حقی اوسته اسردی.
ظالملری قلیش تکین کسردی.

۵۵ میر مصطفی دایی، اوجا بوی بابا؛
هیکللی، ساققاللی، تولستوی بابا.
ایلردی یاس مجلسینی، توی بابا
خشگنابین آیروسی، اردمی،

یاشیل گوزلر، چراغ تکین، یاناردی.

۵۷ منیم آتام، سفر ولی [illegible] یکیشدی،

ائل الیندن دوتماق اونون ایشیدی.

گوزللرین آخره قالمیشیدی،

[illegible] اونون سوگوا دورنلرلوند [illegible]

محبتین چراخلاری سوندولر.

۵۸ میر صالحین دەلی سؤلیق اتمەسی،

میر عزیزین شیرین شاخسی گتمەسی،

میر ممدین قورولماسی، بیتمه سی،

ایندی دئسك، احوالاتدی، ناغیلدی،

گچدی، گئتدی، ایتدی، باتدی، داغیلدی.

۵۹ میر عبدلون ایناداً قاش یاخماسی،

جو جیلر یندن، فاشینون اختیاسی، [illegible]

بویلانماسی، دام - دووارداناباخماسی،

شاه عباسین دوربینی، یادش بخیر!

خشگنابین خوش گونی، یادش بخیر!

[illegible]

یقین گنه سماورای قینیور؟

[illegible] قوجالیب، آلت انگینەن چینیور،

قولاخ باتیب، گوزی گیریب قاشینا،

یازیق عمه، هاوا گلیب باشینا!

۶۲ [illegible]

ائشیدنده، ایه ر آغزی - گوزونی،

ملکامدا وئرر اونون ئوزونی،

دعوالارین شوخلوغیلان قاتاللار،

اتی ییوب، باشی آتوب یاتاللار.

۶۳ فضه خانم، خشگنا بین گلیبدی،

آمیر یحیی، عمقزینون قولیبدی،

رخساره، آرتیستیبدی، سوگلیبدی،

[illegible]

آمیر جعفر غیرتلیدیر قان سالار.

۶۴ سحر تئزدن، ناخیر چیلار گلردی،

قویون - قوزی، دام باجادا ملردی،

[illegible]

گون اوجالیب، آرتار داغین جلالی،
طبیعتین جوانلانار جمالی.

۶۶ حیدربابا قارلی داغلار آشاندا،
گئجه کروان یولون آشیب چاشاندا،
من هاردا سام، تهراندا یا کاشاندا
اوزاقلاردان، گوزوم سئچر اونلاری،
خیال گلیب، آشیب گئچر اونلاری.

۶۷ بیر چیخیدیم دام قیه‌نین داشینا،
بیر باخیدیم گچمیشینه، یاشینا،
من ده اونون قارلاریلان آغلاردیم،
قیش دوندوران اورکلری داغلاردیم.

۶۸ حیدربابا، گل غنچه سی خنداندی
اما، حیف، اورك غذا سی قاندی،
زندگانلیق بیر قارانلیق زنداندی،
بیرگوریدیم نه‌لرگلیپ باشینا؟
بو زندانین دربچه سین آچان یوخ!
بو دارلیقدان بیرقورتولوب قاچان یوخ!

۶۹ حیدربابا، گویلر بوتون دوماندی،
گلوتزلیمیز بیر بیریمدن یاماندی،
بیر بیرزون آیریلماليون آماندی!
یاخشیلیغی المیزدن آلیبلار!
یاخشی بیزی یامان گونه سالوبلار!

۷۰ بیر سوروشون بو قارقینمش فلکدن،
نه ایستیور، بوقوردوغی کلکدن،
دینه، گچیرت اولدوزلاری الکدن،
قوی‌توکولسون، بویئریوزی‌داغیلسین،
بو شیطانلیق قورقوسی بیر یغیلسین!

۷۱ بیر اوچیدیم بو چرپینان یئلینن،
باغلاشیدیم داغدان آشان سئیلنن،
آغلاشیدیم اوزاق دوشن ائلینن،
بیر گوریدیم آیریلیغی کیم سالدی!
اولکه میزده کیم قیریلدی، کیم قالدی!

۷۲ من سنون تك داغا سالدیم نفسی،
سن‌ده قیتر، گویلره سال بوسسی،
با یقوشون دا دار اولماسین قفسی؛
بوردا بیر شیر داردا قالیب باغیریر،
مروتسیز انسانلاری چاغیریر!

۷۳ حیدربابا، غیرت قانون قاینارکن،
قره قوشلار سنن قوپوب قالخارکن،
اوسیدیریم داشلاریمان اوینارکن،
[illegible] گور،
[illegible] داردا گور!

۷۴ حیدر بابا، گئجه دورنا گئچنده،
کوراوغلونون گوزی قارا سئچنده،

تیر آیمی اتینوب، نسیب، بیچنده،

من‌ده بوردان تئز مطلبه چاتمارام!

عیوض گلیب چاتمیونجان، یاتمارام!

[illegible] دوغگینان،

نامردلرین بورونلارین اووگینان

گدیکلرده قوردلاری توت بوغگینان،

قوی قوزولار آیین ـ شایین اوتلاسین،

قویونلارون قویروقلارین قاتلاسین!

۷۶ حیدربابا، سنون گویلون شاد اولسون!

[illegible] دولی داد اولسون!

سنن گئچن تانیش اولسون، یاد اولسون،

[illegible]

بو عمردور غم اوم[illegible] قالار!

ایکنجی «حیدر بابا یاسلام»

۷۷ حیدر بابا، گلدیم سنی یوخلیام،

[illegible] یوخلیام،

عمری قووام، بلکه بوردا حاخلیام،

[illegible] دلیم، بیزه گلسن بیر!

آیدین گونلر، آغلاریوزه گولسن بیر.

۷۸ حیدر بابا، چکدون منی کئیردون،

[illegible] موزا ـ یووامیزا یئتردون؛

یوسفوی اوشاقیکن ایتیردون؛

قوجا یعقوب، ایتمیشسمده، تاپوبسان

قووالیوب، قوردآغریندان قاپوبسان!

۷۹ بوردادوشن کروان چاتوب، کوچوبدی،

آیریلیغین شربتینی ایچوبدی؛

عمر موزون کوچ، بوردان کوچوبدی،

کوچوب گئدوب، گئدر گلمز یوللارا،

توزی قونوب بوداشلارا، کوللارا!

۸۰ بوردا شیرین خاطره‌لریاتوبلار؛

داشلاریلان باشلاریلا چاتوبلار؛

آشنالیغین داشین بیردن آتوبلار،

من باخاندا، قاوزانیللار، باخیللار،

ملاابراهیم لاپ اریبوب، قورتولوب،

شیخ‌الاسلام، سهلان قالیب، قیوراخدی،

[illegible] قوپ چاقدی!

۸۵ آهیللارون، یتیمش کفن چورودوب،

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اوشاق دئمه ، ایپین قیرمیش داناداه!

[illegible] دانا دا دئمه ، [illegible] دلنادئه!

۹۷ دئدیم : بالام ، اوممدسن نولوبدی؟

معلوم اولان، طفیل بالا ئولوبدی؟

[illegible]

[illegible]

بوکتده بیر بورون قانی کسه‌ن یوخ؟

۹۸ ملك‌نیاز، ایتگین گئدیب یوخ اولوب.

[illegible] خال، شکته ائدیب یخیلوب.

هر کس [illegible]

چوراغ [illegible]

هره قالیب ئوز جاننین هاینا!

۹۹ کتدی، [illegible] چوراغ [illegible]

گوروم سیزون برقوزقالسین آندیرا،

[illegible]

۱۰۱ کتدی گلین کیمی دنیانی بزه‌ر ،

[illegible] اماق ـ یاماقا دوزه‌ر.

اینه بزه‌ر خلقی، ئوزی لوت گزه‌ر،

ایندی ده‌وار چارشابلاری آلباقدی!

[illegible] قلارین قیش ـ پاچاسی چیلپاقدی!

۱۰۲ [illegible] داشیردی.

بوکوللوکدن اولاخلاردیرماشیردی.

سئللر کیمی، نعمت آشوب ـ داشیردی.

هرایش دئدون، هرکیمسییه گورردی،

[illegible] درمانی ایسته سیدون ، وئرردی.

۱۰۳ [illegible] تکین [illegible]

چومبلنتی گوزقیجیردوب،دوروخوب.

[illegible]

توکولسونلر، اونونلشین یرتسین‌لار!

[illegible]

دییوب ـ گولمك مرادینا یتردیك!
ائل ده گولسون ، مرادینا یتیشسون!
اورکلرین یارا لاری بیتیشسون!

۱۰۶ حیدر بابا ، سنده دفینه‌لر وار ،
داغلار ودیعه سی خزینه لر وار ،
آما سنه بنزه‌ر ده سینه‌لر وار ،
بو سینه‌لر داغلار ایله دانیشیر ،
داغلار کیمی گوگلر ایله قونوشیر .

۱۰۷ گور هاردان من سنه سالدیم نفسی ،
دئدیم قایتار سال عالمه بوسسی،
سن‌ده یاخشی سیمرغ ائتدین مگسی ،
سانکی قاناد وئردین یئله ، نسیمه ،
هر طرفدن سس وئردیلرسسیمه .

۱۰۸ حیدربابا ، سنی وطن بیلمیشدیم ،
وطن دییب، باش گوتوروب گلمیشدیم،
سنی گوروب گوز یاشیمی سیلمیشدیم،
حالبوکی لاپ غملی غربت سنده ایمیش،
قارا زندان، آجی شربت سنده ایمیش.

۱۰۹ کیم قالدی که، بیزه بوغون بورمادی،
آلتدان ـ آلتدان بیزه کلك قورمادی،
بیر مرد اوغوال بیزه هاوار دورمادی،
شیطانلاری قوجا قلاییب، گزدیز سیز ،

انسانلاری آیا قلاییب ازدیز سیز.

۱۱۰ دیوار اوجالدی، گون بیزه‌دوشمه دی،
زندان قرالدی، گوز ـ گوزوسئچمه‌دی،
گوندوز گوزی منیم لامپام کئچمه‌دی،
سئلده باسدی، امیزدولوب گول اولدی،
چوخ یازیغین ائوی چونوب چول اولدی.

۱۱۱ اول باشی مندن استقبال ائتدیز ،
سوندان چونوب ایشیمیده اخلال ائتدیز،
ئوز ظنیزجه استادی اغفال ائتدیز ،
عیبی یوخدیر، کئچر گئدر ، عمر در،
قیش دا چیخار، اوزو قارا کومور در.

۱۱۲ منیم یولوم محبت جاده سیدی ،
سون سوزلریم حقین اراده سیدی ،
محبتین رسالت وعده سیدی ،
یوخسا منده بیر کس ایله غرض یوخ ،
سیاست آدلی منده بیر مرض یوخ .

۱۱۳ حق نه دییر؟ کفره قارشی گئتمه یز ،
نوردان چیخیب ظلمت ایچره ایتمه یز ،
فیریلداغا فرفراتك بیمته‌یز،
گوردوزده کی اولمادی کفرین دیبی ،
پول دا وئرسه، آلماغاتیکمیش جیبی.

۱۱۴ شیطان بیزیم قبله میزی چوندروب،

آللاه دیین یولدان بیزی دوندروب ،
ایلانلی چشمه یه بیزی گونـدروب ،
منت قویورکی آرخنیز نهر اولوب،
بیزگورورورك‌سولار بیزه زهر اولوب.

۱۱۵ حیدربـابـا ، گیلیلیکدن نه چیخار ؟
ظلمون ائوین صبر و تحمـل ییخار ،
درویش‌اولان صبرین‌الین‌برك سیخار،
گل قاییداق ، چیخاق آقـا دوزونه ،
کئچـه‌ك گنه محبتین سوزونـه .

۱۱۶ دینه اوشاق بیر ـ بیریله ساز اولسون،
بلکه بوقیش‌بیرده‌چونوب یازاولسون،
چای-چمنلراوردك‌اولسون،قازاولسون،
بیزده باخیب فرحله‌نیب بیر اوچاق،
سنیق ـ سالخاق قانادلاری بیرآچاق.

۱۱۷ بـو باخچادان آلچالاری درردیك،
قیش آدینا چیخیب دامـدا سرردیك
هی‌ده چخیب یالاندان چوندرردیك،
قیش زومارین یایدا یه‌ییب دویاردیق
بیرکلـی ده منت خلقـه قویاردیق.

۱۱۸ ائولر قالیر ، ائو صاحبی یوخ ئوزی
اوجاقلارین آنجاق ایشیلدیرگوزی،
گئدنلرین آز ـ چوخ قالیبدیرسوزی،

بیزدن‌ده بیرسوز قالاجاق، آی امان!
کیملربیزدن سوز سالاجاق، آی امان!

۱۱۹ بیزدن سونرا کرسی لرین توونداء،
کندین ناغیلاریندا، سوز ـ سوونداء،
قاری ننه‌نین چاخماغیندا، قوونداء،
حیدربابا ئوزون قاتار سوزلره،
ایچگی کیمی خماروئره‌ر گوزلره.

۱۲۰ عاشیق دئیه‌ر: بیرنازلی‌یار وارایمیش،
عشقیندن اودلانیب یانار وارایمیش،
بیرسازلی‌ـسوزلی شهریار وارایمیش
اودلارسونوب،اونون‌اودی‌سونمه‌ییب،
فلك‌چونوب،اونون‌چرخی‌چونمه‌ییب.

۱۲۱ حیدربابا آلچاقلارون کوشك‌اولسون
بیزدن سورا، قالانلارا عشق اولسون،
کچمیشلردن، گلنلره مشق اولسون،
اولادیمیز، مذهبنی دانماسین!
هرایچی بوش سوزلره آللانماسین!

تورکون دیلی*

تورکون‌دیلی تک‌سوگلی، ایستکلی دیل اولماز
ئوزگه دیله قاتسان ، بو اصیل‌دیل، اصیل اولماز
ئوز شعرینی فارسا ـ عربه قاتماسا شاعر
شعری اوخویانلار، ائشیدنلر کسیل اولماز
فارس شاعری چوخ سؤزلرینی بیز دن آپارمیش
«صابر» کیمی بیر سفره لی شاعر ، پخیل اولماز
تورکون مثلی ، فولکلوری دنیادا تک دیر
خان‌یورقانی ، کند ایچره مثل‌دیر ، میتیل اولماز
آذر قوشونی ، قیصر رومی اسیر ائتمیش
کسری سؤزودیر بیر بئله تاریخ ناغیل اولماز
پیشمیش کیمی،شعرین‌ده گرک‌داد-دوزی‌اولسون
کند اهلی بیلر لر کی دو شابسیز خشیل اولماز
سؤزلرده جواهر کیمی دیر ، اصلی بدلدن
تشخیص وئرن اولسا بوقده‌ر زیر ـ زیبیل اولماز

---

* اصلنده: (اصیل اولماز)

شاعر اولا بیلمزسن ، آنـان دوغماسا شاعر

مس‌سن، آبالام، هرساری گؤینک قیزیل اولماز

چوق قیسا بوی اولسان اولیسان جن کیمی شیطان

[illegible] اولما که اوزوندا عقیل اولماز

[illegible] قصاص چی

بیر دفعه بونی قان کی ایپکدن قزیل اولماز

آزاد قوی، اوغول، عشق سطیستده بولونسون

[illegible] اولماز

[illegible]

آللاهـی سؤرسن ، بئله انسان ذلیل اولماز

چوق داکی سرابون سویی وار یاغ - بالی واردیر

[illegible] شراب اردبیل اولماز

[illegible]

[illegible] طبیل اولماز

[illegible] طاباق ادویه ایله

[illegible] رنجفیل اولماز

بیجنا آبالی خاطره سی

اولدوز سایاراق گؤزله میشم هرگئجه یاری

گج گلمه‌ده دیر یار، یئنه اولموش گئجه، یاری

گؤزلر آسیلی، یوخ نه قارالتی، نه‌ده بیرسس

باتمیش قولاغیم، گؤرنه‌دؤشور مکده‌دی داری

[illegible]

گاهدان اونو دا ئیل دئیه لای لای، هوش آپاری

یاتمیش هامی، بیر آللاه اویاقدیر، داها بیرمن

[illegible] اوندان‌دا یوخاری

[illegible]

[illegible]

عشقین کی قاریندا وفا اولمیاجاقمیش
بیلمم کسی طبیعت نیه قویموش بوقراری؟
سانکی خوروزون‌سون‌بانی، خنجردی‌سوخولدی
سینه مده أورك وارسا، کسیب قیردی داماری
ریشخندله قیرجاندی سحر، سویله‌دی: دورما
جان‌قورخوسی‌وارعشقین، اوتوزدون‌بوقماری*
اولدوم قره‌گون، آیریلالی اوساری تئلدن
بونجا قره گونلردی ایدن رنگیمی ساری
گؤزیاشلاری هریئردن آخارسا، منی توشلار
دریایه باخار، بللی دی، چایلارین آخاری
ازبس منی یاپراق کیمی هجرانلا سارالدیب
باخسان اوزونه سانکی قیزیل گولدی، قیزاری
محراب شفقده ئوزومی سجده ده گؤردوم
قان ایچره‌غمیم‌بوخ، اوزوم اولسون‌سنه‌ساری
عشقی‌واریدی «شهریار» ین گللی ـ چیچکلی
افسوس، قارا یل‌اسدی، خزان اولدی‌بهاری

* اصلینده: جان قورخوسی‌وار، هرکیم اوتوزمیش بوقماری.

دؤگونمه ـ سؤیونمه

بیر قرن ده قارداشدان‌اوزاخلاشماق اولورموش؟
قارداش‌دئیه، بیرعومر، سوراغلاشماق‌اولورموش؟
بیردنده، بوقارداشلا، قوجاقلاشماق اولورموش؟
بونلار بئله کی عرض ائله‌دیم، گلدی و اولدی
من هر نه محال فرض ائله‌دیم، گلدی و اولدی
بیز آیریلالی قرن ایدی، قارداشلاریمیزدان
لش‌لرکیمی آیری دوشه‌لی باشلاریمیزدان
اوزموش الی قافقازلی قاریندداشلاریمیزدان
گور من نه حال اولام بوقیزیل گللری تاپسام
رستم علی‌اوف تک گل بلبللری تاپسام
قارداش! گؤزوم آختارمادا قوی بیرسنی تاپسین
عشقیم، طلیسیم داغلاری فرهاد کیمی چاپسین
دشمن واریسه امجگینی، تندیره یاپسین
حسرت قالالی بیز سیزه، بیر قرن یاریم دیر
آغلارگؤزومون شاهدی، شعریم، سه‌تاریم دیر

اوورەش«قاش آلان‌حلمه»گؤزو قاشدان آییرمیش
[illegible] باشدان آییرمیش
[illegible]
بیر ملته دنیا بویی، بیر فاجعه دوغموش
[illegible]
یاتسین یاوا گؤزلر، هله لیك بختی اویاتدیم
[illegible]
قارداش سنی تاپدیقدا، غمی غصه نی آتدیم
[illegible]
تاپدیم ائلیمی ـ آرخامی، قوربان سنه قارداش
سن تحویل آلیرسان منی، قارداش‌دا سانیرسان
[illegible] گؤرجکده تانیرسان
قلبیمده، دیلیمده یه سؤزوم وارسا قانیرسان
«رستم» باکیدان سویله منه، جان سنه قوربان
تبریز سنه لایق نیسه؟ تهران سنه قوربان!
[illegible]
[illegible]
من هر اودا یانمیشسام، اونا سن‌ده یانیب‌سان
یاد قارداش اولانماز بیزه، قارداش‌دا یاد اولماز
قلبیم سن ایله شاد اولی، سن سیزده شاد اولماز
سیزلرجه بؤیوك انقلابیز، خلقی آییتدی
[illegible] اولسون‌داقاییتدی

آمما بیزیم انسانلاریمیز گئتدی کی گئتدی!
قافقاز قاییدیب دؤنمه‌دی ئوز کؤز مداریندان
قسمت هله یوخ شهریارا «بختیار» یندان
«رستم»، سنه قوربان! بوسلامی گؤتوررسن
[illegible]
اوردان‌دا گلنده، بیزه شادلیق گتیره‌رسن
[illegible] بیلمز
قارداش نه قدر یادلاشا، یاددان چیخا بیلمز
[illegible] اوسوسنلره سونبوللره کؤنلوم
بولبول کیمی قاندیر، او قیزیل گوللره کؤنلوم
«واحد» لره «قابیل» لره «بولبول» لره کؤنلوم
شاعر اولالی بورجلودی «صابر» لره روحوم
«[illegible]» دی «سلیمان» کیمی ساحر لره روحوم
«راحیم»لی «سلیمان»لی گؤروم «بختیار» اولسون
«گولگون» یاجیم «آذر» قادینی برقرار اولسون
«عثمان»لی [illegible] «رسول»لی [illegible] اولسون
[illegible] «سینما» ایله سینمامیزا سپرلیك بیز
هر گؤزسیزی گؤرموشسه، او گؤزدن اوپه‌ریك بیز
عشقینده کؤنول گؤز یولاتیکمیش، یاری گؤزلر
گونلوم یاز ایتیرمیش، آز ایوب ـ آختاری گؤزلر
دیل صبر ائله‌یب دینمه‌سه‌ده، یالواری گؤزلر
عاشق گؤزودیر، چشمه‌ی زمزمده دئیه‌رلر

هجران اودودیر ، نار جهنم ده دئیه‌رلر

بیر گون اولی کی ، فاتحه بیز ساغ ـ سولاوئرریك

دنیا [illegible] بیرلمت اولوب قول ـ قولاوئرریك

[illegible]

[illegible] اولوب چمکم اوکوک [illegible]

خلقی اودا یاندیرماغا ، بیر تك قالی آللاه

[۱۳۴۹/۹/۱۲]

[illegible]

سهندیم!

[illegible] سهندیم،

باشی طوفانلی سهندیم.

باشدا حیدر بابا تك قارلا ـ قیروولا قاریشیب سان،

سون ایپك تئللی بولود لارلا افقده ساریشیب سان،

ساواشارکن باریشیب سان.

گؤیدن الهام آلالی سرری سماواته دئیه‌رسن،

هله آغ کورکی بورون، یازدایاشیل دونداگئیه‌رسن،

قورادان حالوایئیه‌رسن.

دؤشلرونده صونالار سینه‌سی تك شوخ ممه‌لرده،

نه شیرین چشمه لرین‌وار.

اویاشیل تئللری، یئل هؤرمه ده آینالی سحرده،

عشوه‌لی ائشمه لرین‌وار.

قوی یاغیش یاغسادا یاغسین،

سئل اولوب آخسادا آخسین،

یالنلاریمنداردیمیاومراین

قیمتاتلاسلیرنفرداله هاوپاخسین،

یاز، اودؤشلرده ناهار منده سین آچدیقدا چوبانلار،

له بلرلیه دولوسیه دوزلی، دادلی، قاپو و تماشالارین اولسون!

لاله لنمکده‌دی یئر - گؤی، نئجه طومار ساریاندا،
گؤره‌جکسن اوزماندا:
نه زمان وارسا، مکان وار ساکسیب بیچدی بیر آندا،
[illegible]
نه بیلیم [illegible]

[illegible]
شعرینین تاجی اگیلمیش باشی دورموش قاباغیندا،
باشینا ساوریلان اینجی، چاریق اولموش آیاغیندا،
[illegible]
شهدی واربال دوداغیندا.

اودا داغلار کیمی شأنینده نه یازسام یارا شاندیر.
اودا ظالم قوباران قارلا، کولك له دوروشاندیر.
قودوزا، ظالمه قارشی سینه‌گرمیش، ووروشاندیر.
قودوزون کورکونه، ظالم بیره لرتك دارا شاندیر.
آمما وجهینده فقیرخلقی اگیلمیش سوروشاندیر.
قارا ملتده هنر بولسا، هنرله آرا شاندیر.
قارالارلا قاریشاندیر،
[illegible]

گئجه حققین گؤزودیر، طور تؤره تمیش اوجاغیندا،

اری یئب یاغ تك اورکلردی یانیرلار چیراغیندا،
می، محبتدن ایچیب لاله بیتیبدیر یاناغیندا،
او بیر اوغلان کی، پری لر سوایچرلر چاناغیندا،
[illegible] قاینار بولاغیندا،
طبعی بیر سئوگلی بولبول کی، اوخور گول بوداغیندا،
ساری سونبول قوجاغیندا،
[illegible]
سحرین چنلی چاغیندا.

شاعرین ذوقی، نه افسونلی، نه افسانه‌لی باغلار،
آی نه باغلار، کی «الف لیلی» ده افسانه‌ده باغلار.
[illegible]
گول گولرسه بولاغ آغلار.

شاعرین عالمی ئولمز، اونا عالمده زوال یوخ،
آرزیلار اوردانه خاطرلیه امکاندی، محال یوخ،
باغ جنت کیمی اوردا «بو حرام دیر، بوحلال» یوخ.
او محبتده ملال یوخ،
اوردا حال دیر، داها قال یوخ!

گئجه‌لر اورداگوموشدندی، قیزیلدان نه گونوزلر،
نه زمرد کیمی باغلاردی، نه مرمر کیمی دوزلر،

نه ساری تئللی اینکلر، نه آلاگؤزلو ئوکوزلر،
آی نئجه، آی کیمی اوزلر؟!

شعر وموسیقی شاباش اولمادا، افشاندی پریشان،
سانکی آغ شاهی‌دیر اولماقدا گلین باشینا افشان،
نه گلین‌لرکی نه انلیك اوزه سورترله، نه کیرشان،
یاخود نه‌ق بلکی، نه دوو شان!

زهره ایواندا الهه شینیلینده گؤرونرکن،
باخاسان حافظی‌ده اوردا جلالتله گؤررسن،
نه گؤورسن.
گاه گؤرن حافظ شیرازلیلر ایرانلا دوروبلار،
گاه گؤرن اورتادا شطرنج قورارکن اوتوروبلار،

هر سسیز بیرنفس اولدی.
باکی داغلاری دا، های وئردی سسه، قیها اوجالدی،
اوتایین نعره‌لری سانکی بوتایدان دا باج آلدی،
قورد آجالدیقدا قوجالدی.
«راحمین» نعره‌سی قووزاندی دئیه‌ن توپلار آتیلدی،
سئل گلیب نهره قاتیلدی.
«رستمین» توپلاری سسلندی دئیه‌ن بوملار آچیلدی،
بیزه گول ـ غنچه ساچیلدی.
«قورخما گلدیم!» دئیه، سسلرده منه جان دئدی قارداش،
منه جان ـ جان دئیه‌رك، دشمنه قان ـ قان دئدی قارداش.
منه سلطان دئدی قارداش
من ده جانیم چغیریب: جان سنه قربان دئدی قارداش
یاشا اوغلان ـ سیزه داغدان دلی جیران دئدی قارداش
ائل سیزه قافلان دئدی قارداش!
داغ سیزه اصلان دئدی قارداش!

داغلی حیدربابانین آرخاسی هر یئرده داغ اولدی،
داغا ـ داغلار دایاغ اولدی.
آرازیم آینا چیراغ قویمادا، آیدین شافاغ اولدی،
او تایین نغمه‌سی قووزاندی، اورکلر قولاغ اولدی،
یئنه قارداش دئیه‌رك قاچمادا باشلار آیاغ اولدی،
قاچدیق، اوزلشدیك آرازدا، یئنه گؤزلر بولاغ اولدی،

یئنه غملر قالاغ اولدی.
یئنه قارداش ساياغی سؤزلریمیز بیر سایاغ اولدی،
وصل ایگین آلمادا، ال چاتمادی، عشقیم داماغ اولدی،
هله لیك غم سارالارکن قارالار دؤندی آغ اولدی،
آرازین سودگولی داشدی، قایالیقلاردا باغ اولدی،
ساری سونبوللره زلف ایچره اوراخلار داراغ اولدی،
یونجالیقلار یئنه بیلدیرچینه یای ـ یاز یاتاغ اولدی.
گؤزده باشلار چیراغ اولدی،
لاله بیتدی یاناغ اولدی،
غنچه‌گولدی، دو داغ اولدی،
نه صول اولدی، نه ساغ اولدی!

ائلیمی ـ آرخامی گؤردیکده ظالیم اووچوقیسیلدی،
سئل کیمی ظلمی باسیلدی، زینه آرخ اولدی، کسیلدی،
گول گؤزوندن یاشی سیلدی.
تور قوران اووچی آتین قوومادا سیندی گئری قالدی،
ئوزی گئتدی، توری قالدی.

آممنا حیدربابادا بیلدی کی بیز تك هامی داغلار،
باغلانیب قول ـ قولا زنجیرده، بولودلار او دیر آغلار،
نه بیلیم، بلکه طبیعت ئوزی نامرده گون آغلار،
اگری یوللاری آچارکن، دوز اولان قوللاری باغلار،

صاف اولان سینه‌نی داغلار!
داغلارین هرنه قوچی، طرلانی، جئیرانی، مارالی،
هامی دوشگون، هامی پورغون، سینه‌لر داغلی، یارالی،
گول آچلان، ئوردمه‌لر دولی!

[illegible]
محشر اولماقدادی بونلار، داها وولقان اولا جاقدیر،
ظلم دنیاسی یانارکن‌ده تیلیت قان اولاجاقدیر!
وای...! نه طوفان اولاجاقدیر!

دئدین: آذر ائلی‌نین، بیر یارالی نیسگیلی‌یم من،
نیسگیل اولسام دا، گولوم! بیر ابدی سؤیگولی‌یم من،
یاد منی آتسادا، ئوزگلشنمین بولبولی‌یم من،
ائلین غاییجادا دردینی سویله‌ر دیلی‌یم من،
حققه‌دوغرو نه قاپلانلیق [illegible] ائل [illegible]‌یم من،
ابدیت گولی‌یم من!

نیسگیل اول چرچیه قالسین کی، جواهر نه‌دی قانمیر،
مدنیت ده‌بین ایلیر بدویت، بیر اوصانمیر،
گون گندیر، ارگالا باتسین، گئتجه سئندن بیر [illegible] بیر اوصانمیر،
بیر ئوزاخ [illegible]!
آتار انسانلیغی، آمما یالان انسابی آتانماز،

فتنه قووزانماسا بیرگون گئجه آسوده یاتانماز،
باشی باشلاره قاتانماز!

آمما مندن سازی، [illegible] آخلیون [illegible] سهندیم،
ده‌لی جیرانلی سهندیم.
من [illegible] باشدا تاجیم وار،
الده موسی کیمی فرعونه غنیم، بیر آغاجیم وار،
حرجیم یوخ، فرجیم وار.
من علی اوغلویام، آزاده‌لرین مردی، مرادی،
او، قارانلیقلارا مشعل،
او، ایشیقلیقلارا هادی،
حققه، ایمانه منادی!
باشدا سینماز سپریم، الده کوتلمز قلجیم وار!

[ائل بلبلی]

(شاعر حسرته جواب)

ائل بلبلی، سن منیم ئوز بـالام سان
یامان گونده حاصاریم سان، قالام سان
بیر آللاهـا سن‌ده من تك غلام سان
اوندان‌سونرا هئچ‌بیر کسدن آزون‌یوخ
ناز بالا سان، بیر کسه‌ده نازون یوخ

کند اوشاغی،جومالاشدیق،چوخدوق
تندیر آشین ایچمیشیدیک، توخدوق
سوزئنریوی کلمه ـ کلمه اوخودوق
غـم سازی‌نین، یئنه‌سیمین باغلادوق
بیر اوخودوق،بیرچالدوق،بیر آغلادوق

نیسگیللی سؤزلـرین منی اوتدادی
آغرین آلیم، منیم باغریم چاتدادی

آرزیم دوروب بوداغ‌ـداشی قاتدادی
گلدیم سنین، باشون قویدوم‌دیز أوسته
ناز بالا می أوپدوم، قویدوم گؤز أوسته

گئدنلردن دئدیك، یاندوق، یاخیلدوق
دئدیك نئجه‌دوز مه شه‌ده‌ق، یخیلدوق
سیخینتی‌لار چکدیك یاللانیب خیلدوق
دئدیك اؤمار آخالاز زاماندا بئله‌ایدی
سندن ساری أورکلر بیرتیکه ایدی

نه‌وقتی عمیمزی دئدی: جان بالا
آنان سنی گؤرمه‌دی حیوان بالا
حسرت قالدی سنه امیرخان بالا
دئمه سنین باشی ساغلیغین اونوتدوخ
امیرخانا بیز تازادان یاس دوتدوخ

[illegible]
ملشن آلیب آت قاطری ساتیب‌سان
قارقالاری، قر ـ قمیشی آتیب‌سان
بلبل اولوب قونوبسان گللر اوسته
[illegible] اوسته

سیز قدیمدن آدلی‌ـسانلی خانلار سیز
هر بیری مین جانا ده‌گن جانلار سیز
سیز حیاتی اوخوـیوب آنلارسیز
[illegible] قضو ـ قدردی
قضو ـ قدر غمین یئمک هدردی

دنیا بوتلدی، بوگدا، قانمیوب
اینیه تک بیر کسه آلدانمیوب
هیچ بیر چیراغ صبحه قدر یانمیوب
باشی آلتی مین گاه آلچاقدی، گاه اوجا
یئولوم باخمیر جواندی بو، یا قوجا

سنین آتان بیر شوخ ظریف کیشی ایدی
خلقی آییق سالماق اونون ایشیدی
شوخلوقلاری، آغیزلار کشمیشیدی
هامی اونی حسرتیلن یاد ائدیر
[illegible] ائدیلن

«ملك نیاز» خان زادالار باشیدی
آت بئلینده اوزوکلرین قاشیدی

افسانه تك پری‌لر اویناشیدی
غم گونونده بیر کندی مات ائدیبدی
غم ته‌ماخ! باشی گؤتوروب، گئدیبدی

[illegible]
شعرین نشان وئریرکی حال اهلی‌سن
اینجه، ظریف ذوق و خیال اهلی‌سن
گوندن گونه هنرده چاغلاشارسان
بیرگون اولار «صابر» له باغلاشارسان

یامان گونلر گئچیب ـ گئدیب ایتن‌دی
بیر یاخشی لیق مرادینا یئتن‌دی
اوتای ـ بوتای فرقی یوخدی وطن دی
اوردا بوردان، یوزایل‌صنعت قاباق دی
کت گؤردوگون همان‌تخته‌ـ طاباق‌دی

اورا، بیزیم قیزیل کعبه باکی دی
شانلی باکی چیلار، خاك پاکی دی
اینجه صنعت‌لرین آب و خاکی دی
اوردا، هنرمعدن لر تك قازیلیب
«مشدی‌عباد»ـ«آرشین‌مالچی» یازیلیب

جاهل‌لیقدا تورا دوشن چوخ اولار
قیش یاخینلار تورآتانلار، یوخ اولار
مظلوملارین آهی بیرگون اوخ اولار
ظلمین ده‌گر، اوره‌گی نین باشینا
[illegible]

یازیق‌جوان، شیطانی گؤرجك چاشار
یولدان چخیب، بولودلی‌داغلار آشار
حقی تاپان خضر اولی، مین‌لر یاشار
نه یاخشی‌دی، آللاه سؤزون اینانماق
بلا لرده صبر ائله‌ییب، دایانماق

ایگیت غربت چکمه میشسه، آییلماز
شهرتی دنیانی دوتوب یاییلماز
أنیشده ـ یوققوشدا اسگیك ساییلماز
ایگیت بیروقت، قانسیزلارا قان وئرر
بیروقت‌ثوزی، قانسیزلیقدان، جان‌وئرر

من‌ده ایللر اوزاق دوشدوم ائلیمدن
آتا ئولدی، فلك ووردی بئلیمدن

ایندی دوشمز آتا آدی، دیلیمدن
بعلی اوغول! بیزلر هامی همدردیک
گللر اکدیک، آما تیکانلار در دیک

بیرکسه نه آتا قالار، نه عمی
بیچیلمگه اکیلیب‌دی، بو زمی
سنین کیمی اوغلی واردی نه غمی
(امیرخانین) سونمز داخی اوجاغی
مکتب ایمیش سنین آنا قوجاغی

بو دنیادا، بیزدن قالان بیر سس دی
بو کروانین زنگی قالیرسا، بس دی
اونودسا هرکس آتاسین، ناکس‌دی
اونودماسان سن، آتاوی یاد ایله
احسانیله اونون روحون شاد ایله

شانلی «رستم»شعری گلیب، چاتیب‌دی
ایشگی کیمی احوالیمی، قاتیب‌دی
سانما طبعیم، بختیم کیمی یاتیب‌دی
ایسته میرم گؤزلری یاشلاندیریم
کؤزمه‌له‌نن یارانی آشلاندیریم

یازیب: ئولسم نه خلقی زار ایسته‌رم
نه قبریم أوسته گلعذار ایسته‌رم
آراز قیراغیندا، مزار ایسته‌رم
آچیق قویون گؤزوم اویاری گؤرسون
اوسازلی، سؤزلی شهریاری گؤرسون

دئینه: شاعر! سن کؤرپونی کئچیبسن
ابدیت قارالتی‌سین سئچیبسن
خضره چاتیب، آب حیات ایچیبسن
سنین طبعون خضر آختاران چشمه‌دی
دریا کیمی زلفی‌ائشمه ـ ائشمه دی

سن ئولومون یازیسینی پوزوبسان
اوستونده، بیر ابدیت یازوبسان
مزاریوی اورکلرده قازوبسان
سن کیمینه بیرده داخی ئولمک یوخ
آداملاری بادام کیمی بؤلمک یوخ

ایسته دیگین اورک گؤزی منده‌دی
آرخایین اول، من‌ده گؤزوم سنده‌دی
فارسلار دئییر: «جوینده یابنده»دی

بیرگون اولار، بو داغلاری چاپارلار
ایستکلی‌لر بیر ـ بیرلرین تاپارلار
اوندا سن‌ده آتی مینیب چاپارسان
ئوز حققوی‌قورد آغزیندان قاپارسان
ایتمیشلری آختارارسان، تاپارسان
آلنیمیزا یازیبلار آخر وصلی
قاییدالیم، تاپالیم آخر اصلی

بهمن آیی ۱۳۴۸

محمد راحیم حضر تلرینه جواب

استاد شهریاردان

آغ گؤیرچین، آغ قانادین آچارسان
دام ـ دیواردان بیرقووزانیب اوچارسان
اولدوزلانیب، باکی‌دئیه قاچارسان
ئوپوشلری راحیم بیگه سپرسن
قارداشمین بال دوداغین ئوپرسن

دئینه: قارداش مکتوب گلدی یئتیشدی
سؤینجمیز قالخیب غمله آتیشدی
آلیشدیقجا یارالاریم بیتیشدی
قارا بختین یئنه اوزی آغ‌رولسون
یاردا بیزدن یاد ایله‌ییب، ساغ‌اولسون

هئچ کیمسه‌یه بئله سووقت گلمه‌ییب
هئچ بیر اوزه، بئله بیرگول گولمه‌ییب

پاسپورت دئییر: آدیم واردی، ئوزوم‌یوخ!

هاردان گلیم، رسم‌لیکده دعوت یوخ
اولسادا، من قوجالمیشام قوت یوخ
اوشاخلیام آیریلماغا طاقت یوخ
ایندی، لیکده اولیاقم، [illegible]
اورك اولسون، قوناغی‌نین یاتاغی

«[illegible]»
«آرازسویی هنوز گؤزلردن آخار»
ائل نیسگیلی پیس یاندیرار، پیس یاخار
غم واریکن، قارداش دئییب قایناردیق
«یولداش منی قوردآپاردی» اویناردیق

آراز دئییر: اولدوز کیمی آخارام
گؤز آلتی‌نن ساغا ـ سولا باخارام
قهرلنیب ایلدیریم تك شاخارام
کسمه‌لی‌یم ایکی قارداش آراسین
آغلادیرام، باغلامادان یاراسین

نچون بیزدن رسمی دعوت ائتمیرسوز
قونشولوقدا، آرتیق گلیب گئتمیرسوز

یادیمیزتك، دادیمیزا یئتمیرسوز
سیزین الوز بیزدن آرتیق آچیقدی
منیم آغریم، آچیلمادان اوچوقدی

ایندی بیزیم دولتلرده یانلاشیر
گئت به گئت‌ده جنت‌لر آسپانلاشیر
صلحون یئلی اسمگه سهمانلاشیر
بیزده خوروز وظیفه‌سی بانلیاق
سون گؤروشمك سهمینی سهمانلیاق

ساوالانا سلامینی یئتیردیم
اوندان سنه الهام آلیب گتیردیم
بیر نئچه‌سین یولدا سالیب ایتیردیم
آغیرهمت، قانقیمتی، صداقت
قالسین هله، یوخدیر دیلمیده طاقت

افق‌لره رؤیا رنگین یاخیرام
«عینالی»دان «ارك» اوستوندن باخیرام
تمثالیوی داغلار اوسته تاخیرام
سن‌ده هنر آتین مینیب چاپارسان
دومانلی داغلاردا منی تاپارسان

هاردا چاتدوق گؤی چشمه‌نین باشینا
بولاغ اوتی، وسمه چکمیش قاشینا
اگله‌ن یئره، بیردیرسکله‌ن داشینا
دومان کئچسین، گؤز یاشینی سوندا گؤر
قارداشی نین صفاسینی اوندا گؤر

چوق«باکی‌دان فنار گلیر»اوخوردوق
سون «اودوما یانار گلیر» اوخور دوق
گؤر «باشیما نه‌لر گلیر» اوخوردوق
ایندی دویدوم، اوندا گلیرمیش فنار
سون گله جگمیش اودوما، بیر یانار

عشق اهلی سن، یاخشی منی قانارسان
چوخ کیپله‌مه، اوددوتوب اودلانارسان
گؤزلر یاغیش یاغدیرماسا، یانارسان
منیم قاینار چشمه کیمی گؤزوم وار
اودور منده هرجور اودا دؤزوم وار

بئله کی، سن آلقشلاییرسان منی
گئدنلره نیسگیل ائدیم قوی سنی
دور! ای گولون خزان اولان خرمنی
گؤرمه‌زیم نه‌دو دیر یزمه قانلانارسان
بیزلره‌ده بیر اورکدن یانان‌وار

یاخینلاریم قویدی‌منی قیراخدا
یاناناریم قالدی‌مندن اوزاخدا
ائل یایلاخدا، ئوزوم قالدیم قیشلاخدا
ایتیردیلر خدمتمین اُمه‌گین
قدرین بیلون، ائل ـ آرخانین، کؤمگین

«تمدنون» گؤزی گؤروم کوراولسون
آغزینداکی شیرین شربت، شور اولسون
بال دایئسه،زه‌هر اولسون، چور اولسون
آغزیمیزین دادین قاپیب آپاردی
اورکلری چکیب کؤکدن قوپاردی

گاه عربی، گاه عجمی کیشله سین
هی بو اونی، هی او بونی دیشله‌سین
اربابلارین کرخاناسی ایشله‌سین
ایندی داخی ملت لرده آییلیب
آغزیلاین دیشلری‌ده سلیلیب

بیز ملت‌لر، چوخ قانقالار بیچمیشیک
آجی- آجی ایشگی‌لری ایچمیشیک
آمما داخی‌بورکولری کئچمیشیک

ایلمی نسبت الق آچیب، ایلیق گدی
منیم سه‌ده قبله قاپیم آچیق‌دی

گئت به‌گئده دنیا آرتیق آییلیر
گیزلین قالمیر سس- صدالار یاییلیر
سایلمایان کیمسه لرده سایلیر
منی، سنی آز - چوخ تحویل آلان‌وار
سنین کیمی، منی یادا سالان‌وار

«تمدونون» قانونلاری قوخویوب
داخی هامی اونون الین اوخویوب
سرحدلری تور آتان تك توخویوب
سالیب خلقی، کورقوش کیمی قفسه
سینه‌لرده یئر قالمایب نفسه

حیدربابا، اوز باکی‌یه چؤنده ریر
هرگول‌گؤرور، ده‌ریب سیزه گؤنده ریر
سؤزلروزی هی‌أنده‌ریر، دؤنده‌ریر
سنله «سلیمان‌رستمی» یادائدیر
بو شیوه‌یله «شهریار»ی شادائدیر.

آذرآیی ۱۳۴۶

شهریارین جوابی

(محمد راحیمه)

ایگیت‌لریوردی قفقازیم، سنه مندن سلام اولسون
سنین عشقوندن ایراندا، هنوز صبری تالان واردیر
آنام تیریز منه‌گهواره ده سویلردی: یاوروم بیل!
سنین قالمیش اوتایدا، خاللی - تئللی بیرخالان واردیر
بو دنیاده، اوغول، عشق اهلینه، کفر اهلی دوشمان‌دیر
بیرآللاه جان وئررسه، مین‌ده بیزدن جان‌آلان واردیر
اونی بیزدن آییردی روزگارین سازناسازی
اونونچون سیزلارام، هریئرده گؤرسم سازچالان واردیر
آراز دوشمان الینده بیرقلیج تك اورتانی کسدی
اونون ائولادی وارسا بیل سنی یاده‌سالان واردیر.

منی باشدان چیخارماق‌چین، یاراماز‌لاردا سویلردی:
سؤزه چوخ اعتبار ائتمه‌کی دوز واردیر، یالان واردیر
بوی آتدیم، آختاریب تاپدیم، نه‌حاصل گئتمگه‌گؤردوم
آرامیزدا یولی باغلی، قارانلیق بیردالان واردیر

بیزی کفراهلی ایسترسه، یوکون چاتماق ایچون ایسته‌ر
بیزه بونلاردان آرتیق قالسا، بیریبرتیخ پالان واردیر
اوگون کی راحیمین مکتوبی گلدی چاتدی، باخدیم کی
آنام قانیله قلبی چیرپینانلاردان قالان واردیر
داها حیدربابانین نعره‌سین قایتارمادان گؤردوم
اوتایدا سینه‌دره سالمیش کمین‌در ساوانان‌لاردیر
اورک قانیله‌من‌ده یازدیم آی نازلی آنام قفقاز
سینه‌ده «شهریار»ین تک‌بو تایدا بیر بالان‌واردیر.

سسلەدین سؤزمه

ایکنجی شعر شهریاردان

دئمه دین سؤزیمه نیه آغـلادین؟
سؤزکی سن‌سویله‌دین، منه سازاولدی
او سؤزه آغلیان تک من ده گلیم
سیز چالان سازلارا، عالم بازاولدی

بیرگئجـه دارادی آهیـم قفسی — آه چکیب، آرازا سالدیم نفسی
اوتایدان سسله‌دین، آلدیم اوسسی — اونداقیش چئوریلیب منه یازاولدی

(یتیم مالی)

آتامیز یوردی بؤلونمکده دیمه اویناش آراسیندا
بؤلونر یوزیاشینون جرمه‌سی فراش آراسیندا
آتامیز (کوروشی) دنیا یاسوبن دخمه‌سی ایچره
آنامیز ایرانی بؤلمکده دیر اویناش آراسیندا
داراشوپ جانیمه دشمن هره بیردیش قوپاریلار
بو یتیم مالی قالوپ بیر سوری کلاش آراسیندا
باخ نجهٔ قیزلاری، عورتلمری، سائلیك ائدیلر
ملتین ناموسیدیر، فیرلاینر اوباش آراسیندا
تاپسا ملت یاوان آش ئوزلری بوزباشی ئسینلر
گنه بیر نسبت اولور آشیله بوزباش آراسیندا
قره ملت قالوب آج، جانی گئدیر، اوستلیك ایمان
بؤلونور باغ بالی اربابلیه آغباش آراسیندا
آش ایچنده علما آزقالیر اودسون قاشینیندا
نیلسون شك ائلیوپ قاشقیلن آش آراسیندا

آغ گؤرچین، نه روادیر که ایشیقلیق قوشی سن تك
یاتا بایقوش یوواسیندا قالا خفاش آراسیندا
گوزیاشیمسان سن آرازقویما گوزوم باخادا گؤرسون
نه یامان بر ده چکوبسن ایکی قارداش آراسیندا
دئمه داغ داشدی سلیمان سنی مندن آییران شئی
بیر چیپباندیر که چیخوبدور گوزیلن قاش آراسیندا
خلقی دارتیر، بو دگرمان داشی تك داغلاری ایله
بیزی دارتاندا قالایدی الی بیرداش آراسیندا
شهریار سن یازان اشعاری اوزاقدان تانیرام من
بیر اویوشماخ داغی‌وار نقشیله نقاش آراسیندا

حکیمه جان!

سن وطندن ساری قلبین دو یونورسه، مارالیم!
وطنین‌ده مارالیندان ساری قلبی دویونور.
وطنی باغریوا باسسان سه وینرسن ینه‌سن
که وطن‌ده بالاسین باغرینا باسسا سه وینر.
منیم عشقیم اوجالیب غربت اولوب دنیا منه
دوست‌دویانمیر دویونور، دشمن اویانمیر اونور.

تبریز - آبان ۱۳۶۵ شمسی

کرج خاطره‌سی

سن (علی) یاخشی بوداغدا اوتوراق ایله میسن
شهری، دنیانی، (علی) تك سه طلاق ایله میسن
اوره‌گینده اکیلیب یاخشی توکل توخومی
یاخشی بیتدیکجه‌ده سن یاخشی آلاق ایله میسن
ال ـ قولون‌وار، کی‌تك اللی، بوداغین بؤیرونده
بوسیاق بیر آوادنلیق ال ـ ایاق ایله میسن
غیرتین داغ کیمی دی، داغ ـ داغا البت دایانار
سن‌ده داغلار کیمی، داغلاری‌دایاق ایله میسن
آچیلر بوردا افق، داغدی، آغاشدی، باغدی
داغا دیرسکله نوبن منظری باغ ایله میسن
بیر فرورواز بو نتیر خونده بیر استغنا
ملائکی مزمونلرین قصرینی لاغ ایله میسن
بوقتلا ـ قتللی شهردن ـ چکیلیبسن قیراغا
نازلی «معصومه» نی گؤزلردن ایراغ ایله میسن

* اصلینده: (ننه قیز عمقیزنین اوغلی علی‌آقایه بیریادگارلیق)

بوصفالی کومادن، کندیمیزین ایئی‌سی گلیر
منی‌ده بوقوجاوقتمیده داماغ ایله میسن
کؤچدوروبسن ائله بیل تهرانا، حیدربابانی
«ننه قیز» ـ «عمقیزی» نین سن اوزون آغ ایله میسن
ننه قیز عمقیزی نین بوردا جمالی گؤرونور
لاله‌دن قیزلارا یاندیقجا یاناق ایله میسن
گنجه‌گؤرصباحه قدر بوردا چیراقلار گچمز
آی ـ اه‌لدوزلاری یوخ‌شملی چیراغ ایله میسن
ذوقدن بیلمیر آدام،بوردا یاتا، یااوتورا
آی ـ گونش‌لر اوتوراغیندا یاتاق ایله میسن
بوردا بیر چشمه‌ده وارگوزتیکه حیدربابایا؟
سیل‌یرجه‌لنی‌یه‌گئتدی(یاشلی بولاغ) ایله میسن؟
چوخی کندائولری باخسان قاراپالچیق‌دی، سوواق
بوردا سن کند ائوینی، بیر آغ اوتاق ایله میسن
«جمیله عمقیزی» نین ایگنه‌سی ساپلاندی، دئدیم
کندی‌ده تهرانا ییرتیقجا، یاماق ایله میسن
یاد قوناق یوخدی، گل اگلش نقه‌دن دوشدون سن
سیل‌ـسوپوردن باش آچارکن، اوت ـ اوجاغ ایله میسن
«سعید» ین عکسینی گؤردوم، نه‌گؤزل اوغلان دی؟
گؤروم انشاءالله اونی، بارلی‌بوداغ ایله میسن
(موسا) مکتبده، (مظفر) قوتاروب، سربازدیر
بوقاچاقدا اوشاغی یاخشی قوچاغ ایله میسن

«میرابوالفضل» منی بیرده گتیرمز بورایا
گؤردیکی، سن منی آرتیقجا قوناق ایله میسن
«شهریار» سنده جوانلیق تازادان پؤهره وئریر
یوخسا حیدربابانی، بوردا سوراغ ایله میسن؟

* دیرناقلار ایچینده یازیلان آدلار، شهریارین فامیل لردیندن‌دیلر.

ایمان مشتریسی

آمان آللاه یئنه شیطان گلیب ایمان آپارا
قورویون، قویمایون ایمانوزی شیطان آپارا
مینم، انسانلیغمین گؤرنه حصاری یاوادیر
کی گونوز غول بیابان گلور، انسان آپارا
خرمنی ساققیزا وئردیك نه یامان چرچی دی‌بو؟
هی گلیر کنده بیزه درد وئره، درمان آپارا
چورگ آلمیش الینه، آج نئجه طاقت گتیسین؟
الله بیر یار کئجه‌سی قیزگلیب، اوغلان آپارا
قانلی دیرناخلاریلان «انگلیس» ال قاتدی بیزه
باخیسان«روس»دا آرازدان کئچیر، ایران آپارا
آرادان بیرده بیزی بؤلسه‌لر اربابلاریمیز
قورخورام قویمیالار تبریزی، تهران آپارا
قلبلرلنلنکسیاخی خلقله شوخلوق ائلهمز
بوقارانلیق گئجه‌لرده قاپوموز پیس دوگولور
دئمیلیم، بیلکه اجلادیر، دولانیب جان آپارا
آناما سویله‌یین اوغلون ییخیلیب سنگرده
(تئللرین باس یارامـا، قویما منی قان آپارا)*
سلقه‌لی اوغرو تاپیلمیشسا بو باشسیز یئرده
«شهریار» داندا گرك بیر دولی دیوان آپارا.

یاتا بیلمه‌ییرم

بو گئجه، من کی یاتا بیلمه‌ییرم
باشی باشلاره قاتا بیلمه‌ییرم
بیوخو سوزلوق، منی قاتلاشدیردی
من بو نامرده باتا بیلمه‌ییرم
اوغری قالدیردی قازان ـ قابلامانی
کیم ال آتسین حاجاتا؟ بیلمه‌ییرم
[illegible]
زیخلیا بر زوپاتا، بیلمه‌ییرم
آیلیق آلدوق، کیر اِه ئِدیك گئتدی،
نه‌ئیه‌ك، ای‌وای آتا! بیلمه‌ییرم؟
ده‌ده‌میز یوق، کیمه چکمك باراتی*
کیمی سالماخ باراتا، بیلمه‌ییرم؟
جیب‌ده قالمیشسادا، بیربئش مانا تیم
نه‌آلیم بئش مانا تا؟ بیلمه‌ییرم.

[illegible] کیمه‌میریوق کیمه‌چکمك باراتی کیم نه سالسون باراتا بیلمیورم.

[illegible]
قیشدی، یورقاندی، ساتا بیلمه‌ییرم
قاردئییر: گل کیشی سن پامبوغ آتاق
کیشی! من پامبوغ آتا بیلمه‌ییرم
هی گلیب، مندن آلیرلار شتلی
کیم سالیب‌مازی ماتا بیلمه‌ییرم؟
زندگانلیق قوراتابیر شیئی اولوب
نیه‌لازم قوراتا؟ بیلمه‌ییرم
بیرسوموك دور کی، بوغازلاردا قالیب
کیم آتا، یا کیم اوتا؟ بیلمه‌ییرم
قار ـ یاغیشدا، بو نه قوندوم ـ کؤشدوم؟
نیه دوشدوك بو اوتا، بیلمه ییرم
بو کتابلار ئوزی بیر آت یوکیدیر
بونی کیم چالتسین آلتا بیلمه‌ییرم؟
چای سیزام، تاپمیورام چای پاکاتین
نه‌گلیب نه‌بیلکاتا بیلمه‌ییرم
هی سویوقدان قورولوب بیگ دورورام
کیمدی یئنگه ـ موشاتا بیلمه‌ییرم
ال کی‌دوتمور یازام، ال تاپاقدا
قلمه یا دواتا، بیلمه‌ییرم
گئجه‌من صبح اولاجاق؟ یا هله‌وار؟
باخیرام منی ساتاتا، بیلمه‌ییرم.

ساری یازلیقدان اولان گللی، قیزارمیش سنگک
گرک آغزوندا اریک تك ازیلیب، هللنسین
تهرانین غیرتی یوخ «شهریاری» ساخلاماغا
قاچمیشام تبریزه، قوی یاخشی-یامان بللنسین
باغچامیز فاسد اولوب، هرگل اکرسن آچماز
یئری داشلیقدی، گرک توپراغی غربیللنسین
مدعاسی چوخ اولان، طبل تهی پر بادوخ
نیله‌یك، ضرناچی‌نین بورنی‌گرک یئللنسین
بوگیجلنمه‌دن، آی چرخ فلك، سن‌ده یورول!
بوحیاسیزگونه گؤزلر نه‌قدر زیللنسین؟
«سعدی»نین باغ گلستانی گرک حشره قده‌ر
آلماسی سلله له نیب، خرماسی زنبیللنسین
لعنت اول باد خزانه، کی «نظامی» باغی‌نین
بیر یاوا گلبسرین قویمادی کاکللنسین
آرزو جلگه لرینده، بیز اکن مزرعه‌لر
دئیه‌سن ساقه‌له‌نیب، قوی هله سنبللنسین
قصه چوق، قافیه یوخ، آختاریرام تاپمیورام
یئریدیر «شهریار»ین طبعی‌ده تنبللنسین

تبریز — تیرماه ۳۷

زمان سسی

صبح اولدی، هرطرفدن اوجالدی اذان سسی
گویاگلیر ملائکه‌لردن قرآن سسی
بیرسس تاپانمیرام اونا بنزه‌ر، قویون دئییم:
بنزه‌ر بونا، اگر ائشیدیلسیدی جان سسی
سانکی اوشاقلیقیم کیمی ننیمده یاتمیشام
لای-لای دئییر منه‌آنامین مهربان سسی
سانکی سفرده‌یم، اویادیرلارکی‌دورچاتاخ
زنگ شترچالیر، کئچه‌رك کاروان سسی
سانکی چوپان یاییب قوزونی، داغدا«نی» چالیر
رؤیا دوغور قوزی قولاغیندا چوبان سسی
جسمیم قوجالسادا، هله عشقیم قوجالمیوب
جینگیلده‌ییر هله قولاغیمدا جوان سسی
سانکی زمان‌گوله‌شدی، منی‌گوپسه‌دی یئره
شعریم، یازیم اولوب ییخیلان پهلوان سسی
آخرزماندی بیرقولاق آس، عرشی تیتره‌دیر

ملت‌لر [illegible] الامان سسی

انسان خزانه‌دیر، تؤکولورجان، خزه‌ل کیمی

ساز تك خزه‌ل یاغاندا سیزیلدار خزان سسی

قیرخ ایلدی دوستاغام، قالابیلمز او یاغلی سس

[illegible]

من‌ده سسیم اوجالسا گرك‌دیر، یامان دئییم

[illegible] سسی

دولدور نواره قوی قالا، بیرگون، بو کؤرپه‌لر

آلقیشلاسینلا، ذوق ایله بیزدن قالان سسی

مقناطیس اولسینا سسنده حق [illegible]

آزادلیق آلدی، سیر داریمین قهرمان سسی

انسان قوجالمیش اولسا، قولاخلار آغیرلاشار

[illegible] سسی

باخ بیر درین سکوته سحر، هانسی بیر نوار

صفحه‌ایله‌یه‌بیرلیب [illegible] چاوران سسی؟

[illegible]

من [illegible] ایلان سسی

۱۳۵۵

گئجه‌نی‌ترسا بالاسی

اذن وئر توی گئجه‌سی من‌ده سنه دایه‌گلیم

[illegible] گلیم

سن بو مهتاب گئجه‌سی سئیره‌چیخان بیر سرو اول

اذن وئر، من‌ده دالونجا سورونوب سایه‌گلیم

[illegible] قاراگون

جرئتیم اولماذی بیر کلمه تمنایه گلیم

من جهنم ده ده باشی یاسدیقا قویسام سنیله

[illegible] جنت مأوایه گلیم

ننه قارنینادا سنله آکیز اولسیدیم اگر

ایسته مزدیم دوغولوب بیرده بو دنیایه گلیم

سن یاتیب جنتی رؤیاده گؤرنده گئجه‌لر

من‌ده جنتده قوشی اوللام، کی او رؤیایه گلیم

قیتلیغ ایللر یاغشی‌تك قوزویوب دؤزیاشمیز

کوی عشقونده گرك بیرده مصلایه گلیم

سن‌ده صحرایه‌مار الارکیمی بیر چیخ، نولی کی‌ـ

[illegible] کیمی، صحرایه گلیم

آنلاهوندان سن اگر قورخمیوب، اولسان ترسا

قورخورام من‌ده دؤنوب دین مسیحایه گلیم

شیخ صنعان کیمی دونقوز اوتاریب ایللرجه

سنی بیر گؤرمك ایچون معبد ترسایه گلیم

یوخ صنم! آنلامادیم، آنلامادیم، حاشا من

[illegible] گلیم!

گل چیخاق، طور تجلایه، سن اول جلوه‌ی طور

من‌ده موسی کیمی [illegible] گلیم

شیر دیر «شهریار» سن شعری، الینده شمشیر

یکم دیئیر من بئله بیر شیر له دعوایه گلیم؟

آذر آیی ۱۳۵۳

نازایله میسن!*

چو خلار اینجیکدی کی، سن اونلارا نازایله میسن

[illegible] آز ایله میسن

ائتمیسن نازی بو ویرانه کؤنولده سلطان

ائوین آباد اولا، درویشه نیاز ایله میسن

هاخشدا چالیبان کیپریگی مضراب کیمی

بیر قولاق وئیر، بوسینیق قلبی نه ساز ایله میسن؟

باشدان آچ یایلیغی، افشان ائله سوسن ـ سنبل

[illegible] ایله میسن

سن گون اول، قوی غم میز داغدا قاراولسون، اریسین

منیم آنجاق ایشیمی سوز وگداز ایله میسن

من بو معناده غزل یازمالی حالیم یوخودی

سن جوق تك قوجانی فرفره باز، ایله میسن

کاکلی باشدا بوروب باغلا میسان تاج کیمی

[illegible] تاز ایله میسن

سینه بیردشت مغان دیر، قوزی یان ـ یانه یاتیب

---

* اصلینده «کلیسا نمازی».

[illegible] آنلاری گؤزه [illegible] آراز ایله میسن

بو گؤزه‌للیک‌گی [illegible] سنه‌ده‌ن‌ئیس‌تانری

هرقدر ناز ائله سن ایله، کی آز ایله میسن

منی بیرسمز یله آتدین، آرالاندین بیلیرم

آرانی بیر پارا [illegible] ایله میسن

دستماز ایله دیگین چشمه، مسیحا* قانی دیر

بیلمیرم هانسی کلیساده نماز ایله میسن؟

من «عشیران» اوخوسام، پنجه «عراق» اوسته گزه‌ر

[illegible]

[illegible] هر نه باخیرسان دیبی، یوخ

چوخ اوزاتسان بوغازی، أورده‌گی قاز ایله میسن

بسکه رنگ و خطلو حنیل توپالاخیق گولاندون [illegible]

زلفعلی نین باشینی آزقالا داز ایله میسن

دگل امنیم الیسه دیگیم کعبه ییخیلماز، اوجالار

باشدادا کؤگئده سن، دیبده تراز ایله میسن

[illegible]

بو حقیقت له منی، اهل مجاز ایله میسن

منی، دان اولدوزی، سن یاخشی تانیرسان که سحر

افقی خلوت ائدیب رازونیاز ایله میسن

«شهریار» ین داغیلیب، داغدا داشا دالدالانیب

[illegible] انصافی الله، محمودی راباز الله میسن.

---

* اصلینده مسلمان

آزادلیق، قوشی، وارلیق

هرچند قوتولماق هله یوخ دارلیغمیزدان

اما بیر آزادلیق دوغولوب وارلیغمیزدان

(وارلیق) نه بیزیم تکجه آزادلیق قوشوموزدیر

[illegible]

[illegible] شیرین [illegible] قوشی، طوطی

قندین آلیب الهام‌له دیندارلیغمیزدان

دیل اچمادا کارلیق‌داگئدر، کورلوغوموزدا

چون لاللیغمیز دوغموش ایدی کارلیغمیزدان

دشمن بیزی ال بیرگؤره، تسلیم اولی ناچار

تسلیم اولوروق دشمنه ناچارلیغمیزدان

هر اتفاقلابین وور ـ ییخی صون بنالیق ایسته‌ر

دستور گرگ آلماق داها معمارلیغمیزدان

هشیاراولاسوز، دشمنی مغلوب ائده جکسیز

دشمنلریمیز قورخوری هشیارلیغمیزدان

بیرلیک یارادون، سؤزبیر اولاربیز کیشی لرده

[illegible] اوارلیغمیزدان.

تبریز ۱۵ خرداد ۱۳۵۸

پروانه و شمع

برق اولمادی، قیزیم گئجه یاندیردی لاله‌نی
پـروانـه نین، اودم ده بـاخیردیـم اداسینه
گؤردوم طواف کعبه ده یاندیقجا یالواریر
سویلور: «دؤزوم نه قدر بوعشقین جفاسینه؟
یا بوحجاب شیشه‌نی قالدیرکی ساورولوم
یا سؤندوروب بو فتنه نی، باتما عـزاسینه»
باخدیم کی شمع سویله‌دی: «ای عشقه‌مدعی!
عـاشق هاچان اولوب یئته ئوز مدعا سینه؟
بیر یـار مه لقادی بیـزی بیلـه یـاندیران
صبر ایله، یاندیران دا چاتار ئوز جزاسینه»
اما بـوعشق آتشی عرشی‌دی، جاندا دیر
قوی یاندیریب خودینی یئتیرسین خدا سینه

صنعتی مملکت!

کئچن گئجه، بیر کوره گیم قاووشدی
اجل منـه یـاخینلاییب یـاووشدی
سونراگنه سالدی، کئچدی، ساووشدی
بوایت جانیم قـوردی گنه قـاچیرتدی
قورددا آنجاق، کوره گیمی بیرچیرتدی
هی اویدوم، هی آییلدیم، تا اویـاندیم
ایـلان کیمی بیر قیـوریلیب دایـاندیم
فکره گئدیب، یئنه اودتوتدوم، یاندیم
بوسورسوموك ائوجیك‌قوردی کی‌ییخماز
کن کن‌دئیه‌ر «ایپ‌قیریلمازجان چیخماز»
دشمـن بیزه دیشلـرینی قیجیردیـر
کؤرپه کیمی بئلیمیزی قـاجیردیـر
خمیر کیمی آیـاخلاییب، آجیردیر
بله بـویورت، یـاپیر بیزی تندیره
اودور آمـمـا اینـانمیرام سیندیـره

دینی ـ ده بی آلیب بیزدن تونله‌دی
ده ده لری، خروس کیمی دنله‌دی
اوشاقدا کی بیلمز وطن ـ دین ندی
اوشاقلاری حمال ائدیب ایشله‌دیر
چینی قابی سیندیروبن، پیشله‌دیر
انگیلیس، گرک ایرلاندا سوئره کتدی یه
کتدی یه ده، شهرده ایش بتدی یه
کتده قاری ـ قوجا باشین بیتدی‌یه
کتده داها بیر هامپالیق سوره‌ن یوخ
ایلترده‌ده بیرچوئبه لیب، هوره‌ن یوخ
ایندی گرک امریکادان، دن گله
چؤرک گئده، فرانسادان (پن) گله
دن ـ دؤشوموز سوئد، نروژدن گله
گلمه سه بیر گون، آجمیزدان ئوله‌ك
قاپیش ـ قاپیش بیرچؤره کی مین بؤله‌ك
منت قویور، ئولکه اولوب صنعتی
سکته‌دی، سل‌دی، سرطان سوقتی
ات‌لر اولموش، آت اتی، یا ایت اتی
دونموش اتین ایگسی باشی چاتلادیر
قارنیمزی قاووخ کیمی پاتلادیر

هی بورس آچیر، هی سمینار ـ سندیکا
مونتاژین‌دا آدین قویوب فابریکا
ده‌میر ـ دومور مارك انگلیس ـ امریکا
گؤز باخدیقجا، هی‌ماشین‌دیر، هی گاراژ
آمما دیده جیبیم دولو، قارنیم آژ

غمله آتیشیق و باریشیق

(مطایبه)

غمه دئدیم: هاچانا تك بیزی بئز یکدیره جاقسان

دئدی: بویور بودی گالدیم! دئدیم کی: هیکدیره جاقسان

دئدی: ایلانکیمی تیکدیره‌ئیشمه‌قلاینسنه، بیرچیلان

دئدیم کی: ائششك ئوزونسن، تیکیلسه سؤکدوره جاقسان

دئدی: دوبو دبوه ده قوشمویشام «هولا» خمپیز یوق

دئدی، هله‌نئجه‌یلر ایمه‌ونمن داتیکدیره جاقسان

آبی ماهوتلاری، بزاز کسنده، درزی بیچنده ـ

گوزنجه تیکدیروب آغ بوتالاردا بوکدوره جاقسان

داریخما! گل باریشاق! قیشلارین چیخیب ـ چیخاریندا

(میشو) دا کهلیگی قاردا قاووب هنیکدیره جاقسان

هله قوجالمامیسان، قوی سنه عروس گله، داماد

فریح لری هله کهلیك سیاغی سکدیره جاقسان.

بلالی باش

یارگونومی گؤی اسگی‌یه دوتدی کی‌دور، منی‌بوشا
[illegible]
سن‌اللینی کئچیب باشون، من‌سن اوتوز باشندا قن
سویله‌گؤروم اوتوزباشین، نه نسبتی اللی یاشا؟
سن یئره قویدون باشووی، من باشیما نه داش سالیم
بلکه من آرتیق یاشادیم، نیله‌مه‌لی؟ دئدیم: یاشا!
بیرده بلالی‌باش نچون یانینا سوپورگه باغلاسین؟
بؤرکی باشاقویان‌گرک، بؤرکونه‌ده بیریاراشا.
بیرده کبین کسیمله‌میشر، سن‌منه بیر سؤز دئمه‌دین.
یوخسا جهازیمدا گرک، گلیدی بیر حوققا ـ ماشا

دئدیم: قضاگلیب، تاپیپ، بیرایش ایدی‌اولوب کئچیب
قوربانام اول آلاگؤزه، حیرانام اول قلم قاشا
منکه ئمزه‌مده‌یر گونله گؤرمه‌یرم، چاره ندیر؟
بس بشرین قایدا سیدیر، یاخشینی تاپسا دولاشا

[illegible] مروت ائتمه‌لی، دوشمنیله کئچینمه‌لی
قایدا بودیر، حییف ده‌گیل بشر یولون آزیب چاشا؟
[illegible]
گؤیول باخیرساگونشه، گؤزده گرک‌دیر قاماشا
[illegible]
آتا ـ آنا ساواشسادا، بونلارا خاطر باریشا
[illegible] ئؤرو کله‌نیب
هدیه‌ده اولماز ایله‌سین، عیالی قارداش ـ قارداشا
بو دنیا بیر یول کیمی‌دیر، بیز آخرت مسافری
[illegible] هاماش گرک ئوز هاماشیلن یاناشا
آخرتی اولانلارین، دنیاسی غم سیز اولمیوب
سئل‌دی گله‌ر آخار کئچه‌ر، آمماگرک آشیب ـ داشا
مثل دی: «یئرکی برک اولور، أوکوز، أوکوزدن اینجیور»
هی‌دارتیلیر ایپین قیرا، یولداشیلا بیرساواشا
بیزیم‌ده روزگاریمیز یاماندی، بیزده عیب یوق
[illegible] قونوشا
حق جلت‌یوق‌داها بیزلره، چوخ بؤیوک باشی
زندانمیزدا حقمیز، بیرباجا تاپساق، تاماشا.

آمما اونون شماتتی، آللاها خوش گلمیوبن ـ
گئتدی، منیم حیاتیم [illegible] داشا [illegible]

آمانلانه ایلمیشدی گئتدی*

نغدی خیرو برکت سفره سین، احسانله گئتدی
امن ـ امانلیق‌دا یوکون باغلادی، ایمانله گئتدی
بیگ ـ خان اولماز سا دئیه‌ردیك اولاجاق کندیمیز آباد
او خراب کتده، ولاکن ائله بیگ ـ خانله گئتدی
(سیلو) دایر اولالی، هرنه دگیرمان ییغیشیلدی
آمما خالص ـ تمیز اونلاردا، دگیرمانله گئتدی
مستبد سلطانی سالدوق، کی اولا خلقمیز آزاد
سونرا باخدیق کی آزادلیق‌دا او سلطانله گئتدی
بیر (بلی قربان!) اولوب ایندی بیزه مین بلی قربان
آمما (خلعت ـ مئیدن) اماما بو بلی قربان‌لا گئتدی
دوز مسلمانه دیئیردیك: قولاغی توکلودی بدبخت
ایندی باخ، گؤرکی او دوزلوکده، مسلمانله گئتدی
وئرمه (صابر) دئدی، او دولما ـ فسنجانی آخوندا
آغزیمیزدان دا داد، اول دولما ـ فسنجانله گئتدی

*بو شعر طاغوت دؤرینده تهراندا دئیلمیشدیر.

دئدی انسانیمز آزدیر، هامی انسان‌گرکك اولسون
آمما انسانلیقمزدا، اوآز انسانله گئتدی
بو قدر (دفتر) و (اسناد) له، بیرحقه چاتان یوخ
حق و ئرینا (پیتیگی) میرزا قلی‌دانله گئتدی
بیزه بیردین قالا بیلمیشدی میراث، بیرده بو ایران
دیلی گئتدی دغنی‌دانله دگیرلانله گئتدی
ایسته دیك قانلا یوواق ئولکه میزین لکه‌سین، آمما
ئولکه میز خالص ئوزی لکه اولوب قانله گئتدی
یورقانی اوغری قاپاندا، دئدی ملانصرالدین:
نیله سین چیلپاغیدی، اوغری دا یور قانله گئتدی
هامیدا انلانی بوخورابنس ـ باتانلا «گازکربنیك» اولموش
یئل‌ده اسمیر، ائله بیر، یئل‌ده سلیمانله گئتدی
سوره، کرج‌دن «کلور» ایله‌گلی بو پاسلی دمیرده
گؤره سن «شاه سویی» تك چشمه نه عنوانله گئتدی؟
ترکی اولموش قدغن، دیوانمیزدان دا خبر یوخ
«شهریارین» دیلی‌ده وای دئیه، دیوانله گئتدی.

شوخلوق

خوش دیر منه کرج ده «بنکداریان» باغی،
بو محترم کیشی، باغین ائتمیش جنان باغی.
من بو باغی گؤرنده، گؤزومدن دوشورارم،
مخصوصاً ئوز ائویم کی اولورلاپ «تومان باغی».

جان آلیر ایندی

[طاغوت دؤزوندن بیر نمایش]

شیطان توکه‌دیب ایمانیزی ، جان آلیر ایندی
آللاهدان آلان جانیزی، شیطان آلیر ایندی
قـرآنیـزی سلطانـله آلمـیشدی الیـزدن
سلطانی ده یاپسین ، اله قرآن آلیر ایندی
سلطانین الیله آلیب آنجاق ، نه‌که وارین
بیردن (نه‌که‌وارین!) دئیه، سلطان آلیر ایندی
باق،أوزبالاسیندان که‌دوغوب‌قانلابئجرتمیش
چؤنموش نئچه مین نشترایلن قان آلیر ایندی
نایمیت سول‌الیله نه زیان وورسادا، سابق
چؤنموش ساغ‌الیله ، اونا تاوان آلیر ایندی
سویقونچی قاچیب، نوخدا قالیب مهترالینده
دیوانه توتوب مهتری ، دیوان آلیر ایندی
بیـر عده مجـاهد دی بـو میداندا ، مسلم
بیر عده ده شیطان دی که میدان آلیر ایندی

بیر عده (ساواك) نـامیله، انسانلاری قیردی
بیر عده ده انسان ، ساواك عنوان آلیر ایندی
ایمان آلاراق ، عنوانـی شیطانیدی ، لاکن
جان آلمادا ، عنـوان مسلمان آلیر ایندی
سابق چتین آلمـیشساد ایمـانلاری الدن
افسون اوخویوب، جانلاری آسان آلیر ایندی
بوتایدا «سهند[1]» أولدودئمك «راحم[2]»اوتایدا
دلال اجل پـوللانیب انسان آلیر ایندی
قوی«شهریار»ین مطلعی تکرار اولوراولسون:
شیطان توکه دیب ایمانیزی جان آلیر ایندی.

---

۱. بولود قره چورلو (سهند) جنوبی آذربایجان شاعری.
۲. محمد راحم شمالی آذربایجان شاعر لریندن دیر.

آغیز یئمشی

بیر گون آغیز قالـی بـوش، بیر گـون دولـوداد اولـی .
گون وارکی، هئچ زاد اولماز، گون وارکـی، هرزاد اولی.
بختین دورا ، بـاخـارسان ، یادلار قوهـوم قـارداش دی،
آمـمـا بختین یـاتـانـدا ، قوهـوم قـارداش یاداولی.
چـالیش آدیـن گلنـده ، رحمت اوخـونسون سنه ،
دنیـا دا سنـدن قـالان ، آخیـر دا بیـر آد اولـی .
گـؤردون ایشین اگیلـدی ، دورما، أکیل ، گؤزدن ایت،
دوستون گؤره‌ر داریخـار ، دوشمن گـؤره‌ر شاداولـی .

دنیا نه یالان تاپماجادیر؟

ایل کئچدی ، باهار اولدو ، خبر یوخ گولوموزدن،
گول آچمادی، قووزانمادی سس بولبولوموزدن.
بایرام گونوموز ، یاسلی گؤروشلارله کئچرکن،
شادلیق نه اوماق بیزآیمیزدان ، ایلمیزدن.
تقویم آلابیلمم‌اله ، گوردوم منه تقویم،
«گؤزداغ» دی کی (تقویمی) ده گئتدی الیمیزدن .
بیزباغچامیزی بئللیه بیللیك؟ داهاهیهات !
نایمیداجلین بئلداری وورموش بئلمیزدن[1].
(تقویمی) اولاردان دی کی ، یاددان چیخابیلمز،
یادان نئجه چیخسین، آدی دوشمور دیلمیزدن.
ائل ایچره ، باشی بیریئره گاهدان اوییغاردی،
اوگئتدی، ییغینجاق‌دا ییغیشدی ائلمیزدن.
یولداش سپه‌لندی، ائله بیل‌سام یئلی أسدی،
سرسام دی قالان بیزلره ، بوسام یئلمیزدن.

۱. نایمید = ناامید

دنیا نه یامان (تاپماجا) دیرباش چخاران یوق[1] ،
بیزباش تاپاق آنجاق، بوقوبول ـ منقلمیزدن.
(تقویمی) کیمی دوزکیشی؟ هیهات تاپیلماز،
بیرشمع دی کی، کؤچدی بیزیم محفلمیزدن.
اوچ نازلی بالا، همسرله قالدیلا باشسیز ،
یانساخدا اود ال چکمیه جکدیر کولوموزدن.
بیر (کافیه) اوندان باجاری یادگار اولسون[2]
باش یولمادا ، بیرتئلدی قالان کاکلمیزدن.
ائل بیرده دئسین: «سئل سارانی قاپدی قاچیرتدی»،
آغلاشدی بولودلاردا بوداشقین سئلمیزدن.
بیر مزرعه دیر «شهریار»ین عومرو ، نه‌حاصل[3]،
سئل، قویموری بیرچوپ‌ده قالا حاصلمیزدن.

ایضاحلار:

حسن تقویمی یول اداره سی‌نین عالیرتبه عضولریندن ایدی کی استاد شهریار لا صمیمی ویاخین دوست ایدی، اونئچه‌ایل بوندان اول ئولدو. استادئییر:

او همیشه‌نوروز بایرامی بیزه گلیب‌قوناخلاردان پذیرالیق‌ائدردی. اوایل کی ئولموشدی اوغلوم (هادی) بیرتقویم‌آلمیشدی، اونو گؤرجك تقویمی یادیما دوشوب بومرثیه‌نی یازدیم.

۱. تاپماجا = فارسی دیلینده چیستان ولغزدئیلیر.
۲. کافیه = یول اداره سی‌نین کارمندلریندن دیر.
۳. مزرعه = تارلا ـ اکینجك‌یئری.

گؤزلر یمین آغی قاراسی ، انجـلا

اوره گیمین داغـی یاراسی انجلا

سنلی ـ منلی ، اوره گیمیز داغلی دیر

دردیمیزین یـوخ چـاراسی انجـلا

هر کیمسیه نه غمدن [illegible] چصه دیـر

آتان داغی بیر داغ کیمی غصه دیـر

[illegible]

اثل یـاراسی ، سئل ساراسی انجـلا

گؤزلریمین آغی قاراسی ، انجلا

***

من‌ده یامان سارالمیشام ، سولموشام

دولاندیقجـا درده ـ غمـه دولموشام

[illegible]

[illegible] دا هپ آراسی ، انجـلا

[illegible]

نازلی یاریم گئتدی ، گـونوم قـره‌لـدی

اونـه‌ن داغـ[illegible] یاردی ، دلـدی

أزو گئتدی ، پاکات ایچینده گلدی ـ

بیلـر زیگـی ، گوشواراسی ، انجلا

گؤزلریمین آغی قاراسی ، انجـلا

***

بئل بوکولور ، یاپیشمیشام بئلیمدن

هذیان کیمی آدی‌ـ[illegible]وشمز دیلیمـدن

هارا گئدیم ، هامـی گئدیب الیمدن

غریبلریـن وار هـاراسی ، انجـلا ؟

گـؤزلریمین آغی قاراسی ، انجـلا

***

سن منیم أوز نازلی ، گؤزل بالامسان

مـن‌ده‌یز اولسام‌دا ، فیزیـل الامسان

[illegible] ، فریگیمسن ، فالامسان

بولـود لاریـن ماهپاراسی ، انجـلا

گؤز لریمین آغی قـاراسی ، انجـلا

***

ترکیه یـه گئتدین ، اونوتـدون منی

اسلامبولون آوچیسی ، سپدی ده‌نی

قاپدی دئمك ، مرواری گؤرجك سنی

اسلامبولـون (مارمـاراسی) انجـلا

گورگؤزیمین آغی قـاراسی ، انجـلا

***

گؤردون بالا ، نئجه تیفاق داغیلـی ،

فلك‌ووراز ، شراب کوپو جاغیلی

بیزده اوللوخ (ساری اینك) ناغیلی

(فاطمه) سی (قوندارا) سی ، انجلا

گؤزلریمین آغی قاراسی ، انجلا

***

هئچ بیلمه دیم نه‌وقت توتولدی‌طویون

بیرگؤرمه‌دیم گلین گئدنده بویون

موسیقیمز ، شعریمیز اولموش اویون

هیوه‌ره‌لر زامبوراسی ، انجلا

گؤزلریمین آغی قاراسی ، انجلا

***

اینجه ، ظریف ذوقون قالیرمی یایوق؟

ارون سندن بیر ذوق آلیرمی یایوق؟

شعره ده بیر نظر سالیرمی‌یایوق ؟

یاشمر اونون دیردیراسی ، انجلا

گؤزلریمین آغی قاراسی ، انجلا

***

گلین گؤره‌ك گوزبیر- بیرین هئچ تانیر ؟

یایلاشیب ، تانیشلیغین دا ، دانیر

عمرونه گئچیر قالیرتاویق لانیر

روزگاریـن فیر فیراسی ، انجلا

گؤزلـریمین آغی قـاراسی ، انجلا.

هارا قاچسین انسان؟

جانا گلمیشیك بیز بو جانـان الیندن

که نه انس امان تاپدی نه‌جان الیندن

مسلمانه باخ ، دین وایمان قان آغلیر

بو دین سیز ، ایمانسیر مسلمان الیندن

بو شیطانلاری بیرن آدمی گویده تولار

قاچا بیلمز آدم بـو شیطان الیندن

آلاوریاب ایلمیش سوزداندا جانی

[illegible]

قاریشقا کیمی دئو نـژادی قیمیلدیـر

که خاتم چیخیب دیر سلیمان الیندن

بادمجان چوخی بازیلاردا کوچوکلر

داتریشمك اولماز بادمجان الیندن

پناه اولسابیز خلقه‌کافر ، قوی اولسون

سیخینتی ده شهاد کؤیه، الیدن الیندن

گئدیب چؤلده کی حیوانا یالوارایدیق

کـه‌گلسین، بیزی آلسین انسان الیندن

ائله تورشادیب ایرانین عیرانین کـه

گؤزللر گؤزی یـاشدی ایران الیندن

سالیب دیر اله، سانکی موسا عصاسین

قـاچیر اژدها لر ، بـو ثعبان الیندن

نه سلطانلار اولموش الینده اویونجاق

نه گلسین اویونجاقلی سلطان الیندن

بئش-اوچ باش بیله‌ن ده قالیرسا، اوشاق‌تك

قاچیب گیزله نیب‌لر، بوخورتان الیندن

ائوتیم زندانیم، مأموریم اؤز ایچیمده

هارا قاچسین انسان بو زندان الیندن؟

بیز انسان اولاق ، یا که حیوان، امان یوق

نه انسان قوتارمیش، نه حیوان الیندن

نه‌ندوشولر که قیطانلا زنجیر له نیب‌لر

[illegible] بو قیطان الیندن

سالیب خلقی درمان آدینی نه درده

که درد آغـلاییر بیله درمان الیندن

اوبیگ خان بازیقلار نه انسانمیشلار

عبث آغلیاردیـق اوبیگ‌خان الیندن

وئرردیك قدیم دیوانا عرضه ، ایندی

کیمه عرضه ئیرمك بو دیوان الیندن؟

نه‌طوفانه راست گلمیشیك بیز، مگر نوح

گله قورتـارا خلقی طوفان الیندن.

آلنمیش یازیسی

آسمان، آنه سلاکی، بوتیستانیدیر..

هوپ توتوب قیزلارین جیغان ویغانی

نه کمرسه‌یلر که هئچ دانشمیرلار

هئچ خانیمدان دا سس صدا یوخدیر

ائله بیل، بیرده سیلکه لیرله منی

هوشوم، آزمیش یولون قانیب قاییدیر

بیر کسین قالمایب، هامی گئتدی
قوجادا سن کیمی غریب اولماز
قوجالان [illegible] سنسن
سن ایمیشسن اولنی، خانیم دیرلیب

[illegible]
هر زادین ضدی ده اوزیله کلر
توه‌گونی، آخ‌گونی سالیر یادیما
سینه‌مین سازلاری سیزیلدیرلار.

[illegible]
فارسی بیر قطعه وار، دوشور یادیما
«آذر بیگدلی» بئلم یازمیش
[illegible]
« پیرم وعادت طفلان دارم »
«[illegible]»
« [illegible] »
« وقتی از گریه، گلاب افشانی »
« اگرم خنده، نه از بی‌خردی »
« وگرم گریه، نه از نادانی »
« اولم خنده زبی‌دردی بود »
« وآخرم گریه ز بی درمانی »

یئنی قاصدی

سن یار یمین قاصدی سن
[illegible]
آخ! گئجه لر یا تمامیشام
سن یاتالی، من گوزومه
هر کس سنه اولدوز دئیه
سندن سونرا، حیاته من
[illegible]
[illegible]
ایندی یاپاقیش دئییرم
گاه طویووی یاده سالیب
سونرا یئنه یاسه باتیب
اتك دولی دریا کیمی
عمره سوره‌ن من قره‌گون

اگلش سنه چای دئمیشم
بسکه من آخ ـ وای دئمیشم
من سنه لای‌ـلای دئمیشم
اولدوزلاری سای دئمیشم
أوزوم سنه آی دئمیشم
شیرین‌دیسه، زای دئمیشم
سن گؤزه‌له پای دئمیشم
[illegible]
سابق قیشا، پای دئمیشم
من ده‌لی، نای ـ نای دئمیشم
آغلاری هایهای دئمیشم
گؤز یاشیما، چای دئمیشم
آخ دئمیشم، وای دئمیشم

جان رستم!

بیرخبر چاتدی منه، نـوح نبی قارقیشی تـك
ایچه ریمده بیله‌سن قوپدی نه طوفـان رستم
یاندی بیر لحظه‌ده خرمن کیمی آرزیم، امیدیم
جانیم اول یانغیدا یاندیقجادئدیم: «جان رستم»
بللی دیر رستم اولان آغلاماز، آممـا اوخلار
سنه دگدیکجه اورکلـردن آخـار قان رستم
«هفتخوان»لاردان آشیرسان، آلیسان‌دئویار اسین
قـرنیمـز قهرمانـی، رستم دستـان رستم
نه‌قدر وارسا بـو دنیاده آذربایجـان ائلـی
شانلی رستملر ایچون‌دیر، شرف و شان رستم
طیلیسیم چای دره لرده نه قوچاق سالمیشیدین
بیر امید کؤرپوسی که، یـول سالاکروان رستم
دئویاتارکن ایکی‌قارداش قونوشوردوق گئجه‌لر
او قونوش ائـل غمی‌نین دردینه درمان رستم

دئولـر آممـا آییلیب دویدولار احوالمیزی
هله‌لیك قالدی امید کؤرپوسی ویران رستم
حزب‌شیطاندان اولان، قوی‌سنی اخراج ائله‌سین
باشدا یازمیش سنی أوز حزبینه رحمان رستم
قالمیشام من‌ده بو تایدا، قولی باغلی، آسیلی
صف‌چکیب‌قارشیداغم، سان که‌وئریرسان رستم
قارداشین قارداشیلا بیرگؤروشی، بیرقونوشی
قدغـن اولمادا، بـاخ ظلمه، نه طغیـان رستم
یئتشیب وعده‌سی حقین، امین اول دم دمیدیر
آچیلا حـق قاپیسی، مـات قالا شیطان رستم
(نبی) تك بیزده‌قلیج‌رستمی چوخلار واریمیش
سن قلم رستمی سن، جـان سنه قوربـان رستم
«شهریار» آرزی گؤز اولدی‌که (سهندیله) گله
(بختیار) مجلسینه، باشدا (سلیمان رستم)

قره باسدی حکایه‌سی

دونن گئجه جین‌لـر قوشون چکدیلـر
مـن قورخـودان جینقریغیم چیخمـادی
یورقـان اوستن منـه سیریخ چکدیلـر
مـن‌ده [کی] سیرتیخ، سیریغیم چیخمادی
بیردن دوروب جیریخلارین چیخارتدیم
کیمدی، دئسون‌من جیریغیم چیخمادی

***

نه دئیم هارایه گل — هارداسام اورایه گل
باغلانان باغیراندا — سن‌ده بیرهارایه گل

جوانکن قالانمیشام — قوجاکن جالانمیشام
الین‌دوت‌ییخیلانین — وارلیدیم تالانمیشام

انسان ساز انقلابمیز!

بورولور سئل تك انقلابمیز
دورولمـاقدا دیـر منجلابمیز
آریدیر بیزی، اووسه‌یبر بیزی
غربیللهیـــــرك انقلابمیز
بیرامت‌اولاق، بویاقلارگئدسین
نه قیرمیزیمیز ، نه ده آبیمیز
مبارك اولسون امـام خطمیز
سـازشـکارلاردان اجتنـابمیـز
جیراجاق هرجور نسب نامه نی
امام خطینه انتسابمیز
مبارك اولسون امـام خطینده
هر ایـاب میز، هـر ذهابمیز
جاسوس‌یوواسین‌جوانلارآلدی
مبـارك اولسون فتح بـابمیز

قار- یاغیشسادا (قدسا) چاتاریق

(فتح‌الفتوح) دیرقار- دوشابمیز

جبهه کـربلا (فلاحی) لر تـك

حسینی‌لـر دیـر، همـرکابمیز

حزب جمهوری انفجـاریندا

(بهشتی) لـر تك بـوتـرابمیز

محـرم گلیر، عـاشورا گلیر

شعله چکـه جك التهـابمیز

شهیـد محـراب دیر (اسدالله)

بیزیم سـاقی میز، قـان شرابمیز

عـاشورا بیزیـم مکتب میز دیر

قانلا یـازیلمیش بوکتـابمیز

یا حسین بیـزده کـربلا میـزدا

چوخ اصغریمیز، چوخ ربابمیز

اوقانلی گؤزله، بیرباخیش، بلکه

آزالا بیـزیمـده، عـذابمیـز

وابسته لیکـدن بلکه قـورتولاق

آچیلا قـولدان بـوطنـابمیز

خودکفا اولاق، ئـوز اوجاغمیز

ئـوز جگـرمیز، ئوزکبابمیز

بـورداتیکیله، بـوردا تـوخـونا

ئـوز باشماقمز، ئوز جورابمیز

محتکر بیلسین: بـاها ساتانـدان

یاغ - بال آلماغا یوخدو قابمیز

ئوزوموزیئنه صابون پیشیر ریك

قوی هئچ اولماسین‌فزضاً فابمیز

حزب‌الله‌یولو، دونبه‌لن دوز دیر

مضمحل اولسون کج احزابمیز

بیزیم بابمیز مستضعفین در

مستکبر ده گیل بیزیم بابمیز

فرشین‌خابی تك‌ساغ‌سولایاتماز

دوزونه یاتـار بیزیم خابمیز

بویوخسوللاردان سوروشان لارا

محشرده وارمی بیر جوابمیز؟

بوگون صدامین اودوندان قاچاق

الله اودونا ، وارمی تابمیز ؟

ایرانین ارزی ، خارجه گئتمز

اسلام دیر بیزیم ارزیا بمیز

محـاصـره‌ی اقتصادینی

سیندیرار بیزیم اعتصابمیز

امپریالیزمه بـاج وئرنمه‌ریک

باغلانیب داها، بو حسابمیز

دا بیـزدن اونا، رعیت چیخماز

مطمئن اولسون خـان - اربابمیز

جوانلار! جهاد قولون‌چیرمایین
آباد اولاجاق هر خرابمیز
کامپیوتـرده، دوزلـدنمـه‌سك
کامل اولاجـاق اسطـرلابمیز
آواره‌لـری باغـریزا بـاسین
مهـاجر انصـاردیر ثـوابمیز
دؤیونمه‌ده‌وار، سویونمه ده وار
اولاجـاق لابـد اضطـرابمیز
(آیـت‌الله مـدنـی) کیمـی
گـون باتارسـادا، وار مهتابمیز
(آیـت‌الله مشگینـی) نکی نور
آلار دعـای مستجـابمیز
(رجائی) گئتسه (خامنه‌ای) گلر
مین کرت اولسون انتخابمیز
انسان ساز مکتب هله‌ده دورور
(گولوستان) کیمی‌وار (نصابمیز)
(ملا محسن کاشی) اثـری
جنت بـاغی تـك وار (ابوابمیز)
منزوی اولمـوش شـاعرلر یمیز
(ظهیـرالـدین فـاریابمیز)
«شهریار» قـووزا حیدربابانی
قوی‌آباد اولسون خشگنابمیز

مجنون

«مجنونیله من مکتب عشق ایچره اوخوردیق
من مصحفی ختم ائتدیم، او (واللیل) ده قالدی»*
بیرگون ده ائشیتدیك که دوشوب چوللره مجنون
(واللیل) اولوب وردی، جوانکن ده قوجالدی
بیرگون ده خبر گلدی که واللیلیسی ایله
جان وئردی، جهان ایچره یامان ولوله سالدی.

خرداد ۵۶ - شهریار

---

* بیت اول قدیمی و معروف است، من دو بیت جهت تکمیل اضافه کردم.

چابالیر اورك سینه‌مده

آینایا باخاندا گؤردوم سققلیمه دن دوشوبدی
من که‌چوخ‌قوجالما میشام، بیلمیریم ندن‌دوشوبدی
هنراولسا روح‌جواندیر، هله ـ هله‌دوشگون اولماز
اوندا که‌گؤردون‌دوشوبسن، بونفیربدن‌دوشوبدی
اورایاکه سن گئدیرسن، قویولار آچیبدی آغزین
[illegible]
نه‌تقاوربنلشین سلامت، [illegible] ـ آیلقابنلشیر اولماز
[illegible] باشوما چدن دوشوبدی
قویه‌دان که خلقه قازدین چیخا بیلمه‌سن سلامت
آدام اینجیدن بلایه، آدم اینجیدن دوشوبدی
چابالیر اورك سینه‌مده، باشی کسیلمیشر تویوق تك
[illegible] دوشوبدی
سئو جه‌دن‌سیجاندان آرتق تویری بیزقویراندادوشمز
[illegible] قمر اندا فیل باکو گدنده شوبدی

«شهریار» عدندن آیری، مرواری یئتیم قالاندا
یمن جنوبی دن‌ده، باخاسان عدن دو شوبدی*

* بوشعرده آذربایجانین بیرائل ماهنیسیندان الهام آلمیشدیر کی‌دئییر:
سقالیما دن دوشوب بیلمیرم‌ندن دوشوب

اویون اولدوق

ایتیمیز قورد اولالی، بیزده قاییتدیق قویون اولدوق

ایت ایله قول-بویون اولدوق

ایت‌الیندن قاییدیب، قوردادا بیرزاد بویون اولدوق

[illegible] بویون اولدوق

قوردوموز دیشلرینی هی قارا داشلاردا ایتیلتدی

[illegible] ایلتی بیتدی

سون،سوخولدی‌سورویه،بیرسورونی‌سؤکدی-داغیتدی

«رطب‌وئریب تزه‌ك آلدیق»

زمانه باخ کـه نه پیس نسلی، یاخشی نسله قاتیر

نه چکدیـریب اولاغا مـادیانی، دوغدی قـاطیر

سمورك آتـلاندا ایت آتیلمیش بیزیـم آتین بئلینه

سویا یاتان آت اولوب بختمیز، سوگؤردی یاتیر

دؤنوب بجؤرکجی خانلا، اولدی بیر قاطیرجی خانا

حمیرلانارانه چیندیر- قئییش! شاطیر نه شاطیر!

دئینده بو نه جورك دیر؟ شاطیر سؤیوشرده وئریر

سؤیوش وئریرکه داخی قالماسین خالاندا خاطیر

بو اولدی بیزده تمدن! مثلدی: «دوز بئرده

معلول یازیق نیله سین؟

ایتیر میشم کلفجه نین باشینی
تاپانمیرام اوزوگومون قاشینی
ماشین بیزی طبیعتدن آییریب
میرده شیره وئریم بئله ماشینی
ناخوشلوقدا ، قوجالیقلا ال ـ بیر دیر
قویماز قوجا دولاندیرا باشینی
آغیز ـ بورون زینه وئریر چشمه تک
سیلنمیرم گؤزلریمین یاشینی
دوز قامتی چکن نقاش ، دونیانین
گؤزاوستونده، اگری‌چکمیش قاشینی
یورولموشام ، بو دنیادان دویموشام
بیر آتایدیم ، بوکوللوگون داشینی
بیر گوز دامی قبیرده وئرسه ، کاسیب
چول ـ پالازین ییغیشدیریب ، داشینی

اویموش ملت هپروتدان آییلیب
ییغیشدیریب چرسینی ، خاشخاشینی
جهاد گلیب ، معلول یازیق نیله سین ؟
نامرد ملکر تک قویا یولداشینی
عاشورا دیر ، قوجا معلول باش یاران
[illegible] غیرت باشی قاشینی
قانلا ، شهادت گوللرین سوواریر
آلمیش اله توپلارین آپاشینی
(ارتش بیست میلیونی) تنظیم اولور
شاه اسماعیل ، ییغیر قیزیلباشینی
جبهه دالیندا باجی شیها چکیر
شهید ویریر جبهه ده قارداشینی
شیطاندا ییغمیش باشینا هرنه وار
صدام لار تک اجامر ـ اوباشینی
امریکانین قازانلاری دیب قاپیب
قیژ قیرداجاق بوز باشینی ، آشینی
مین ایل صبرین، طوفانی وار دالیندا
نوح که داها گیزلهدنمز یاشینی
فجر آچیلیب ، بلبل دوغور چالیلار
غروب بوغور بایقوشلا خفاشینی
نایب امام گلیب ، کئچیب اختلاف
اسلام تاپیر ایتمیش قارانداشینی

تفرقه‌نی جمع ائدیـر اصنافیمیز
بؤرکچی بـاسیر باغرینا کفاشینی
وحدتمیز ، بیر قازاندا قاینادیـر
نخودونی ، لپه سینی ، مـاشینی
صنعت یئتیر (خود کفالیق) مرزینه
اوستا کار ائتمیش احتیاج ، ناشینی
«شهریار»ین مقصودیـه زنـدانین
(اوتوز بیر)یاز ، اوخوموشام کاشینی.

اوتایدان گلنه

وطندن آیری دوشن ائولادیم! قاییت وطنه!
قاییت کی، گؤزیولا تیکمیش آنان قاییتدی سنه
آتان سنی ایتیریب، آختاریب، یئنه تاپدی
دئییر: «بالاساییق اول تاپدیغین ایتیرمه‌یئنه»
جواهری ایته‌نین دردینی، کیمه دئیه‌سن؟
یئنه تاپیلسا، دئیین بس جواهری ایتنه
خزاندا او قارایئل بلبله دئدی: «قوی گئت!»
گل ایله قالدی گؤروش، ئولمه‌سك، گؤی اوت بیتنه
گوی اوت بیتیب، گل آچیب، یاز گلیب، اوخور قازالاق
قیشی چیخاردیب اوشاقلار، قاچیرلاچای ـ چمنه
سنین تانیشلاریوین چوخلاری قاباقداگئدیب
دالی قالان ائله بیر تکجه منحصردی‌منه
سنه‌تانیش قالان‌اولسامنیم کیمی قوجالار
جوان ساسن گئدن ایللرده، کرپه بیراتنه
گل اکمه‌دن قوجا باغبان! بو کولسه بئل، نه‌غمون؟
ذالینجا رحمت اوخوزلار، بوَ گللری اکنه

منیم ده قدریمی، بلی، گول باشین تیکان ساخلار

صابرین خوروزی

صبح خیالیله، خوروز لاندی کن
من‌ده (هوپوپ) تك بیر آغیز بانلادیم
قالمادی سالم منه ده قول ـ قانـاد
بانلاماخین من ده یلیین آنلادیم

جوجه لریم گلمه دیلر باغریما
آغرینی آلدیم یانیما ، یانلادیم
باخ نئجه حیوان ائله‌ییرلر منی ؟
من نئجه بو حیوانی ، انسانلادیم ؟
عاقل اولوب ما اصل منی لاندی
عاشق اولوب من‌ده اونی دانلادیم

«ال آتیب آللاه أته‌گین دوت» دئدی
گؤر نئجه مشکل لری آسانلادیم

تهرانی ، دجال منه تبریزله‌دی
من‌ده گلیب ، تبریزی تهرانلادیم !
قاپ ـ قارا ظلمت گئجه نی سیزلاییب
صبحه قدر سورساتی سهمانلادیم .
خلقی اویاتدیم بوسینیق قلبله ـ
آللاها شیطانلاری ، شیطانلادیم
کفر ، مسلمانلاری کافرله دی
من ده دئدیم : کفری مسلمانلادیم !

شکر اولا، من ایسته‌میشم ظلمدن ـ
بیر پلاو ظالملری بئشمه‌لانلادیم
باخ اونه خوزورنت تا آچیاردلا سلحر
من ده آچیق سسله قوچاق بانلادیم

انس و جن

بار آلها سن بیزه وئر بو شیاطین دن نجات
انسانین نسلین کسیب ، وئرانسه بوجین دن نجات
بندن آنحاق، بیرقالا[illegible]، شیطان[illegible]
هانسی رؤیاده گؤروم من ، بیرتاپا مین دن نجات
[illegible] بو سلاطینه گرفتار اولمه شوق
دین ده گلدی، تاپمادیق بیر بو سلاطین دن نجات
بیر یالانچی دین ده اولموش شیطانین بیر مهره‌سی
دوغرو بیردین وئر بیزه، وئر بو یالان دیندن نجات
هر دعا شیطان ائدیر ، دنیا اونا آمین دئییر
متنی دعا قالسین، بیزه سن رؤیا بو آمین دن نجات
ارسینی تدیرلرین گوودوشلارینداا اویناییر
کیمدی بو گوودوشلارا رؤیا بو ارسیندن نجات
یا کرم قیل ، کینلی شیطانین الیندن آل بیزی
یا که شیطانین أوزون وئر بیرجه بو کین دن نجات

أولدورورخلقی،سورا ختمین توتوب یاسین اوخور
بار آلها خلقه وئربو حقه یاسین دن نجات
دینه قارشی (بابکی - افشینی) بیر دکان ائدیب
بار آلها دینه ، بو بابکدن ، افشین‌دن نجات
[illegible] بیزی رسوای خاص و عام ائدیب
ویس‌ده اولساق ، یبزه یارب بو رامین‌دن نجات
شوروی دن ده نجات اومدوق که بیر خیر اولمادی
اولماسا، چای صاندیغندا قوی گله چین دن نجات
من تویوق تك ، أوزینیمده دوستاغیام ایللر بویی
بیر خوروز یوللا تاپام من بلکه بونیندن نجات
«شهریار»ین داعزیزیم بیر توتارلی آهی وار
دشمنی اهریمن اولسون ، تاپماز آهیندن نجات.

آللاه بویاغی

اسلام اویاتدی خلقی، باشین قاوزایان قاچیر
شیطان باجارمادی که یاتانلار اویانماسین
هر رنگی آت، فقط بویان آللاه بویاغینه
هر آلدادان بویاخلارا قلبین بویانماسین
لئتین گؤزین اویاردی، شاهین میر عصبلری،
قوی بیراویولسون ئوزگؤزی تا گؤز اویانماسین
تبلیغ او پایه ده‌گرك اولسون که مدعی
بیر نقطه سینده ضعفینه بارماخ قویانماسین
الفاظی محکم آتمه‌لی، معنانی چوخ لطیف
سؤزلر گرك سوغاندیسا، هر کس سویانماسین
آما گئجه نمازدا قیلیرسان، یاواشجا قیل
قوی زحمتیله هوشلانان اولسا، اویانماسین
آغزوندا دادلی سؤزلریوی سن‌ده شهریار
ایله پیشیر که خلق دادیندان دویانماسین.

[بدو آت]

بدو مینوب، آی بدو بسلینلر
بدو دا نشانه ئئچه‌گرکدی
فینخیروب، چینخیروب، جوب شیغیاندا
جیران تك تو للانوب گئچه‌گرکدی
اوزاق قارالتیسی قاریشقادیسا
قولاخلار شاخلانوب سئچه‌گرکدی
دیر ناغی آلتیندا داش ـ قوم، داغ ـ دره
دوییشوب بوییه‌ریشلاخ ئئچه‌گرکدی
سلیقه‌لی پتك سلاخلیان دیر
منیم ده [شان] بالیم بئچه گرکدی

قافقازلی قارداشلار ایله گوروش

ای‌صفاسین اونود مایان قافقاز
گلمیشم ذوق آلام مراقیندان
غیرتی جوشغون اولمایان نه بیلیر
کی نه‌لر چکمیشم فراقیندان.

قوی دکیم بیر قوجاقلاشیب ئوپوشك
[illegible]
تانرینین شکر ائدك جلالنه کی
[illegible]

او خوروق بیز سیزین ترانه‌لری
یادگار عمرلردن ، ایللردن
باکینین سوز ـ سویی، حکایه‌لری
[illegible] دیللردن

سازیمین غملی سیملرینده منیم
باکینین باشقابیر ترانه‌سی‌وار
سینه‌مین‌دار خرابه سینده درین
[illegible]

من سیزین شانلی قهرمانلاریزی
سوزلریمده همیشه یاد ائده‌رم
[illegible]
قهرمانلار کیمی جهاد ائده‌رم

سن کیمی قارداش ئوز قارینداشینی
آتمایب ، ئوزگه کیمسه دوتمایاجاق
قوجا تبریزده یوزمین ایل کئچسه
باکی قارداشلارین اونود مایاجاق

گون اوگوندور کی، حق‌یولون دوزلر
اوندا بیزده دوزی دوزه قوشاریق
آییرانماز اوگون بیزی شمشیر
ابدی وصل ایچون قوجاقلاشاریق

[illegible]
منه دنیا بویونجا عزتی‌وار

قوجالیقدا بوعزتی تاپماق

بیر جوانلیق قدرجه لذتی وار

دیلیمیز، دوتانیمیز، بیر اولدیقدا

قیرماق اولماز بو عهد و پیمانی

خلقیله عهدی محکم ایتماقدا

بوشلیه بیلمه‌ریك بو ایمانی

گلمیشیك دوغما یوردوموز باکیا

قوی بو تاریخده افتخار اولسون

[illegible]

بوسینیق نغمه یادگار اولسون.

نئجه کئچدی [عمرون]؟

بیر اوشاقلیقدا خوش اولدوم، اودایئر ـ گؤی قاچاراق

قوش کیمی داغلاراوچوب، یئل کیمی باغلار کئچدی

صونرا، بیردن قاطار آلتیندا قالیب، أوستومدن

دئیه بیلمم نه قدر سئل کیمی، داغلار کئچدی

أوره گیمدن خبر آلسان: «نئجه کئچدی عمرون؟»

گؤز یاشیملا یازاجاق: «من گونوم آغلار کئچدی»

سارالیب گون، شافاخدا قان چناغین

تور خورافی تیخرمدیلیب تبالاتمیشدی

قارا بایقوش، چالاندا آق قوشومی

زعفران تك منی سارا تمیشدی

[illegible]

عزیزه

قیرخا سن یئتمه‌دون، جوان گئتدون
گلیلیم کی یئلدیم آتیمشدی،
قوجا وقتیمده بو قارا بختیم
منی قول تك بلایه ساتمیشدی

عزیزه جان

دردین اولموش منه بیرسمیلی خنجر یاراسی،
فکره گئتدیکجه یارام‌گون به‌گون آرتیق ئشیلیر.
گور یاشیم قانلا قاریشمیش، اوره‌گیم گوگنمه ده،
بیر بیلیدین ایچریمده نه چیبانلار دئشیلیر.

عزیزیم دوریمادیم سندن،
نه تز مندن دویوب گئتدین.
اجل گلجك بو غربتده،
منی یالقیز قویوب گئتدین.

طوی، یاس اول، گلین گئتدی
قول، شیل اول، الین گئتدی.
وور باشا، یازیق باغوان،
باغی سولوب، گلین گئتدی.

یالقیز غریب!

عزیزیم! دویمادیم سندن،
[illegible] سندن دوبوب گئتدین؟
اجل گلجك، بو غربتده،
منی یالقیز قویوب گئتدین!

هلال محرم

محرم دیر ، خانم زینب عزاسی
بیزی سسلیر حسینین کربلاسی
یولی باغلی قالیب دشمن الینده
داها زوارینین یوق‌سس‌ـ صداسی
(بوگون کرب بلا ویران اولوب دیر)
(حسین أوز قانینا غلطان اولوب دیر)
چاغیر شاه نجف گلسین هرایه
جهادیله آچاق یول کربلایه
علی‌نین ذوالفقاری داده چاتسین
حسین قربانلاری گلسین منایه

تضمین

«حسینه یرلر آغلار، گویلر آغلار
بتول و مرتضی، پیغمبر آغلار»
(دلریش)

حسینون نوحه سین (دلریش) یازندا
مسلمان سهلدیر که کافر آغلار
کوراولمیش گؤزلرین قان دوتدی شمرین
که گورسون أوزالینده خنجر آغلار
حسینون کؤینگی زهرا الینده
[illegible] آغلار
آتاندا حرمله اوخ کربلا ده
گؤریدین دشمن آغلار، لشگر آغلار
قوجاغیندا، گؤریدین ام لیلا
[illegible] آغلار
رباب، بیستیل دوشؤنده سود دؤرنده
علی اصغری یاد ایلر آغلار

باشیندا کاکل اکبر هواسی
یل آغلار، سنبل آغلار، عنبر آغلار
یازاندا آل طه نوحه سین من
قلم گؤردوم سیز یلدار، دفتر آغلار
علی، شقق القمر، محراب تیلیت قان
قولاق وئر، مسجد اوخشار منبر آغلار
علیان، شهیدان، سن بیر اشاره
قوجا قلار قبری، مالك اشتر آغلار
تبریز ۲۶ ج ۱۳۵۸

«هانی خان ننه‌م ؟ » سورو شدوم

دئدیلر که : خان ننه‌نی

آپاریبلا کربلایه

که شفاسین اوردان آلسین

سفری اوزون سفر دیر

دئدیلر : سنین کی تئز دیر
امامین مزاری اوسته-
اوشاغی آپارماق اولماز
سن اوخی، قرآنی تئز چیخ
سن اوخی چیخینجا بلکه
گله خان ننه سفردن

تله سیك، راوانلاماقدا
اوخویوب قرآنی چیخدیم
[illegible]
داها چیخمیشام قرآنی
منه سوقت آل گلنده
آما هر کاغذ یازاندا
آقامین گؤزی دولاردی
سنده کی گلیب چیخمادین
نئچه ایل بو انتظارلا
گونی، هفته‌نی سایاردیم
تا یاواش - یاواش گؤز آچدیم
آنلادیم که ، سن أولوبسن!

بیله بیلمیه هنوزدا
اوره گیمده بیر ایتیك وار

گؤزوم آختارار همیشه
نه یاماندی بو ایتیك‌لر

خان ننه جانیم، نولیدی
سنی بیرده من تا پایدیم
او آیاقلار اوسته، بیرده
دؤشه نیب بیر آغلایایدیم
قولی حلقه سالمیش ایپ تك
او آیاغی باغلیایدیم
که داها گئدنمیه ایدین

گئجه‌لر یاتاندا، سن‌ده
منی قوینووا آلاردین
نئجه باغریوا باساردین
قولون اوسته‌گاه سالاردین

آخی دنیانی آتارکن
ایکیمیز شیرین یاتاردیق
یوخودا (لولئی) آتارکن
سنی من بلشدیرردیم
گئجه‌لی، سوقیز دیراردین
أوزیوی تمیزلیه‌ردین

گنه‌ده منی أوپردین
هئچ منه آجیخلامازدین

ساواشان منه‌کیم اولسون
سن‌منه هاوار دوراردین
منی، سن آنام دؤینده
قاپیب آرادان چیخاردین

[illegible] ایستیلیك او ایستك
[illegible] اولورمی؟
[illegible] گیم دئییرکه [illegible] یوت [illegible] یوت
او ده‌رین صفالی ایستک
منیم اوعزیز لیگیم تك
[illegible] گلیب [illegible] توکنلی

خان ننه ، أوزون دئییردین
که : سنه بهشت‌ده، آلله
وئره جك نه ایستیورسن
[illegible] یادیندا قالسین
منه قولینی وئریب سن

ائله بیرگونوم اولورسا

بیلیسن نه ایسته‌رم من؟
سؤزیمه درست قولاخ وئر :
(سن ایلن اوشاخلیق عهدین)

خان ننه*آمان، نولیدی
بیر اوشا خلیغی تاپایدیم
بیر ده من سنه چاتایدیم
سنیلن قوجاقلاشایدیم
سنیلن بیر آغلاشایدیم
ئشیدن اوشاق اولورکن
[illegible] بیلیالتایدیم
ائله بیر بهشت اولورسا
داها من ئوز آللاهیمدان
باشقا بیرشئی ایستمزدیم

[illegible] بار درهفتاد سالگی
فروردین ۵۵

---

* خان ننه ـ خانیم ننه‌نین [illegible] دیر. بوردا شاعر أوز بؤیوك ننه‌سی بیگم خانیمی خطاب ائتمیشدیر.

سازئی شاعریمیز «حازن» ین روحنه تقدیم

سیزیلدار سینه‌مین سازی (درآمد) ایله‌رم (شوری)
(چوبانیم) سن‌ده (سلمك) له سیزیلدات تار طنبوری
[illegible] (گئتمش) [illegible] ئو [illegible]
حاغ (شفقان) [illegible] (منظره) ایلیه‌ا [illegible] (شوری)
(شکسته) قدی (آذربایجان) ـ (دلکش) له قیلسون (راست)
(عراقی) ـ (راك) دن أندیر فروذدا، باغلا (ماهوری)
[illegible] (چهارگاه) [illegible] (زابل) [illegible] (خلافت) [illegible] (غلنوب) [illegible]

فخریه ئولومی

سعیدین وای سسی گلدی، اوجاق سؤندی، چیراغ ئولدی
بیزیم فخریه میز ئولسه ، چمنلر سولدی، باغ ئولدی
سعیدا گلنجه‌لر قورموش، بوشهره دیل ـ داماغ وئرمیش
سعید ئولسه دئیین اگلنجه کوچدی، دیل ـ داماغ ئولدی
سعیدین ختمینه گئتمك، بو آسانلیقدا کی اولماز
[illegible] ایاق ئولدی

هنرمند ئولمه میش بیر باخ هنر باغیندا طوفان دور

[illegible] ـ بوداغ ئولدی

[illegible] (فخریه)

گئدیب ائلدن اوزاق دوشدی، عزیز لردن ایراغ ئولدی

گلن اولسایدی تهراندان، گلردی سس ـ سوراغ اوندان

داخی بوندان سورا اوممما، کی سس باتدی، سوراغ ئولدی

[illegible]

نیه بو بی‌وفا چیخدی؟ نیه بیزدن قاباغ ئولدی؟

سنه ئولمك یاراشمیر ، خلقی آغلاتما، دیریل قوی گل

[illegible]

من ئولمو شدوم نئچه ایللر بویی، سن ساغدین اممما

[illegible]

[illegible]

اوجور کسگین مهارت بیرده دوغماز، بیرده دوغرولماز

[illegible]

طبیعت کؤچدی سنسیز «شهریار»ین داغلی طبعیندن

[illegible] داغ ئولدی*

مهر ۴۴

[illegible]

بیاد دوست دیرینم محمدعلی محزون

محزون دا او نازلی کیشیلردن بیریسیدی

ذوقینده غزل، سان که غزالین سوروسیدی

من یاخ دریسنی [illegible] اولنی اول دولو گؤردیم

صوندا یاغی سوز میشدی، قالان بیر دریسیدی

[illegible] دوستا یاغیندا

غرق ایلمیوب بواؤلوسی، او دیریسیدی

سنجر دئدیگون دریادا مرواریه بنزر

مرواری چوخی ریزه‌دی، محزون ایریسیدی

[illegible] ۶۶ شهریار

دان اوه ایدوزودا
باتدی

"منه قیز عم قیزینین وای خبری چاتدی منه"،

کت گؤزومده ائله بیل تیتره‌دی، دام ـ داش اوشدی.

[illegible]

آقا میر صادقین خیراتی

آتامین یه دیدی گاهدان گلیب احسان وئریریك،

جان چتین وئرمریك انشالاکه آسان وئرریك.

اذان اولجاق قاچاراق صفده دوروب سان وئرریك.

میر ابوالفضل ائدیب احسان بیزی کنده گیتریب،

بوردا کشف اولدی که حقدن نه کرامات اولاجاق،
نئچه شط نیجه که شاهلار هامیسی مات اولاجاق.

بو بیزیم کند اولا بیلسه، هانی بس عمه لریم؟
عمه ده دورسا، دییر بس هانی اولادیم، اریم؟
نوه لردن ده قالان اولسا، هاچان وارخبریم؟
داغیلیب، کیم نه بیلیم، ئولدی یا قالدی نره ده
جانی چیخمیش اوشاغین هر برینین بیردره ده.

بیر زیور عمقیزنین اوغلی حاجی مجتباوار،
حاج صادیقلی دئیلین بیر حاجعلو علی (آقا) وار،
بیرده میرزمدین اوغلی هله لیك باخجاداوار،
قوجالیب، اماگنه بیرقاراباغی اوخودی،
قاریلار تك تئشیسین بیر ایریب، بیرتوخودی.

هانی ملا ابراهیمون درسی، هانی تای- توشلار؟
[illegible]
کیم دئیردی که مسلمان گاویری آلقیشلار؟
بابیه، بالشویکه گورنه گرفتار اولدیق،
بلشیب هرنجسه، گور نئجه مردار اولدیق.

[illegible] سرباز ئولوب، سنگری بوش،
[illegible] بوش.

شهریار کنده گلیب، کند اوشاقینین یئری بوش،
بیز گورنلرهامی گئتمیش، هامی ایتمیش باتمیش،
ها میسی ایشله ییب، آخرده یورولموش یاتمیش.

کیمدی من تك باغیرانلار سسینه سس وئرسین؟
دنیا بیزله آتیشیر، کیمدی آتیش بس وئرسین؟
گرگ آللاه وئره، اولماز بونی هرکس وئرسین.
هامی گئتمیش، داخی اول قافله دن بیرکس یوق،
زینقرولاردا دوشوب ولوله دن، بیرسس یوق.

هانی اول مرد آتالار، مردی بئجردن آنالار؟
هانی اول نازلی گلینلر، اوحیالی صونالار؟
هانی اول سودلی اینکلر، آلاگوزلی دانالار؟
(چون شود عصر (قوقوش) زانهمه قسمت نبود
نبود خیر در آن خانه که عصمت نبود).

اوندا هر کس بیزه باخسایدی دئیردی گاویریخ،
[illegible]
قاویریردی اوییزی، بیز اونی آنجاق قاویریخ،
بئله گئتسه، ائده جك مهدی موعود ظهور،
دین گرگ غالب وقاهر اولا، کافر مقهور.

مجلسین احسانی آمیز صادقین خیراتیدیر،
بو محالین چراغی خشگنابین ساداتیدیر،
ایندی میداندادند قالان تکجه حسینین آتی‌دیر،
مستحب اولاندی بیزیم‌ترنده شیطان دعاسی.
خشگنابی داغیدیب ایله‌دی بایقوش یوواسی.

آرزی‌گوز قالمیش ایدیم ئوز آتایوردوم وطنه،
یاندی ـ قیندی وئریر ایندی آتایوردوم دامنه،
حیوانات قصه سیدیر دنیا، (کلیله ـ دمنه)،
تاکیم آخرده بیرآز قاوزانیب انسان اولاجاق،
آزی انسان‌دا اولورسا، چوخی حیوان اولاجاق.

ایندی غم ـ غصه‌نین آغزیندا گریاه بالغیلسان،
غم‌لی‌غم ـ احسان‌لا اخیشلاسان، یاغلاسان،

عمو اوغلوم میرابوالفضله

ماشینین خمسینا ، حیدر بابانین تنزیلینه
[illegible] منزلینه
تسلیم اولدوم سؤزونه، چاره ندیر؟ تاکسی‌چیدیر
گؤردوم آرتیق دانیشیم ، ال آتاجاق هندلینه
بیر مثل‌وار که ، قوناق قارداشا دستور وئریلیب :
«بیر تعارف له دوش آتدان، آتی باغلا دیلینه»
منی قویموش ماشینا ، یول اوزونی سوردوکجه
[illegible] زنبیلینه

خانیمی تـازه گلین دیـر آدی «مریم خانم»
طوی توتوب کت سیاقی ، آلمادا آتمیش گلینه
تازه ائو ، تـازه گلین‌لـه بیر ایشیقلانمادادیـر
چیلچراخدیر که وئریب زینت ائوین قندیلینه

واردی اول خانیمیندان ایکـی نازلی اوشاقـی
باخ پری پرویزی تك ، سن گولونه ، بولبولینه
بیری «پروین» دی که دانشگاهی وار ، آیلیغی‌وار
یئنی بیر قیز ، متجدد ، الی وورمـوش بئلینه
بیری «پرویـز» که دبیرستانـی نصفه یئتیریب
اودا انشالـلا گـرك جوهـر ذاتـی بیلینه

بوعموغلی، شوکور آللاهه، حلال دیر چؤرگی
مخلصم من‌ده بونون ساده قوبول ـ منقلینه
زحمتیله قازانیب تاکسیسی وار ، شخصی سی‌وار
دوزیولا صرف ائله یب هر نـه که گلمیش الینه
دونبلندوز بیر آدام دیر ، ایکـی دنیاسی‌دا وار
گلمه یب اگری ـ یالان سؤز ، بو جوانین دیلینه
«شهریار» شعریدی بو ، یاز اوره‌گه قوی قالسین
اوره‌گونده یـازیلان سؤز ، داگـر کمزسیلینه*

* شاعر بوشعری ۱۳۵۳ ده تهراندا آوز عم اوغلوسو میر ابوالفضل صادقی ایچون یازمیشدیر.

قارداشیمین مزاری

داش نه‌بیلیر من بلالی باشیم‌وار
بو قبر اوسته آخان بیرگوز یاشیم‌وار
آرزی ـ گورزی تاریخچه سیندن قالان
بوردا آنجاق بیر یازیلی داشیم‌وار
فاتحه‌نی اونوتمایون که بوردا
منیم ده بیر یارالی قارداشیم وار.

قارداشیم سلیمان رستمه اتحاف

شهریارین مکتوبی

بیزی یاندیرسان، آمان آیریلیق بودار یخدیران دومان آیریلیق
[illegible] سلیمانلیق، [illegible] آیریلیق، آمانسان آیریلیق

بیر گؤزون آچار، بیر گؤزون بومار آرازی سرینی گئزدیکدن اولمار
خزری دیرین گؤردورکبه جومار قان دریاسینا جومان آیریلیق
آمان آیریلیق، آمان آیریلیق

آیرانیم وورسون باش، داشدان داشا گؤز باشی گرک باشلاردان آشا
نه جه یاداولسون، قارداش قارداشا نه دین قانیر، نه ایمان آیریلیق
آمان آیریلیق، آمان آیریلیق

گؤیلرین، گونون آیین گیزله‌دیر اولدوز آخدیریر، سایین گیزله‌دیر
[illegible] گیزله‌دیر قدیمدن ائدیب کمیان آیریلیق
آمان آیریلیق، آمان آیریلیق

آیریلیق گلـه، بیر کـرم قیلا بیرنئچه گونده، بیزدن آیریلا
غمده بیر بیزتک سوواساوریلا هانی بیر بئله‌گومـان آیریلیق
آمان آیریلیق، آمان آیریلیق

دئدیم آیریلیق، قینـاما منی سنی گؤرموشم ائللر دشمنی
یوزمین کـره ده سیناسام سنی همـان آیریلیق، همان آیریلیق
آمان آیریلیق، آمان آیریلیق

آمانسیز گؤزون یومان آیریلیق جان جیزلیقندان اومان آیریلیق
نه غملی یازار (رومان) آیریلیق دیللـره سالان دومـان آیریلیق
آمان آیریلیق، آمان آیریلیق

سن اونود ساندا (سلیمان) منی اونـودمیاجـاق «شهریار» سنی
یاز گلور، یوللوما، قالسلا جمنی ایندی‌لیک سه‌وسون‌زمان آیریلیق
آمان آیریلیق، آمان آیریلیق

قیرخ نسلی قربان وئرمیشیك «شریعتی» تـك انسانـلار
«تختی» کیمـی پهلوانـلار

بیز اعتصاب ائتدیك تمام الـی یـالین ائتدیك قیام

قه‌یونو-گلنیر «نجیب امام» جهـاد ئدنسه دارتیلاریـق

قیریلساق‌دا قـورتـولاریـق

باشلارا سوورولور سامان گؤزلری دولدوروب دومان

قاچاق نبی*

زندانین أیشیق سیز، گونش سیز قالدی
همتین اوجا دیر، دام آلچاق، نبی
آی قوچاق نبی
بیر کسون قالمیوب، یار و یولداشدان
قالسادا فایشادیر، دویماز اویناشدان
گئجه‌لر قوی، آشاخ‌یه داغدان داشدان
زندانداقی فیدئمیشام، دوز لاچاق، نبی
آی قوچاق نبی
دئدین بس، وطن‌ده، سابق وطن دیر؟
گؤردین کی دوستون‌یوخ،دشمن دیرهامی
وطندن قالان بیر قوری کؤشن دیر
اوندانداآلچکوب، واز کئچاق، نبی
آی قوچاق نبی
چؤللرده چکمیشدیم وطن ذلتین گریمیش ئوزونده چکیم غربتین*
قیریرام وطنین ایپین، الفتین جگردن آیریلمیر بیر پیچاق، نبی
آی قوچاق نبی
وطندن دویموشام، منی قینامـا دورگئدك بوخلقی آرتیق سیناما
دور کؤروم! بو اعاج بنزیر آیاما سئیندن قوتی قیزیم بیرساچاق، نبی
آی قوچاق نبی

* بو پارچا بئله ده یازیلمیشدیر:
گلمیشدیم وطنین ائدیم خدمتین ئوزونده ده‌چکدیم غملی‌غربتین
قیریرام أورکدن وطن الفتین جگره باغلیسا، بیر پیچاق نبی

هارالی‌یاولیمالی؟ بئله بیلمه دیك لکه سین بوقانین سیله بیلمه دیك
بیرده بیز بویانا گله بیلمه دیك آرازین سویوندان بیرایچاق‌نبی
غیرتون قربانی آی قوچاق نبی

اصلی ـ کرم شعرینه بیر حاشیه

« کرم دئیه‌ر من بیر سفیل صیادام »
« هرمارالا تور آتارام، مارگلی »
« بیزیم یوردا، سئیره‌ده یوخ، سارگلی »
«اصلی ـ کرم داستا نیندان»

ائوده بیر ایل آه چکه‌رم، خبر یوخ
ائودن چیخام، من اویانا، یارگلی.
تای ـ توشلاریم، چؤله چیخا، گون چیخار،
من چیخاندا یاغیش گئتسه، قارگلی.
[illegible]
بوگون ـ صاباح باهارگلی، بارگلی.

بیزه‌گله ـ گلمه‌یه، بیرگلن ائیده،
قو نشو موز اهیره اگلی، نلارگلی.
خان ائوینه، شئرگله، قویروق بولار
بیزیم ائوه کورایت گله، هارگلی.
خلقه قوناق گلی، گؤزی سورمه‌لی،
بیزیم ائوه‌ده [illegible] گلی.

[illegible] آرواد نه‌چیخا، بئلمیرم؟
بللی دی کی سارساغا، سوسارگلی.
بیر(اوچ أتك) اندازادیراگنیمه،
[illegible] گلمه سه، دارگلی.
[illegible]
بیز کاسیبا طوی گله، آخسارگلی.
غم یوکوندن، کدخدانین حصه‌سی،
خردل اولی، ییزیمگی خالوارگلی.
کتده بیزی دؤیوللە، بیرهاواریوخ،
بیز بیر کلمه حق دانیشاق، جارگلی.
دارغاشاییرتلار بیزه سرکار چیخار،
داردیبیندن قورتولا، سردار گلی.
بوندان بئله، ئوزگه گؤره‌م، ئوزگه‌دن ـ
منت چکمه، غیرتمه عارگلی.
[illegible] من باخانمام،
[illegible]
غمدن منیم، بیر عینك وارگؤزومده.
أیشیق ـ آیدین گون، گوزومه تارگلی.
عشقیم دوشوب یادیما، گؤزلر داشار،
باهاردا سئل آتلانی ـ چایلارگلی.
چوخ شاعرین طبعی دونار بوز کیمی،
«شهریار» ین شعری‌ده، قاینارگلی.

یالان دنیا!

«بو دنیا، فانی دیر، فانی»
«[illegible]؟»
«دیلاری اوغلنخو سلیمانی»
«تخت اوستوندن سالان دنیا»
«خسته قلسم»

سنین بهره‌ن یئین کیم دیر؟ گیمینکی سن؟ ییه‌ن کیم دیر؟
سنه دوغری دیئه‌ن کیم دیر؟ (یالان دنیا، یالان دنیا!).

سنی فرزانه‌لر آتدی، قاپیب، دیوانه‌لر توتدی،
کیمی آلدی، کیمی ساتدی، ساتان دنیا، آلان دنیا.

اتی ازل داغا سالیب، یولدوقجا، دالی قالدیق،
آتسی سلتلیب، اولاخ آلیب، یولان دنیا.

بیری آینا، بیری پاس دیر بیری آیدین، بیری کاس دیر،
گئجه‌طوی‌دیر، سحر یاس‌دیر گول آچدیقدا، سولان دنیا.

ایگیت لرین باشین یئیه‌ن، قوجالار بوز باشین یئیه‌ن،
قبیر لرین داشین یئیه‌ن، توزو یئنه قالان دنیا!

نه‌قاندین، کیم گول اکن دیر؟ کیم قیلیج تك قان تؤکن دیر؟
تیمور اوغلی کور دکن دیر، چنگیز جانین، آلان دنیا.

یامان قورقو! ییغیلایدین! طوفانلار دا بوغولایدین!
نولیدی بیر داغیلایدین، بیزی درده سالان دنیا.*

چاتیب، سندن کؤچن کئچدی اجل جامین، ایچه‌ن کئچدی،
اولان اولدی، کئچن کئچدی، نه ایستیردین اولان دنیا.

بوغلایدین، دوغان یئرده، دوغوب خلقی بوغان یئرده،
اوغول نعشین اوغان یئرده، آنا زولفون یولان دنیا.

* این چند بند، قدیمی بود که از مرحوم مادرم شنیده بودم که فقط بند اول و آخر مصرع از آن باز مانده بود که در پرانتز قرار دادم چون خیلی حساس بود، حیفم آمد ناقص باشد و بخیال خودم تکمیل کردم (الفضل للمتقدم) [قید در آخر متن بخط شهریار] ح.م.

[illegible] هـی جالانیب سان،
ازلـدن چالخـالانیب سان، بئنـه ده چالخـالان دنیـا!

ننه قار[illegible] قبرسانلیق، سون دئشیگون،
نه ایچه رین، نـه ائشیگون، قـارانلیق بیـر دالان دنیـا.

سنـی بـایقوشلار آلقشلار، ده‌لی، ویرانه‌نی خوشلار،
دولان عقلـه، سنی بوشلار ایچی بوشلا، دولان دنیـا.

[illegible] قیزیلدان تلـی قاللانـدی،
[illegible]

اوجاق ایکن سؤنونموشسن، چاناق ایکن چؤنونموشسن،
نه پیس قاری ننه ایمش سن، ناغیل! یـالان! پـالان دنیـا.

گؤزومون یاشلاری*

یـار هـر یئره منن گئتدی اجـل گلجـك، اونـان گئتدی
[illegible] خوش گونومده سنن گئتدی

***

[illegible] بیر گـوزه‌ل بولبول آپاردی
یانمیشدیم من، کول اولموشدوم یئل‌ده گلدی، کول آپاردی

***

أوره گیمین همدمی ایـدین هر سریمین محـرمی ایـدین
ئوزون یـارا اولمـامیشکن هـر یـارانین مرهمی ایدین

***

ائلیم گئتدی، ئولوم قالدی آلاولاندیـم، کـولوم قالدی
اوچوردی بولبولوم باغـدان دئیه‌یـدی بیر گـولوم قـالدی

***

* بوقـو شمالارکی اولدوز لار یلان مشخص اولـوب هربؤلومی بیروزنده دیرکی استاد شهریار آذربایجانین افتخاری و موسیقی عالمی نین گؤر- کملی خادمی « ابوالحسن خـان اقبال آذر» ین‌ئولومی مناسبتیله سویله- میشدیلر.

اوزوگوم قاشسیز قالدی چمنیم قوش‌سیز قالدی
آی آمان «اقبال» گئتدی عشق تاجی باش‌سیز قالدی

***

یاری کاش گور میدیم گونی خوش گور میدیم
گدیدیم اونان بیله یرین بوش گور میدیم

***

(ناوار)ین کیسین توتدوق اقبالین سسین توتدوق
ناواردا طوی توتمامیش اقبالین یاسین توتدوق

***

یوکومی چاتیم من‌ده قوی گئدیم ایتیم من‌ده
«اقبال» تك آتام ئولوب قالمیشام یئتیم من‌ده

***

گول بوداغی دولمیایدی دولوردی دا سو لمیایدی
یا بن‌آدم ئولمیه یدی یا تکیندن اولمیایدی

***

سنله گئتدی خوش حیاتیم آتمیش‌ایللیك خاطراتیم
سانکی آغزیمدا داد ئولدی زهریمیش قندیم ـ ناباتیم

***

اوزدوم ال بیر نازلی یاردان بیرگون‌اوزلی گول عذاردان
ایله بیر پارلاق جواهر بیر ده دوغماز روزگار دان

***

ایله سس ، ایله مناجات ایله تسخیر سماوات
ایله توفیق له دوران بیر ده هیهات، بیرده هیهات!

***

باخدیم قلم قاشینا یازدیم قبیر داشینا
سندن سورا کول اولسون بو دنیا نین باشینا

باجیم اوغلی «بهروز»ین بایاتیلاری

اجل کسدی یانیوی — آخر آلدی جانیوی
قیرخیوی دوتان گئجه — اوخودوم اعلانیوی

باشیوا دولا نمادیم — باشیمی یولانمادیم
(خانبا مین) غم‌گو نونده — شریك ده اولا نمادیم

بو خبر خوشا گلمز — بو یاتان هوشا گلمز
زحمتی باشا گلسه — نیسگیلی باشا گلمز

گؤز آچدی بیر زماندا — که هامی الاماندا
نه چکدی قورد الیندن — بو قارانلیق دوماندا

ائشیدیب بیلنمه دیم — یا سیوا گلنمه دیم
سنله من یازیق بالام — بیر دئییب گو لنمه دیم

او شیرین دیل آشماسی — داد ـ دوزلی دانیشماسی
نه قوشایمیش، قوشومون — قونماسیله ، اوشماسی

سئل گلر دیوار ییخا — غم گلر اورك سیخا
ائو ییخان جوان داغی — اولور که یاددان چیخا؟

یاس گرك قره گئیه — یاسلیلار خینوو یئیه
با جیلار باشین یولا — قارداش وای دئیه ـ دئیه

یاس گلی ، غم یئدیردی — سازگلی، سؤز دئدیردی
قاباقجا بیز گئدیدیك — نیه (بهروز) گئدیردی؟

یاز گلهر عبیر وئر سین — قیش گلهر قبیر وئر سین
جوانا قبیر وئره‌ن — قوجایا صبیر وئر سین

قور تاریب محرمین — قویلادی آخر غمین
قویدی، بیز قالا نلارا — دنیانین جهنمین

بی کسه،کس وئرن یوخ — سسینه، سس وئرن یوخ
فرمانلار هامی « آتش » — بیر«آتش‌بس» وئرن یوخ

اورك که خوش اولماسین — دنیا دا کاش اولماسین
آنا جان، اوغول یئری — بوشدیسا، بوش‌اولماسین

سعادت، سعید لره — لعنت ده یزید لره
(بهروز) دا شهید اولدی — قوشو لدی شهید لره

پوزولار بو نظام لار — گله جکلر امام لار
شهید لر دوراجاقلار — آلینار انتقام لار

دکتر جاوید ده گئتدی

دنیا عوض ـ دگیشدی — هیوا وئرن نار آلی
آمّا منیم تالیمده — گنیش یئرین دار آلی
دکتر جاوید ده گئتدی — یازالیشام ، یارالی
قوجا ، اجرل مالیدیر — کهنهنی سیمسار آلی
ساری چکیرتگه گلسه — سئل قاباغین سار آلی
آما اجل تاباغیلیاحا [illegible] آلی ، [illegible]

[اوشاقلار]

او شاقـلار دیل آچاندا آغـاجـلار گـل آچـاندا
گوزیـن بیر ایشیقلانسین سازیـن بیر عاشیقلانسین

***

بیراوغلان ، بیر قیز گـوردین بیرآی ، بیر اولدوز گوردین
عشقین بیـر یـادا گلسین آغـزیـن بیر دادا گلسین

***

دئیردیـم ایتـن یـاخشی جـوز کیمی بیتن یاخشی
دنیـانـی دولانـمیشـام هـر یئردن وطـن یاخشی

دریا ائله‌دیم

ترکی بیرچشمه ایسه، من اونی دریا ائله‌دیم،
بیر سویرق معرکه نی محشر کبرا ائله دیم.
بیر ایشیلتیدی سها اولدوزی تك گورسنمز،
گوز یاشیملا من اونی عقد ثریا ائله دیم.
امیدیم وار که بودریا هله اقیانوس اولا،
اونا ضامن بو زمینه که مهیا ائله دیم.
عرفانا چاتماسا شعر و ادب ابقا اولماز،
من‌ده عرفانه چاتیب، شعریمی ابقا ائله دیم.
ابدیتله یاناشدیم دوغولا حافظه تای،
شیرازین شاهچراغین تبریزه اهدا ائله دیم.
ترکی‌نین جانینی آلمیشدی حیاسیز طاغوت،
من حیات آلدیم اونا، حق ایچون احیا ائله دیم.
(فیض روح‌القدس) اولدی مددیم حافظ تك،
من‌ده حافظ کیمی اعجاز مسیحا ائله دیم.
قمه قداره‌لر آغزیندا دیل اولمیشدی سوگوش،
من سه وینج ائتدیم اونی، خنجری خرما ائله دیم.

ایندی گویلرده گوزل صفله صفا ایله گزیر،
منجلابلاردا اوزن اردگی دورنا ائله دیم.
باخ که (حیدربابا) افسانه تك اولموش بیرقاف،
من کیچیك بیر داغی سرمنزل عنقا ائله دیم.
بوردا (روشن‌ضمیرین) ده هنرین یاد ائده‌لیم،
من اونوندا قلمین طوطی گویا ائله دیم.
نه تك ایراندا منیم ولوله سالمیش قلمیم،
باخ که ترکیه‌ده، قافقازدا نه غوغا ائله‌دیم.
باخ که تهراندا نه فرزانه‌لر اولموش واله،
باخ که تبریزده نه شاعر لری شیدا ائله دیم.
هم (سهندیه) سهندین داغین ائتدی باش اوجا،
هم من ئوز قارداشیمین حقینی ایفا ائله دیم.
آجی دیللرده شیرین ترکی اولوردی حنظل،
من شیرین دیللره قاتدیم اونی حلوا ائله دیم.
هرنه قالمیشدی کئچنلردن اونا بال پتکی،
اریدیب موملو بالین شهد مصفا ائله دیم.
ترکی، واللاه، آنالار اوخشاغی، لایلای دیلی دیر،
دردیمی من بو دوا ایله مداوا ائله دیم.
شهریار، حیف ساووخدیر بو دگیرمان هله‌ده،
دارتماغا یوخدی دنی، من‌ده مدارا ائله دیم.

علاوه‌لر

شهریارا مکتوب

بیر الیمده قلم بیر الده کاغذ،
خیالیم بویلانیر دامدان ـ دیواردان.
باشیمدا یارباغین گزمك هاواسی،
قاپیلار باغلی‌دی، یول تاپیم هاردان؟

حصارین دالیندا، کؤنول وئردیگیم،
اویار، بیر باغ سالیب سویی بولولدن.
هیواسی کهربا، ناری یاقوت دان،
طاغی فیروزه‌دن، دیواری گولدن.

ماوی ایوانیندا، ساز چالیر زهره،
بورجوندا یای چکیب، دایانیب کیوان.
لایقی‌وار گیره‌م قصرینه منده؟
قیللی پاپاغیم لان، قیریخ سازیملان؟

او، بو احتشاملا، بو طمطراقلا،
قاپوسنین اوزومه آچمازسا نه‌وار؟
شاهلا رعیتین صحبتی‌توتماز،
من بیر اوبالی‌یم، او دیر «شهریار».

گرك رخصت آلام، حیدربابادان،
یوخ جوابی، بلکه منه وئرمه‌سین.
بیرده شهریاردان فرمانیم واردیر،
«شاعربیر ـ بیرینی اولور گؤرمه سین؟».

یوخ... من‌ده سهندم، باشیم او جادیر،
ایچیمده سؤنمه‌ین عشق آتشی‌وار.
منده صفاسی‌وار گوللو باهارین،
باشیمی دوتسادا، قارا بولود لار.

بیر الیمده اود وار، بیر الیمده سو،
بیر اوزوم قاراقیش، بیری باهاردیر.
دوستا ـ ایستکلی‌یه، ایستی قوینوم وار،
دوشمانا باخیشیم شاختادیر، قاردیر.

لاله لی، چیچك لی چمن لریمده،
گلیب یورد سالسادا چوبان ـ چولوقلار.

یالوارام صفامدان اوز دؤندرمه‌سین،
شهریارا لایق، شاه یوردوم‌دا وار.

کونلوم هاواسی‌له قول ـ قاناد آچیر،
قاف قالاسین آشماق دئیه، اوجالیر.
قالخدیقجا بوی آتیر، داش ـ دیوارلارا،
آلیجی طرلانیم، یورولور قالیر.

دیوارلار! دیوارلار! پولاد اولسازدا،
آلماس موشار اوللام، کسیب بیچه‌رەم.
کولونگون بورج آللام فرهاد بابامین،
بیستون اولسازدا، چاپیب کئچه‌رەم.

دیوارلار! دیوارلار! یول وئرین کئچیم،
وولقانام، نفسیم طوفان قوپارار.
«بولود» ام، سالالانسا، قاشیم ـ قاباغیم،
آغلارام عالمی سئللر آپارار.

ایچیمده بو غولور، دادیم، فریادیم،
هاییمانه دیوار های وئریر، نه یار.
نه داشدان سس چیخیر، نه ده قارداشدان،
سانکی بوشلوقلاردا ایتیر دالغالار!

بلکه‌ده خیالدیر منی سارسیدان،
یاداکی، سحردیر یاردان آییران.
دئییرلر: «دلبریم بولول قصرینده،
داردادیر، آسیلیب تپه ساچیندان».

سهندی قورخوتماز نه سرای، نه سحر،
محبت دئییلن، بیر افسونی‌وار.
هم اسم اعظم دیر، هم اسم شب دیر،
باغلی قاپیلاری، اوزونه آچار.

آچیلون! آچیلون! باغلی قاپیلار،
محبت نامنه، ایستك نامنه.
اری‌یین، تؤکولون دمیر قیفیلار!
کؤنول خاطرینه، اوره‌ك نامنه.

سانکی طوفان قوپور، گؤی گورولدایر،
بولودلار چاخناشیر، شیمشکلر شاخیر.
اود ـ آلاو، اله‌نیر یئرین اوزونه،
ده‌میر دروازه‌لر، سو اولوب آخیر.

گلیر قولاغیما اینیلتی‌لری،
«بوردا بیر شئر داردا قالیب باغیریر».

دوغروداندا من بیر مروت سیزم،
قارداشیم داردا دیر، منی چاغیریر.

چیکیلین! چیکیلین! یول وئرین کئچیم،
اوره‌گیم آلیشیب، آلاوساچارام.
شهریار بوینونا زنجیروورالار؟!
چئینه‌رم،گه میررم، دارتیب آچارام.

ایشله‌یر قولوما ده‌میر، پخله‌لر،
زنجیر قینجیق دیریر، سانجیر اتیمی.
جان قارداش! هله‌لیك باغیشلا منی،
دئیه‌سن اونوتدوم، اسارتیمی.

عزیز شهریاریم! منی باغیشلا،
اینجیمه، داریلما، فکرون هاردادیر.
مروت سیزده‌گیل سنین قارداشین،
آنجاق سنین کیمی اودا، داردا دیر.

ئوزون دئمه‌میسن: «بیزیم ائللرده،
وکیل موکلین خرجینی چکه‌ر؟».
آنا، عشق او جاغی سؤنمه‌سین دئیه،
أوره‌گین اریده‌ر، چیراغاتؤکه‌ر!

هریانی بیلمیرم، ییزیم دیاردا،
هئچ‌ده خیال‌ده‌گیل، دوستلوق، محبت.
آنجاق ایشیق ساچان ایستی‌گونش‌ده،
بعضاً بولوت آلتداگیزله‌نیر البت.

بلکه ده‌نه‌بیلیم، سلطان قارداشیم!
حقیقتده ایشین عیبی بیزده دیر.
همین بو ایلقارین دوشگونویوك بیز،
گوناه یاد دا ده‌گیل، ئوزوموزده دیر.

بیر آووج کلك‌باز، قومار باز ایله،
پاك باز اولموشوق، پاك اودوزموشوق.
مرد ایکن، نامرده رحم ایله میشیك،
ایندی نامردلره محتاج اولموشوق.

دولتلی یه ساخسی لازم اولاندا،
ووروب سیندیرمیشیق ئوزکوزه میزی.
چخیدیغمیز قینی بگنمه میشیك،
بیزائلی آتمیشوق، ائل آتیب‌ییزی.

ائلیمیزه نه‌گون آغلامیشیق‌بیز،
باغین شاختا ووروب بوستانی یانیب.

ائل بیزه نیله‌سین، نه‌گون آغلاسین؟
آغزی قیفیللانیب، دیلی باغلانیب.

[illegible]
[illegible] دیرده‌کونه‌یه‌سولماز!
داندان آیلاق داش نویوعاده‌در،
گؤزیاشی تؤکمك‌له، یاراساغالماز!

بوگون من سهندم، سن شهریارسان،
دل‌باشین اوجالداق قوجا تبریزین.
بیر کره یادلارین داشینی، آناق،
چکك قایغی سینی، ئوز ائلیمیزین.

شاعریم، دنیانی نئجه‌گؤرورسن؟
دوزیئیب، دوزقابین سیدیر انلار وار.
[illegible]
قدیر بیلمینه خییف دیرآیلمار.

ئوزگه چیراغینا یاغ اولماق بسدیر،
دوغما ائللریمیز قارانلیقدا دیر.
یانیب یاندیرمایاق یادین اوجاغین،
[illegible] سؤیوق‌دیر، قیس‌دیر، شاحتادیر.

دئمیرم یانمیاق، آلاولانمیاق،
یانماسین، نیله‌سین یازیق پروانه؟
یانمیاق وفاسیز یارین اودونا،
یاناق ائلیمیزه، یاناق‌وطنه!

[illegible]
قوناق صدا قتلی‌ائل قوجاغینا.
سؤنمز عشقمیزدن بیر پیوند سالاق،
ائلین شاختا وورموش، گول بوداغینا.

[illegible]
دوغما یوردوموزو دولاناق، گزه‌ك،
ائل ایله آغلیاق، ائل ایله گوله‌ك،
اینجی‌میزی وطن ساپینا دوزه‌ك.

[illegible] شهرده، عزیز دیاردا،
[illegible] چوخ‌وار.
نیسگیل‌لری چوخدیر دردلی تبریزین،
بیری‌سن ئوزونسن، عزیز شهریار!

هله‌لیك کیچیك بیر داملا اولساق‌دا،
[illegible] اماق، گؤل‌اولاق.

بیزده باشمیزی قاتاق باشلارا،
قاد نشاق، سه لاد او آخلاد سئل اولاق، [illegible]

ده‌ره‌لری سلچت، دیزه لچاتاق،
[illegible]
ایستی گونش ایله قول ـ بویون اولاق،
قریباق، ترله یاپ، بوتودا دوه‌یک.

[illegible]
سوسوزوندان دیلی چیخان داغلارا.
[illegible]
چیچیخت سیز، یاراپاق سیز، بار سیز باغلارا.

[illegible]

«سهند» ده گول آچسین «حیدربابا»دا،
أوزه‌رینده چادیر قورسون «شهریار».
باخاق چیچکله‌نن یوردا شعر یازاق،
شاعر دوشجاییر، شعرده بحییر!

دست دیبا میزلاری تیله‌بین اوگوزون،
حسشقالن بیرئی قوینلارش قوراق.
وئرك شیمشکلرله قاناد ـ قانادا،
گئدك اولدوزلارا، گه نشه قوناق.

شاعریم! سؤزومو غربته سالما،
موقولاق آس، دنیاداگؤز بیرنه سس دیر؟!
باغیرمی، سیخماسین بوهلك ـ هلاللار،
قیللان زنجیردی، سینان قفس دیر!

محمد راحیم

شهریارا آچیق مکتوب

یئنه جوشدی طبعیم، منه ساز وئرین
قیشلا یوخدیر ایشیم، منه یاز وئرین
آیاغی آلتینا، شهریاریمین
سالماق ایچون، قالی، پای انداز وئرین

وقارلی داغ کیمی، باشی قاردایام
طرلانام اوچموشام،سانما داردایام
من سنه حسرتم، خیلی زمان دیر
گؤزلریم یول چکیر، انتظاردایام

أیشیق افق‌لرده، سرحددن گلیر
فرح شاد مژده‌دن، خبردن گلیر
وطن سعادتی، مردانه لیکدن
سعادتدن گلیر، هنردن گلیر

داغلار حسرت چکیر بیاض قار ایچون
باغلار بویون بورور، شیرین نار ایچون
منیم سه بورنومون اوجی گؤینه‌ییر
تبریزلی قارداشیم، شهریار ایچون

تبریزین یوللاری داراق ـ داراق دی
تبریزین اطرافی، باغچادی، باغ دی
ئویونور تبریزکی، اوغلی شهریار
اونون شهرتینی اوجالداجاق دی

تبریزین یوللاری، دولان ـ دولان دی
صداقت دنیادا، آنجاق قالاندی
وصال حسرتی‌له چیرپنیر کؤنول
باشقا سؤز افسانه، قوری، یالاندی

ازل مایاسیدیر، سودا خلقتین
عشقدیر چیراغی ابدیتین
ایتیرمه اومودون، ای انسان اوغلی!
وصالدیر آخیری، هجرین ـ فرقتین

حقیقت آرا، گز، افسانه‌لرده
زنجیر زینت اولور، دیوانه‌لرده

آلیشیب یانماغی، مندن ئویره‌نیب
شمعه یانان، بوتون پروانه‌لرده

عدالت چیراغی سؤنمه سین گرك
حق بایراغی یئره یینمه سین گرك
سیز، ای ظلم ائتمگه عادت ائدنلر
أورك سویوق داشا دؤنمه سین گرك!

عومورغملی کئچه‌ر، دل‌شاد اولماسا
شیرین قان آغلایار، فرهاد اولماسا
سیندیرسین قلمی صنعتکار گرك
فکرینی یازماغا آزاد اولماسا

دویموشام نشئه‌نین، شعرین دادینی
دنیا غملی سینی، دنیا شادینی
ئوزون او شاعرکی خلقه حصر ائدر
تمیز الهامینی، استعدادینی

تبریزده آز قوناق قالمامیشام من
آزدا اوندان الهام آلمامیشام من
حییف شهریارلاچیخیب سئیرانا
آیلی گئجه لره، دالمامیشام من

دنیادا، مردلره چاتماق گوزل دی
گول ایچره، چمنده یاتماق گؤزل دی
گؤزل دی، دوست ـ دوستا، یار ـ یارا یئتسه
فراقین داشینی آتماق گؤزل دی

تبریز باغلاریندا نوع ـ نوع اوزوم وار
تبریز اوزوموندە منیم گؤروم وار
باکی‌نین باغلاری، حسرت‌دیر سنه
دئییرکی: اوغلوما چوخلی سؤزوم وار

قارداشیم! خزرین ساحلینه گل!
عاشیغام، او طوطی بال دیلینه گل!
دئمیرم اوزاغا، غریب ئولکه‌یه
ئوز دوغمایوردینا، ئوز ائلینه گل

عدالت دنیادا گرك وار اولسون
حکمی هرطرفده برقرار اولسون
ایسته‌رم شرفلی بیر مجلس قورام
سفره مین باشیندا «شهریار» اولسون

ای فلك بوهجران، بو فرقت نه‌دی؟
چکدیردیگین ظولوم، بو محنت نه‌دی؟

نه ایچون گؤروشه قلم چکمیسن؟
[illegible]

جهاندا نه کدر، نه ده غم اولسون
[illegible]ده، دوستلار جم اولسون
[illegible]
تکی بیر آغ کاغیذ، بیرقلم اولسون

من یئنه آرازین قیراغیندایام
عزیز قارداشیمین سوراغیندایام
بو یاندا، اویاندا اولسام نه فرقی؟
من دوغما آنامین قو جاغیندایام

بؤیوك سعادت دی، مراد[illegible]
یاشیل چمن لرده کؤی کیمی بیتمك
ان بؤیوك شرافت، شاندی دنیادا
وطن توپراغینی ترتمك [illegible]

[illegible] سیزین کئچر روزگارلریم منیم
هئچ خزان بیلمه‌ییر باهاریم منیم
اگر گوروشمه‌سم شهریار ایله
[illegible] آیلارمنزلریم منیم

ایندی پیك عصریدی، کمان نه لازم
[illegible]، دومان نه لازم
انسانین نصیبی وصال اولماسا
فرقت نیه گرك، هجران نه لازم!

گؤزل دیر یوردومون باغچاسی، باغی
جواهردیر اونون داشی ـ توپراغی
وطن وقاری‌نین بیر مثالی دیر
شاه داغی، محتشم ساوالان داغی

یئنه هاوالانیت، طرلان خیالیم
وطن توپراغیندان قوی الهام آلیم
باخسین یا شهریار قیز قالاسیندان
یا ارکدن، تبریزه من نظر سالیم

ترك ائتسین انسانی کدر بوسبوتون
بسرْ نصیبی‌دی، وصال، طوی، دوگون
حرمتیم وار سنه «حیدربابا»نی
[illegible] دیلینده یازدیغین ایچون

آلماییر، آلماسین، ده‌نی‌لر سایا
یوردومون شهرتی، چاتاجاق آیا

یئتیر سلامیمی قاردلاشی منیم‌ده
ساوالان داغینا، حیدربابایا

[illegible]
سنه بو توپراغین حرمتی وار، گل
گؤزله‌ییر یولونی شیروان، قاراباغ
(گؤی گؤله) گئتمگه، آشهریار گل

دؤیوشده برکیده‌ك بدنیمیزی
سئوه‌ك چؤلوموزی، چمن میزی
سن قوجا تبریزدن، من‌ده باکی‌دان
ئوتك یوردوموزی، وطن میزی

قیش کؤچوب گئدنده ایلك باهار گلیر
پاییز یاغیشی‌نین دالی قار گلیر
[illegible]
[illegible]

امیدله هرزمان یاشادین ئوزون
[illegible]
گؤندر بو شعرینی قوجا تبریزه
شهریار بیلیرکی، حکمی‌وار سؤزون

محمد راحیم

قارداشیم شهریارا ایکینجی مکتوب

ائشیدیب سسینی عزیز شهریار
نه‌قدر سؤیندی بو دوغمادیار
بیرده قبول ائله اودلار یوردوندان
سنه چوخلی ـ چوخلی سلامیمزوار

نه اولار أوزونوگؤره بیلئیدیم
چیچکلردن چلنگ هؤره بیلئیدیم
[illegible] نین محبتینی
[illegible] بیلئیدیم

خوش نغمه‌لر ایچون جوره سازیندان
[illegible] خوش آوازیندان
ایسته‌رم دره‌سن، سعادت گولو
حیات باغجاسیندان امل یازیندان

باهارداگول دەرکی عطیرلی اولسون

رنگی الوان، ئوزوچتیرلی اولسون

آذری دیلینده یازدیغین ایچون

سنه محبتیم دریا قدر در

صنعتی آنلایان بیلیر من کیمم
صدفلی سازداکی اینجه بیرسیمم
خزر ساحلینده گلدیم دنیایا
شهریار قارداشی ممد راحیمم

معنوی بال ـ شکر ـ نابات ایستەرم
محبت آدینا سوقات ایستەرم
من انسانلار ایچون، محنتدن اوزاق
نوراغی پوزولماز حیات ایستەرم

شهریار! بیرده قوی سنه جان دئییم
ائل ایچون یانمیسان، یئنه، یان دئییم
احتشاملادایان، خلقه آرخا اول
من سنه ایکینجی ساوالان دئییم

شاعر قارداشیم شهریارا مکتوب

قوی سویله‌ییم أوره گمین سؤزونی
بیر کره ده گؤرمه میشم أوزونی
نگرانام یئتیر منه ئوزونی
محبتین باغریمدا دیر شهریار
منیم أورك آغریمدادیر شهریار

کیم دئییرکی آد ـ سانیمیز آیری دی
نه آدیمیز، نه سانیمز آیری دی
نه قانیمز، نه جانیمز آیری دی
أورك بیر دیر، بدن بیر دیر شهریار
وطن بیر دیر، وطن بیر دیر شهریار

هاوا لاری گؤزل ایمیش بو یازین
آراز أوستەن چاتدی منه آوازین
یاری جانیم، بوتایندا آرازین
یاری جانیم، یانیندا دیر شهریار
شعرین، سؤزون عطیر دادیر شهریار

هر جانلی دان، سنه بوجان یاخین دیر
اوزاق‌ده‌گیل یول، کی یامان یاخین‌دیر

قاشلا، گؤزون آراسیندان یاخین دیر

دئمه عومـور خزانسیز دیر شهریـار

اجل، یـامان آمانسیز دیـر شهریار

[illegible]

دود اخلاری سود قـوخولو کؤرپه لر

بابا لاری، داغدان اِولـه، کؤرپه لـر

بیزی عـوض ائـده‌جکلر شهریار

یـولـومـوزلا گـئده جـکلرشهریار

هجران اُودی سینه‌مینزی یاخدی، گل!

سندن توتری، اوره‌کمیز اخدی، گل!

ایسته‌ییرسن، انجیر-اُوزوم واخدی گل!

محلب لرده، باشدا اِوتمه شهریـار

[illegible]

گل باکی‌یه، باغیم، باغجام گـولنده

[illegible]

بلکه اونـدا کامه چـاتـام شهریـار

سون منزلـده راحت یاتام شهریار

سلیمان رستمین مکتوبی

حقیم دئیه ائللر قالخیب آیاغا

سسـ گلمیر، آی شهریار، هارداسان؟

آیلا باری، گوللەلرین سسینه

ملتینین مین دردی‌وار، هارداسان؟

من اوزاقدن گورورم او دهشتی

سن یاخیندان گور مورسنمی وحشتی

[illegible]

دی هارداسان، ای صنعتکار، هارداسان؟

[illegible]

گلشیدالاریمز بـرمـان هر کلمه‌نی

[illegible]، ائشیتمیرم نغمه‌نی؟

دوز هاچاندیز، دوز هاچاندیز من سنی

آختاریرام دیار ـ دیار، هارداسان؟

اود توتاراق آتیشاردین شعر ینله

عدالتدن دانیشاردین شعرینله

[illegible] دین شعرینله
میدانلاردا آخیر قانلار، هارداسان؟

یا غدیرماسان لعنتینی جلادا
بیلدیرمه‌سن قدرتینی جلادا
[illegible]
اتمز سنه ائل اعتبار، هارداسان؟

[illegible]
یاری جانیم تبریزه‌دیر هاچاندیر
[illegible]
سن هارداسان، ای نغمه‌کار، هارداسان؟

ئوز آندینی چیخارما گل یادیندان
[illegible]
شاعر کیمی، وطن، ملت آدیندان
وار سسیمله چکیرم جار، هارداسان؟

[illegible]
[illegible]
[illegible]
بس سن ئوزون، ای شهریار، هارداسان؟

نوامبر ۱۹۶۸
آبان ۱۳۵۷
سلیمان رستم

۱. حسرت

شهریارا اتحاف

گؤزلیم سنسن، بلخیم سنسن، گلستانیم بهاریم‌سان
اگر یوقمش اولا سامان، خزانیمیز لاله‌زاریم‌سان
منه‌سن ریم، منه‌سن یسی، منه‌تورات، منه قرآن
سن سعادتیمسان، صداقتیمسان، ملاحتیمسان خوماریم‌سان
دیلیم، آغزیم، سؤزوم سنسن، گلوم، قلبیم، گؤزوم‌سنسن
[illegible] قواریم‌سان
منم دردیم، منم چاره‌م، هلال ایرولی مه‌پاره‌م
کدر سندن، سؤینج‌سندن، نشاطیم‌سان، غباریم‌سان
أوره‌ك هرنه دیله‌ر، سنسن، یگانه بیر دیلك‌سنسن
جوابیم‌سان، سئوالیم‌سان، مقدس بیر شعاریم‌سان
[illegible]
پولاد عزمیم، اراده‌م‌سن، توکنمز اقتداریم‌سان
منه بیرمی دولی جام‌سان، ایلاهی عالی الهام‌سان
ائلیم ـ طایفام، یئریم ـ یوردوم، شیرین دوغما دیاریم‌سان
محبت‌سن، صداقت‌سن، ملاحت‌سن، سعادت‌سن
خزینه‌م، ثروتیم، واریم، منم‌سن هرنه‌واریم‌سان

دوشونجه‌م، آرزیم، امیدیم، خیالیم ان‌بؤیوك فیکریم
منیم سرریم، منیم گیزلین نهانیم، آشکاریم‌سان
منیم گوندوزگونوم سنسن، گئجه آییم سمالاردا
جلالیم، شهرتیم، شانیم، حیاتیم، افتخاریم‌سان
منه شیرین، منه لیلی، منیم زهره‌م، زلیخام‌سان
منیم اصلیم، منیم فخریم غروریم‌سان، وقاریم‌سان
منیم نغمه‌م، منیم سازیم، سازیمدا ان لطیف تئلسن
منه ان دادلی بیر مجلس، او مجلسده نگاریم‌سان
یئریم زندان، ئوزوم محبوس، منی بیر یوخلیان سنسن
گئجه طوفانلی دریاده، ایشقلی بیر کناریم‌سان
نه اولسون غم قوشون چکمیش، دوتوب اطرافیمی دشمن
باشی داغلار قده ریوکسك اوچولماز بیر حصاریم‌سان
قاشین طاقی منه معبد، او رعنا قامتین مقصد
قیامتلر، قیام ائتسه، منیم پروردگاریم سان
منیم عالی مقامیم‌سان، منیم‌عالی‌مرامیم‌سان
حیاتدا هر نه ایسترسم‌سؤینجی انتظاریم‌سان
سنی‌قلبیم له من سئودیم، اونی چیرپیندیران سنسن
دئمك کی وارلیغیم سنسن أورکده شاه داماریم‌سان
عزیزیم! بیردانام! اینجیم، ظریفیم! اینجه دلداریم!
بو، یوز بیر سؤزله بیر سؤزوارکی یعنی شهریاریم‌سان!

حکیمه بلوری

کونول بولانمازایمیش اعتبار اولان یـرده،
قیشین نه عالمی وارمش بهار اولان یـرده.
رقیب‌دن نه‌کوسوب،سن نه‌اینجی، ای‌قلبیم،
رقیب نیله جـك یـار ، یـار اولان یرده .
محبتین أوزودور ان شیرین، گوزل نعمت،
ده، بلبله نه گـرگ نـوبهار اولان یـرده ؟
سئویب یاشا، سئوره‌ك ئول، بوبختیارلیق‌در،
ده، غمله‌نرمی کـونول بختیار اولان یرده ؟
اوره‌ك آلیشماساگوزدن،ده،یاش‌چیخارمی‌مگر؟
کیم‌آغلار، الده، گولوم، اختیاراولان یرده.
تبسمیم‌دوداغیمدان، بیل، اختیارسزاوچوب،
مـن اختیارسزام، ای‌گل ، نگار اولان یرده.
وطن ، وطن دئیه‌رم ، روحیم ایله‌یر پرواز،
ده‌گیزلدیـم نجه، درد آشکار اولان یـرده ؟
سوروشدو،سؤیله، کیمین‌حسرتینده‌سن‌شاعر؟
کیمی دئیه‌ردی کونول شهریـار اولان‌یرده؟

ایضاحلار

(راهنمای حیدربابا)

بقلم استاد شهریار

بند۱ حیدربابا- اسم کوه دهکده‌است که دراین‌شعر به‌عنوان مخاطب وشاهد وقایع انتخاب می‌شود.

بند۲ نوروزگلی قارچیچگی- که ترجمه فارسی آنها (گل نوروز) و گل برف می‌شود، اسم دوگل زیبائی است که در آغازبهار اززیر برف و غالباً از شکاف سنگها سر به درمی‌آورند، اولی به رنگ بنفش و به سیمای عروسی است شرمگین؛ دومی به رنگ سفید و به سیمای عاشقی است شنگول.

بند۸ ۱- میراژدر- اسم چاووشی‌بود معروف.

۲- عاشق رستم- اسم خواننده ونوازندهٔ‌معروفی بود.

بند۹ ۱- شنگل اباد- اسم‌دهکده‌ایست که باغچه‌ها و کوهسار زیبائی دارد.

۲- عاشق آلما- یکنوع سیب آبداری‌است که نیمی سرخ ونیمی زرد است، به اینجهت (سیب عاشق) نام‌گذاری شده.

بند۱۰ قوری‌گول (برکه خشك)- اسم برکهٔ بسیاربزرگ‌دریاچه‌مانندی است [illegible] کنار جادهٔ تهران که باتجمع قازها و مرغابیهای وحشی گاهی منظرهٔ با شکوهی پیدا می‌کند، چون تابستانها مقدارزیادی اب ان کم شده وعقب می‌زند (برکه‌خشکه) [illegible]

بند۱۴ شیخ‌الاسلام- واعظ روحانی روشنفکر و آبرومند محل که در جوانی صدای خوبی داشتند و مناجات ایشان در مواقع لزوم در حکم اعلام خبربود.

بند۱۵ داشلی بولاخ (چشمهٔ سنگی)- اسم چشمه‌ایست.

بند۱۶ چوبان قیتر قوزونی (چوبان برگردان گلّه را) - اسم یکی از نغمه‌های شیرین محلی بود.

بند۱۷ ۱- سولی‌یربن‌دوزی- اسم محلی است.

۲- بولاغ اوتی- اسم گیاه معطری است که درکنارچشمه‌ها سبز شده وروی آب شناوری می‌کند.

بند۱۹ بچه‌های دهستان معمولا غروب که شامشان را خورده و می‌روند توی رختخواب واز بزرگترها می‌خواهند که برایشان نقل وقصه بگویند تا به لالائی افسانه‌های شیرین به‌خواب روند.

بند۲۰ شبهای زمستان که باد و بوران رجزخوان، در وپیکرها را به هم می‌کوبد، پیرزنهای دهاتی برای‌بچه‌هاقصهٔ‌گرگ وبزرا می‌گویند و بچه‌های مسحور گوش فرا می‌دهند که چگونه گرگ می‌آید و شنگول ومنگول وبزه را می‌برد.

بند۲۱ ۱- بلله- که به‌فارسی (لقمه قاضی) گویند: نان را با قاتقی ازقبیل

عسل و کره آلوده ولوله کرده به دست بچه‌ها می‌دهند که مشغول شوند به گاز زدن.

۱ـ [illegible] هم [illegible] سبزی را [illegible]

بند۲۲ [illegible]

بند۲۳ [illegible]

شخصیت ده بودند، لباده پوشیدن مشهدی رحیم خود دلیل بود [illegible] بخوری بود [illegible] می‌خورد.

بند۲۴ ملك نیازخان ـ ازخوانین محل وسوارکار وتیرانداز قابلی بود.

بند۲۵ [illegible] یکی از مراسم این بود: یك دسته فتیله ویك کاسه حنا که علامت [illegible] دست دخترها دوره می‌گرداندند، هریك از مدعوین یك رشته فتیله ومقداری ازحنا برداشته و به جای آنها پولی به فراخورحال خود می‌گذاشتند و آن پولها به عنوان [illegible] تقدیم می‌شد.

۲ـ یکی دیگر از مراسم عروسی این بود: موقعی که عروس را سواره می‌آوردند، داماد از پشت بام، سیبی را که قبلا هم ازچند [illegible] پرتاب می‌کرد بطوری که زمین‌خورده وداغون شود، چون سیب علامت سیری [illegible] ازمیان برداشتیم وهرگزاز [illegible]

بند۲۶ یارپوز ـ همان پونه فارسی‌است که نغمهٔ(گل پونه نعناع پونه) دروصف اوست، خود پیك بهار واز سبزیهای خوشبو و خوش گوار است، در ذائقهٔ اهل دل مزهٔ لحظات انگیزی دارد، خاصه که در کنار چشمه سارها بانان وپنیر تازهٔ دهات بخورند.

بند۲۷ درخانه‌های روستائی وسط خانه، روزنه‌ئی کارمی گذارند که‌غرض [illegible] هم با آن روزنه صورت داده می‌شد:

ازجمله یکی موضوع نامزد بازی است باکیفیت مخصوص خود به طوری که دریکی از قطعات افسانهٔ شب به‌نام (نامزد بازی دهقان)آن را شرح داده‌ام ودیگری درشبهای عید نوروزموضوع (شال آویزان کردن) است.

به این ترتیب که ازشب چهارشنبه سوری به بعد [illegible] خاص به طور ناشناس به پشت بام خانه‌ها رفته وشالهای رنگین خودرا آویزان می‌کنند یعنی که‌عیدی می‌خواهم. صاحبخانه باید نسبت‌به‌فراست خود حدس بزند که این ناشناس کیست و چیزی به فراخور حال خود ومتناسب با او به رسم عیدی به‌نوك شال او ببندد. عیدیهای آنوقت بیشترجورابهای پشمی گلدار، دستمالهای ابریشم، ساز دهنی بچه‌ها، جوجه مرغهای زیبا، تخم مرغهای رنگی، آجیل و شیرینی ـ واز این قبیل بود. این موضوع بیشتر برای تشویق بچه‌ها مخصوصاً دلنوازی کودکان فقیر ودرعین حال یکی از مراسم مفرح ایام عید بود.

بند۲۸ درآن سال مادر بزرگ من، خانم [illegible] مرحوم شده بود و ما هم

نبایستی درمراسم عید شرکت بکنیم، ولی من بچه بودم، باسماجت شالی گرفته و دویدم پشت بام خانهٔ غلام خاله اوغلی همبازی خودم مرحوم حانه فاطمه مادر غلام احساس کرد که من هستم ودرحالی که یک جفت جوراب رنگین بدستان من می‌بست، به یاد مرحومه خانم ننه‌ام که ما را بتیم گذاشته بود اشک از دیدگانش فرو ریخت. آنگاه سیمای ملکوتی اینتازن روشنائی به‌عنوان ایثار با بشوطر اموس نشانی درخاطر من نقش بست.

بند ۲۹ میرزا مخفف میرزا امحمد است. مرحوم میرزا امحمد از منسوبین ما و مردی کاری وغیرتمند بود ـ باغچهٔ خوبی درپای کوه حیدربابا داشت و بمن و رفقایم اجازه داده بود که در باغچهٔ او همه جور آزادی عمل داشته باشیم. یادش بخیر.

بند ۳۱ در آذربایجان معمولاً صبح روز چارشنبه‌سوری ازروی آب جاری می‌پرند و این سرود عامیانه را هم می‌خوانند:

بخت من بخت سعید بختیم بارك الله

اغ الله قرمزی حنالی خدیم بارك الله

آتیل ماتیل چرشنبه

بختیم آچیل چرشنبه

پناهگاه توانا شب‌های چارشنبه سوری آتش روشن کرده و از روی آن می‌پرند و می‌گویند:

زردی من از تو سرخی تو از من

بند ۳۳ کاله (ماله) بمعنی آلت خرمنکوبی است که درخید تعیین آنرا (خرجوم) می‌گویند. آلاتی است که گاو یا الاغ بدو بسته و بمال

خرمنکوبی را انجام می‌دهند.

بند ۳۶ یکی از تفریحات بچه‌های ده این بود: نزدیکی‌های غروب که گله از صحرا برمی‌گشت، کره‌خرها را به کناری کشیده و نگه می‌داشتند تا گله فاصله‌ای پیدا کند. آنوقت با استفاده از شتاب کره‌خرها که می‌خواهند خود را به گله برسانند، اسب تازی کرده و به‌تقلید چاوشها سروصدائی راه می‌انداختند. بعضاً هم این موضوع با اعتراض صاحبان کره‌ها مواجه شده و به‌اصطلاح حرف ازتویش درمی‌آمد که بچه‌ها بایستی محاکمه پس داده و ازخود دفاع کنند.

بند ۳۷ شجاع خاله‌اوغلی ـ جوان رشید و رعنائی بود، ازسفر بادکوبه باسله وسوقاتی برگشته بود که با نامزد زیبای خود عروسی کند. (قارمان) را که ساز بدی نیست خوب می‌زد. عصرها پشت بام خانهٔ خود را فرش می‌کرد سماور بلندش می‌جوشید و با جوانان ده بگو بخند وچرچری داشت، متأسفانه سرنوشت او بیك پردهٔ سینمای رقت‌انگیزی تبدیل شد زیرا بیچاره پیش ازآنکه داماد شود به مرض حصبه مرد. گذشت و نامزد افسانه وش خود را برای کور و کچلها گذاشت.

بند ۳۸ [illegible] بچگی من بودند.

بند ۳۹ در ایام عید که [illegible] وبچه‌ها گلولهٔ برف بازی را دوست می‌دارند. جوانها هم در سینه آفتابگیر کوه (سرخوردن با پاروی) را شروع می‌کنند که اسکی بازی روستائی است مثل پرواز کبوتر و فرد وفن مخصوص هم دارد. در چمن نشسته انجام می‌دهند. اسکی بازی فرنگی راحت‌تر و شیرین‌تر است.

گفت: آی گرگ! چرت من پاره‌شد برگشته پارا گذاشتیم به‌فرار،

خود محمود نورآذر یك سفر آنجا به‌مهمانی رفته وچند روزی را به‌سواری وگردش گذراندیم.

۲- مش ممی‌خان- سرهنگ شقاقی فعلی که میزبان ما بودند.

بند۵۳ قره‌کول- (مشگین‌بوته)- اسم دره‌ایست بغل کوه حیدربابا که دهکدهٔ فینس فرشاو را به‌ده خشکناب که موطن پدران ماست متصل می‌کند.

بند۵۴ آقا میرغفار- از سادات شاخص خشکناب و داماد مرحوم میرشریف (رفیق مرحوم مستوفی‌الممالك) مردیست که در تبریز و تهران [illegible] سیدی خوش‌صورت، خراف، کریم‌الطبع وشجاع بود، درعین تند و تیزی که در مواقع لزوم حقیقتاً مثل شمشیر برنده بود، بذله‌گوئی ومجلس‌آرائی او به‌پایهٔ یك شاهکار هنری عجیبی می‌رسید. به اصطلاح او رمز پیشه‌ای یکتای اخلاقی تنظیم وهمه رلهای آنرا شخصاً بازی می‌کرد. درمجالس او همهٔ [illegible]

به‌فقراء می‌داد بطوری که آن موقع از دولت سر او دهاتی‌های خشکناب هم از خالق شال وترمه می‌پوشیدند.

بند۵۵ میرمصطفی دائی- مرحوم آقامیرمصطفی، دائی پدرم، سیدی قوی هیکل دارای قامتی کشیده وریشی بلند، از حیث قیافه شبیه نویسنده مونیلسون تنهیر روسی (تولستوی) و از حیث روحیه شبیه فردوسی بود، اشعار حماسی وقصه‌های قهرمانی زیاد حفظ وخوب وبه‌موقع می‌خواند، صحبت‌های عادی او که باقیافهٔ جدی بیان می‌شد پراز تشبیهات بکر بود که همه را به‌خنده می‌آورد، مثلا یك‌وقت دماغ دراز پیرزنی را تشبیه به‌تفنگ دولول کرد که چشمهای مردم را قراول رفته است، ازعلوم غریبه نیز اطلاعاتی داشت وغشی‌ها را به‌طور مجانی معالجه می‌کرد. شهرت شهری نداشت ولی در دهستان یکی ازشخصیتها بود.

بند۵۶ مجدالسادات- مرحوم آقا میرعطاءالله مردی رشید وخوش‌اندام بود. [illegible] وچشمانی آبی و درخشنده داشت،

نیز همیشه برای شهری ودهاتی گسترده بود. شعر نمی‌ساخت ولی
بسیار دوستدار شعر، موسیقی، مشورت و نوع هنر بود، خط خوب
می‌نوشت، مشق درشت‌را شاگرد مرحوم خوشنویس باشی و خط

روی کرهٔ ماه ایستاده در حرکت است درحالی که نور ماه تاسینهٔ
او را پوشانده بود با قهقهه می‌خندید وصدای قهقههٔ او در افق‌ها

کرده شروع می‌کرد به‌رجزخوانی که خیلی دیدنی بود.

اطراف آن محظوظ می‌شوند (دام قیه درسینهٔ کوه وبالای دره در میان‌دهکده‌های شنگل‌آباد و کلوجه قراردارد).

بند۷۴ دراین‌بند شعر اشاره به‌قصهٔ (کوراوغلی) است. میخواهدبگوید موقعی کـه داستان کوراوغلی را میگویید من هم از اینجاگوش خوابانده‌ام، تاقصه‌بپایان‌نرسدخوابم‌نمیبرد. اما داستان کوراوغلی که یکی از قصه‌های قهرمانی معروف آذربایجان بلکه تمام دنیا است، اجمالش اینست : کوراوغلی پهلوان داستان، پسر خـود (ایوز)رابجنگ‌میفرستد واوتاغروب آفتاب‌برنمیگردد، کوراوغلی درحالی که چشمش درتاریکی شب بهرسودویده وباهرسیاهی در می‌آویزد، گاهی از باد، گاهی ازدستهٔ کلنگ‌ها (دورناها) سراغ پسرشرا میگیرد، شب را سحرمی کند، صبح زود اسب داستانی خود راکه اسب (قیرگون) نام دارد سوارشده وبجنگ می‌رود، دشمن را مغلوب، پسرش‌راکه اسیرشده بودآزادکرده و با خود می‌آورد. بازگشت (ایوز) آخر داستان است.

شهریار

تورکون دیلی
(صحیفه ۶۱)

ایران خلقلری، اوجمله‌دن آذربایجان خلقینین ئوزونه مخصوص دیلی و ادبیاتی اولماسینی انکارائده‌ن وبئله لیکله وطنیمیزین خلقلری آراسیندا ملی‌عداوت‌ونفاق توره دنلره جواب اولاراق شهریار بوشعری ۱۳۴۸ـ نجی‌ایلده‌یازمیش‌دیر. ائله‌جه‌ده زوراکی‌شاعرلری، ملتین‌دردینه بی‌اعتنا اولانلاری‌تنقید آتشینه‌توتموشدور. شهریارین الیازماسیندابوشعر «اصیل اولماز» باشلیغی ایله‌دیر. بوندان اولکی نشرلرده گوستریلیرکی ایلك دفعه بوشعری شهریار دکتر مهدی روشن ضمیرین ائوینده بیرعده دانشگاه استاد لارینا اوخویور وحرارتله قارشیلانیر.

صابر ـ میرزاعلی‌اکبر طاهرزاده (۱۸۶۲ـ۱۹۱۱) مشهور «هوپ هوپ‌نامه» نین مؤلفی، آذربایجان ادبیاتیندا ینی‌مکتب یارادان ساتیریك شاعر. علامه علی‌اکبر دهخدا صابری«یوزایللیك یولو بیرگئجه ده‌گئدن نابغه» آدلاندیرمیشدی.

خیابانی سکنه‌یچنه برالاویلین‌ه اونداان حاضر لادیقلاری‌یمك.

میتیل ـ اوزوچکیلمه‌میش یورغان.

کسری ـ ساسانی حکمداری، خسرو انوشیروان (۵۳۱-۵۷۹م)

بهجت آباد خاطره‌سی
(صحیفه ۶۳)

بوشعری شهریار ئوزونون ایلك محبتنه حصر أتمیشدیر. جوانلیق ایللرینده دانشگدهٔ پزشکی ده تحصیل ائتدیگی وقت ثریا آدلی بیرقیزی آلولی محبتله‌سه‌ویرمیش. ثریانین خانواده‌سی بوایکی جوانین بیر-بیرینه اولان‌سه‌وگیسینه‌اعتناسیزلیق ائدیب‌اونلارین ازدواجینا راضیلق‌وئرمیرلر. گونلرین بیرینده اونلار گیزلیجه گوروشمك قرارینا گلیرلر، میعادگاه بهجت‌آباد دا ایمیش، فقط بوگوروش ده باش توتمور. سحره‌دك گوزو یولدا قالان شاعرئوز احساساتینی بوشعرده بیان أتمیشدیر.

داری دوشورمك ـ قوشون‌داری دنله‌مه‌سی ، بورادا قولاغین گورولداماسی معناسینداديرر.

ایلده‌ر ـ اینیلده‌ر، سیزلایار.

دان اولدوزوایسته رچیخا ـ صبحین یاخینلاشماسینا اشاره دیر.

قیرجاندی ـ منفی معنادا نازائتدی.

دؤگونمه ـ سؤیونمه
(صحیفه ۶۵)

۱۳۴۹ـ نجی ایل مرحوم سهند، دکتراحمد شمس ایله بیرلیکده تبریزه گلیر، شهریاری‌تهرانا قوناق آپارماق ایچون اصرارائدیرلر. فقط استاد راضیلیق وئرمیر. ایکینجی دفعه دکتر شمس رضا خامنه‌ای ایله خواهشه‌گلیرلروخبرویریرلرکی‌مشهور ایرانشناس پروفسوررستم علی‌یف باکیدان تهرانا گلیب استادلاگوروشمه‌سینی‌خواهش ائدیر،تأکیدائدیرکی «گرك شهریاری گؤروم، ئولوم!»

بوخواهش‌وتمنالار شهریاری‌یومشالدیرومسافرته راضیلیق وئریر. دکترشمسین ماشینی ایله شهریار، عیالی عزیزه خانم وصمیمی مصاحبی بیوگ نیك‌اندیش تهرانا گئدیرلر. سهندئوز ائوینی استادین اختیاریندا قویورو اونلاری بیرآی قوناق ائدیب حرمت مراسمینی یئرینه یتیریر.

تهرانا چاتدیغی گونون صاباحیسی پروفسور علی‌یف شهریارلا گوروشور، اونلارقارشیلاشاندا ایکیسی نین ده گوزیاشلاری آخیر، هیجانلی و تأثیرلی بیر وضعیت یارانیر، مجلسده کیلرده متأثر اولورلار. شهریارلاعلی‌یف کهنه دوستلارکیمی‌صحبتدن دویمور، گئجه‌یاریسیناجن مصاحبه ده اولورلار. علی‌یف (حیدربابا) نین باکیدا مثلسیز رغبتله قارشیلانماسیندان، دفعه‌لرله چاپ اولونماسیندان خبروئریر، شهریارین ملاپناه واقفین آنادان اولماسنین ۲۵۰ ایللیك جشنی مناسبتیله ۱۳۴۷ـ ده باکی‌یه دعوت اولونماسیندان (شهریارین دعوتنامه‌سی طاغوتی رژیمین توطئه‌سیله‌ئورت ـ باسدیرائدیلمیش واونا وئریلمه میشدی) سوز آچیر. پروفسورعلی‌یف ایراندان قاییدارکن استاددان ئوزسسی ایله بیر

نوار دولدورماسینی و شعرلریندن بیرالیازماسینی اونا هدیه وئرمه‌سینی خواهش ائدیر. بوخواهشی قبول‌ائدن شهریار اوراداجا ایگیرمی‌دقیقه‌ده همین شعری یازیب دوستو واسطه سیله باکی‌یه ارمغان گوندرمیشدیر.

بیر قرن... ـ «گلستان» (۱۸۱۳ م) و«ترکمنچای» (۱۸۲۸م) صلح مقاوله لرینه اساساً قافقازین ایراندان آیریلما سینا اشاره‌دیر.

قاش‌آلان حلمه ـ تبریزده وقتیله قاش‌آلماق وسازاندالیق پئشه‌سیله مشهوراولان‌بیرقادین. ایندی‌ده (حلمه‌سازاندا) کوچه‌سی تبریزده‌واردیر.

یاواگوزلر ـ دگرلی‌گوزلر، یاخشلیغی گوزه‌گتیره‌ن.

دموروِل ـ «دده قورقود» داستانینین قهرمانلاریندان بیری.

بختیار ـ بختیارواهابزاده(۱۹۲۵ـ)مشهورشاعروادبیاتشناس‌عالم.

واحد ـ علی‌آقا واحد (۱۸۹۵ـ۱۹۵۶) مشهور غزل شاعری.

قابیل ـ قابیل اما مویردیف (۱۹۲۶ـ) مشهور شاعر.

بلبل ـ مرتضی محمدوف(۱۸۹۷ـ۱۹۶۱) دنیا شهرتی قازانمیش مغنی.

وورغون ـ صمد وورغون (۱۹۰۶ـ۱۹۵۶) آذربایجانین ان مشهور شاعری.

راحیم ـ محمدراحیم (۱۹۰۷ـ۱۹۷۷) مشهورشاعر.

سلیمان ـ سلیمان رستم (۱۹۰۶ـ) آذربایجانین قوجامان‌شاعری، معاصر شعرین بانیسی وبایراقداری.

ساهر ـ حبیب ساهر (۱۲۷۳ـ ۱۳۶۵) مشهور شاعر و معارف خادمی، مقاومت شعرینین باشچیسی.

گولگون ـ مدینه گلگون (۱۳۰۴ـ) معاصرشاعر. ۱۳۲۵ـ ده

تبریزدن مهاجرت ائدیب‌باکیدا یا شاییر. بالاش‌آذراوغلی‌نین عیالی‌دیر.

آذر ـ بالاش آذراوغلی ۱۳۰۰ـ) مشهور شاعر، ۱۳۲۵ـ ده مهاجرت ائدیب باکیداياشاییر.

عثمان ـ عثمان ساری وللی (۱۹۰۵ـ) مشهورشاعر.

نبی ـ نبی خزری (۱۹۲۴ـ) مشهورشاعر.

کورچایلی ـ علی‌آقاکورچایلی (۱۹۲۹ـ۱۹۸۰) تانینمیش‌شاعر.

توده ـ علی توده (۱۳۰۳ـ) مشهور شاعر، ۱۳۲۵ ـ ده تبریزدن مهاجرت ائدیب باکیدا یاشاییر.

سهند ـ بولود قاراچورلی (۱۳۰۴ـ۱۳۵۸) مشهورشاعر.

رسول ـ رسول رضا (۱۹۱۰ـ۱۹۸۱) مشهورشاعر.

سهندیم
(صحیفه ۶۹)

قیرخینجی ایللرده شهریار بحرانلی‌گونلر کئچیریر، روحی هیجانلارا دوچاراولور،دوست‌ـ آشنا ایله الفتی کسیب، هئچ کسله‌گورو-شمك‌ایسته‌میر. بووقت ۱۳۳۶ ـ نجی‌ایلده آذربایجانین شهرتلی شاعری سهند (مرحوم بولود قاراچورلی) اونونلاگوروشمك ایسته‌ییر، لاکن بوتون اصرارلارینا باخمیاراق آرزوسونا چاتمیر. بئله اولدیقدا بیرمنظوم مکتوب یازیر، شهریارین یاخین قوهومی مشهور هنرمند و شاعر بهروز دولت‌آبادی واسطه‌سیله اوناگوندریر.

شهریار بو وقته‌دك سهندی تانیمیردی، شعرینی اوخویارکن گوزلری دولور، تکراراً مکتوبی اوخویور، روحی هیجان ایچینده جواب یازیر و ینه‌ده دوستو بهروز دولت‌آبادی واسطه‌سیله سهنده گوندریر.

سهند مکتوبونون جوابینی آلیب حدسیز درجه‌ده سه‌وینیر، قراره گلیر شهریاری تهراندا ئوز ائوینده قوناق ائله سین. لاکن شهریار راضیلیق وئرمیر. ینه‌ده شهریارین دائمی مصاحبی و سرداشی بیوگ نیك اندیشه متوسل اولور، چوخلی خواهش وتمنادن سونرا ۱۳۴۹ ینجی ایل تیرآیی شاعر تهراناگئدیر. تهراندا اونو فریدون مشیری (سایه)، سهند، حسینقلی کاتبی قارشیلاییرلار. شهریار سهندین شیمراند اولان ائوینده ۱۵ گون قوناق قالیر. شهریارین شاعر و ادیب دوستلاری اونون گوروشونه گلیرلر، ادبی محفل‌لریارانیر. همین محفل‌لرین بیرینده شهریار «سهندیه» نی اوخویور و تورکی بیلمه‌ینلرایچون ئوزو فارس دیلینه ترجمه ائدیر.

قورادان حالوا ئیئه‌رسن — «صبرایله حالوا بیشرای قوراسندن ...» مثلنه اشاره‌دیر.

کوراوغلی — مشهور «کوراوغلی» داستانینین قهرمانی.

ناهارمنده‌سی — ناهار سفره‌سی، دسترخان.

قاووتماش — چوبانلارین چولده سوتله حاضرلادیقلاری یمك.

مشاق — مشق وئره‌ن، ئوگره‌دن.

طومار — لوله لنیب بوکولموش کاغاذ، نامه.

توك‌پاپاغ — بیرنوع قوزی دریسیندن تیکیلمیش بورك.

قارالار — کندیوخسوللاری.

طورتوره‌تمیش اوجاغیبیندا — موسانین عبادت ائتدیگی طورسینایا اشاره‌دیرکی اورادا نورالهی بیرآغاجین دالیندان اوناگوروندی.

چنلی — دومانلی.

الف لیلی — مین بیرگئجه ناغیللاری نظرده توتولور.

حلله کروانی — فرخی سیستانی نین «باکاروان‌حله برفتم زسیستان» مصراعیله‌باشلانان مشهور قصیده سینه اشاره‌دیر. بوکروانین متاعی ایپك پارچا اولارمیش.

صابرین شهری — مقصود میرزا علی‌اکبر صابرین دوغولدوغو شاماخی شهری دیر.

صهبای طهور — پاك شراب.

هاروت ایله ماروت — روایته‌گوره، غضب اولونموش و باشی آشاغی آسیلیمش ایکی‌ملك.

مانی — (۲۱۶ - ۲۷۶م) ارژنگ ویا ارتنگ آدلی مصورکتابین مؤلفی، ساسانیلر دورینده پیغمبرلیك ادعا سنیدا اولموشدور.

دده قورقود — کتاب دده قور قود آذربایجان خلق داستانی.

جوشغون — مشهور آذربایجان شاعری.

فرعون‌نه غنیم‌آغاج — موسانین اژدهایه چه وریلن‌عصاسینه اشاره‌دیر.

ائل بلبلی
(صحیفه ۸۳)

شاعر ابوالفضل حسینی (حسرت) شهریارین هم ئیرلی سی

۱۳۰۰ شمسی‌ده خشگنابدا آنادان‌اولموش، اوشاقلیق دورینی اوردا کچیر-
میشدیر. آتاسی امیراصلان شهریارین صمیمی دوستلاریندان ایدی. ۱۳۲۵-
نجی ایلده وطنیندن مهاجرت ائدیب باکیدا یاشامیش، اورادا تحصیلینی
دوام ائتدیریب ادبیاتشناسلیق ساحه‌سینده دکترلیق درجه‌سینه نائل اولموشدور.
(حسرت) تخلصی ایله شعرلر یازمیش، حافظ و نظامی‌نین اثرلرینی منظوم
ترجمه ائتمیش، بیر نئچه نمایشنامه مؤلفی دیر. ۱۳۶۶- نجی ایلده باکیدا
وفات ائتمیشدیر. حسرتین منظوم مکتوبی کتابین علاوه‌لر حصه سینده چاپ
ائدیلمیشدیر.

محمد راحیم حضرتلرینه جواب
(صفحه ۹۱)

باکیدان فنارگلیر ـ قدیم خلق ماهنی سی.

سلیمان رستمه
(صفحه ۱۰۱)

سلیمان رستم (۱۹۰۶-) حال حاضر ده باکیدا یاشاییر. معاصر
آذربایجان شعرینین قوجامان یاشچیسی دیر. [illegible] تبریز
تبریز حقینده گوزه‌ل شعرلر یازمیشدیر. شاعرین جنوب شعرلری
اوخوجولارطرفیندن داها بویوك شوق و رغبتله قارشیلانیر. سلیمان رستم

شهریارا آیری-آیری وقتلرده بیرنئچه منظوم مکتوب یازمیش و شهریار
اونلارا جواب وئرمیشدیر. سلیمان رستمین مکتوبلاری کتابین علاوه‌لر
حصه‌سینده چاپ ائدیلمیشدیر.

حکیمه جان
(صحیفه ۱۰۴)

حکیمه خانم بلوری ایلك شعرلرینی زنجاندا یازمیش، اورادا
معلم اولدوغو وقت بیر شاعر کیمی شهرت قازانمیشدیر. ۱۳۲۵ نجی ایلده
شمالی آذربایجانا مهاجرت ائتمیش، اوردا دانشگاهین ادبیات فاکولته-
سینی بیترمیش، ادبیات ساحه سینده دکترلیق درجه‌سی آلماغا نائل
اولموشدور. بیرنئچه شعرلر کتابی نشر ائدیلمیش، ادبیاتشناسلیق
موضوعوندا علمی اثرلرین مؤلفی‌دیر، شهریارین یارادیجیلیغی حقینده
آیریجا اثریازیب چاپ ائتدیرمیشدیر. شعرلری مختلف دیللره ترجمه
ائدیلمیشدیر.

کرج خاطره‌سی
(صفحه ۱۰۵)

شهریار یاخین قوهوملاریندان اولان علی آقانین کرجده ثوزالی ایله
داغین اتگینده سالدیغی صفالی باغدا قوناق اولور. شاعرین طبعی نی

جوشه گتیرن گوزه‌ل منظره اونو بوشعری یازماغا یونلدیر . بوشعرده (حیدربابا) دا آدی چکیلن ننه قیز یاد ائدیلیر ومعلوم اولورکی شاعرین عمقیزیسی ایمیش. شهریار بوباغدا ئوز دوغماکندینین عطرینی دویور و جوانلیق ایللرینی حسرتله یادائدیر.

داشلی بولاق ـ حیدربابا داغنین اتگینده بولاق.

نفه‌دن دوشدون ـ یورولدون، الدن دوشدون.

سلیمان رستمه

(اوچونجی شعر) صحیفه ۱۰۲

شهریار وطنینین اجنبی‌لر واستیلاچیلار طرفیندن بولوشدورولمه‌ـ سینه آجییر، اونویتیم مالینا اوخشادیر، هرکس اونـدان بیرپای آپاریر. شاعرلرین چوخونون، اوجمله‌دن سلیمان‌رستمین آرازدان شکایت‌ائتمه‌ـ سینه اشاره‌ائدرك دییرکی بیزی بیرـ بیریمیزدن آییران عادیجه چای، داغ‌ـ داش و بوکیمی طبیعی مانعه‌لر دگیل، قاش ایله‌گـوز آراسیندا بیتمیش بیرچیباندیر ـ ئولکه‌لری وخلقلری تیکه ـ پارچا ائده‌ن استیلاچیلاردیر. شهریار سلیمان رستمین مکتوبوندا کی بیرپارا اومی‌ـ کوسو وایهاملارینا جواب اولاراق دییرکی رواد گیل سنین کیمی ایشیق لیق قوشی اولان گوگرچین بایقوش یوواسیندا یاتسین، خفاش (یاراسا) آراسیندا قالسین!

شعرین بیرینجی الیاز ماسیندا علاوه ایکی بیت‌ده‌واردیر:

آتامیز یوردی بولونمکده‌دیر اویناش آراسیندا،

بولونر یوزباشی‌نین جرمه سی فراش آراسیندا.

داراشیب جانیمه دشمن، هره بیر دیش قوپاریر،

بویتیم مالی قالیب بیر سوری کلاش آراسیندا.

ایمان مشتریسی

(صفحه ۱۰۸)

ایکینجی دنیا محاربه‌سینین شدتلندیگی بیردورده ۱۳۲۰ نجی ایلین شهریور آیینداا متفقلرین قوشونلاری ایرانین شمال وجنوب سرحدلریندن سوخولوب مملکتی اشغال ائدنده شهریار بیر وطنپرست شاعـرکیمی اوره‌ك یانغیسی ایله مدافعه سیز قالمیش وطنین اسفلی حـالینا آغلاییر، اشغالچیلاری «ایمان آپاران شیطانا» بنزه‌دیر. همین ایللرده ئوز لیریك غزللری ایله‌شهرت قازانماقدا اولان شاعربیرپارا حسود آداملارین غیضینه سبب‌اولموش، اونلارشاعرین ال‌ـ قولونی سوسدالتماق وئوزعالملرینده شعردن اوزاقلاشدیرماق‌قصدیله شهریارین دیوانینی اوغورلاییرلار. سون بیتده بوحادثه یه اشاره اولونموشدور .

یاوا‌ـ مصرفسیز، بوش.

چرچی‌ـ کندلـری دولانیب ساققیز، ایگنه ـ سانجاق و بوکیمی خیردا شیلرساتان آرا آلویرچیسی.

یاتابیلمه ییرم
(صفحه ۱۱۰)

شهریار تهراندا طب‌رشته‌سینده تحصیل ائدن وقت کرایه‌ائتدیگی منزلده یاشاییردی. ائو اثاثیه‌سی سوبای محصله مخصوص اولان‌یورقان‌ـ دوشك، قازان‌ـ قابلاما، استکان‌ـ نلبکی‌و کتابدان عبارت ایدی. آتاسی حاج میرآقا خشگنابی‌نین تبریزده وفات ائتمه‌سیله مـادی وضعیتی آغیر لاشیر، خرجینی آزالتماق‌ایچون منزلینی‌دگیشیب‌اوجوزلی‌اوطاق‌توتماق قراریناگلیر. اثاثیه‌سینی‌ییغشدیریب بیرتلیسده ئیرلشدیریر. حامبال‌چاغیر‌ـ ماق‌ایچون ائودن‌ائشیگه چیخیر، قاییدان‌باش‌اثاثیه سنین اوغورلاندیغینی گورور. داهاکوچمگی اولمور. گئجه‌لوت اوطاقدا یاتا بیلمه‌ییب بوطنز شعری قلمه‌آلیر. اونون قافیه‌سینی بیرگون اوندان اول بیرحامبالین‌یوکی یئره قویوب دینجینی آلاندان سونرا کمك ایچون دئدیگـی بوسوزلر وئرمیشدیر: «کمك‌ائله‌یین بویوکی‌چاتیم، تك چاتا بیلمه‌ییرم».

آیلیق آلدوق، کیرا وئردیك‌ـ گورونور اووقت ده ائوکرایه‌سی ائوسیزلر ایچون بویوك دردایمیش.

قوراتا ـ قراضه کهنه.

ینگه‌ـ گلینین یانینجاگئده‌ن قادین.

موشاتا‌ـ گلینی بزه‌ین قادین، مشاطه.

شاطر اوغلان
(صفحه ۱۱۳)

شهریارین قوجابیر قوهومی وارایدی، همیشه گلیب استادا کمك ائله‌ر، اونا لازم اولان شیلری آلاردی، او، شهرداری یانینداکی‌چورکچی‌ـ خانادان هرگون سنگك آلاردی وهمیشه تاپیشیراردی‌کی «قوی چـورك قوروسون، شهریارا آپاریرام».

شاطر شهریاری تانییردی، لاکن وردست اونونلا تانیش‌دگیلدی، گونلرین بیرینده وردست شاطردان سوروشور:

ـ بوشهریار کیمدی‌کی بوقوجاکیشی‌گونده دئییر؟

شاطر وردسته بئله جواب وئریر:

ـ شهریاربورادا بیزیم‌قونشودی، هریاندا شهرتی‌اولان شاعردی.

وردست دئییر:

ـ اگر شاعردی، بیزه‌ده بیر شعر یازسین، من ده اونون چورگین قورودوب لاپ بوروشته ائله‌ییم.

قوجاکیشی بوسوزلری‌گلیب‌شهریارا دئییر، اونون خوشوناگلیر. قلمی‌اله‌آلیب بوشعری یازیر.

خوزه‌یین ـ آغا، ارباب.

ساری‌یازلیق‌ـ یازدا اکیلن‌ساری‌بوغدا.

زمان سسی (اصیلنده: اذان سسی)
(صفحه ۱۱۶)

عادتاً سحرتزدن دوروب رازونیازه مشغول اولان شاعر، اسلامی انقلاب عرفه‌سینده خلقین جانا دویوب ظلم واسارت زنجیرلرینی قیرماق عزمینده اولماسینی بو شعرده ترنم أتمیش و«آجیقلی ملتین» تزلیکله آزاد اولاجاغینی خبر وئرمیشدیر. بوپیشگولیق بیرایل سونرا ۱۳۵۷- نجی ایلده حقیقته چه‌وریلدی.

گوپسه‌دی - یئره ووردی.

سردار - ستارخان سردار ملی (۱۲۴۶-۱۲۹۳ ش) مشروطه حرکاتنین قهرمانی.

جاودان - همیشه لیك.

گئتمه ترسا بالاسی
(صفحه ۱۱۷)

شهریارلابیر عمر دوستلوق ائدن بیوگ نیك‌اندیش بوشعر حقینده‌بئله روایت ائدیر: «قدیم زماندان ازبرله‌دیگیم بیرغزلدن نئچه‌بیت خاطریمده قالمیشدی، بوغزلی آنام شکسته - بسته حالدا اوخویاردی. یادیمدا قالان بیتلر بونلار دیر:

گئتمه ترسا بالاسی، من‌ده‌سنه سایه‌گلیم
یاپیشیم دامنوه، سنله کلیسایه گلیم

ئورگدیم یاکی سن ائت دین مسلمانی قبول*
یاکی تعلیم ائله، من مذهب عیسایه‌گلیم

گونلرین بیرینده بوبیتلری آهنگله شهریارا اوخودوم، احساسی تحریك اولونموش استاد شعرین کیمدن اولدوغونو سوروشدی. لاکن مؤلف‌منه معلوم دگیلدی. (معلوم اولسون کی بوایکی بیت مشهورشاعر سیدعظیم‌شیروانی نین غزلینین‌باشلانغجی دیر. غزل دیللر ازبری‌اولسادا، سون وقتلره‌دك چاپ اولونماییبدیر- ح. م.) شهریار بوشعری چوخ سه‌ویردی‌ونهایت اونواستقبال ائتدی واونا «گئتمه ترسا بالاسی‌استقبالی» عنوانی وئردی.

شیخ‌صنعان- صوفی ادبیاتیندا آدی‌تئز - تئز چکیلن مشهور دینی- اخلاقی داستانین قهرمانی. ایلك دفعه شیخ فریدالدین عطار طرفیندن بوداستان‌نظمه چکیلمیش، شاعرلر،خصوصیله حافظ ئوز غزللرینده‌شیخ صنعانین‌آدینی دفعه‌لرله چکیر. آذربایجانین مشهور دراماتورگی حسین جاوید اونون‌حقینده درام‌اثری یازمیش، بواثراینده‌ده صحنه‌ده یاشاییر.

ناز ایله میسی!
(صفحه ۱۱۹)

استادشهریارا بیرپارا شاعرلر ایراد توتوب‌دئمیشدیلر:غزل‌یازماق دوری داهاکئچیب، خط- خالدان یازماق تعهدلی شاعره یاراشماز...

---

* اصلینده: یا سن اسلامی قبول ائیله، منیم دینیمه گل.

بوشعر غزل کیمی باشلانسادا، سون بیتلرده معترضلره کنایه‌لی و ایهاملی جواب وئریلمیشدیر. «تازا شاعره» خطاباً دییلمیش سوزلر عبرت‌آمیزدیر. «زلف سونبلونه‌لیق قوچالتمیشی گوتوزوب، رلعلی نین‌ده باشینی آز قالاداز ائله‌ین» لیمیا ایریلر کی خط وخالدن مشق آلیب من فتبارك‌الله احسن‌الخالقین مصداقیله قرآن یازیر امره بوحقیقت‌لامن اهل مجاز اولا بیلمه‌رم.

«عشیران»، «عراق»، «حجاز»، «ترك»ـ موغام‌موسیقی دستگاهلاری‌نین آدلاری‌دیر.

ده‌نیزـ دریا.

قوپالاغین گوتورمك‌ـ بیرینین دالینجا قاچیب تعقیب ائتمك.

کژـ کج، ایری.

آزادلیق قوشی «وارلیق»
(صفحه ۱۲۱)

آذربایجان دیلینه وادبیاتینا درین محبت بسله‌ین و یوبیلدا مادی و معنوی کمک ائدن [illegible]

بیر مکتوب یازیر. آشاغیداکی سطرلر همان مکتوبدان دیر:

«بومجله‌نی یایماقلا افتخار ائدیرم، اگـر بیر خرجی وار، منی‌ده شریك ائدین کی‌هر نه اولسا تقدیم ائدیم. چونکی‌من ئوزومی «وارلیق» خانواده‌سینداندا سانیرام. بیلنلرکی ائله‌ده‌مخرجیم یوخدیر، آلدیغیم آیلیق خرجیمی‌ئوده ییر...»

شهریار ئوز علاقه‌سینی «وارلیق» مجله‌سینه «آزادلیق‌قوشی‌وارلیق» عنوانلی شعـرله افاده ائتمیشدیرو بیرنئچه شعـری همین مجله ده درج ائدیلمیشدیر.

غم باسدی قلبانیمی
(صفحه ۱۲۲)

طنز روحوندا یازیلان بوشعرده شهریار آغلارکن گولور، قوجا‌ایغینلانشکایت ائدیر، عیالی [illegible] ائدیر، قیزی مریمین گلین گئدیب کوچدیگینی، ایکینجی قیزی شهرزادین داکوچکمده [illegible]

پروانه و شمع
(صفحه ۱۲۴)

بو قطعه شهریارین وحدت وجود روحوندا یازدیغی شعرلریندندیر.

عاشق، معشوقه سینه یالنیز [illegible] تمکاله چاتیر،

ذره کله واصل اولور، بودا «فنافی الله» رمزینی افاده ائتمیش اولور.

حجاب شیشه ـ شیشه [illegible]

شوروولوم ـ یانیب کوله دونوب گوگه سووروولوم.

عرشی ـ عرشه مخصوص، علوی.

صنعتی مملکت
(صفحه ۱۲۵)

شهریار بوشعرینده مملکتی صنعتی ائتمك آدیله خارجی سرمایه‌دارلاردان آسیلی وضعیته سالانلاری، خیانتکار اقتصادی سیاست نتیجه سینده [illegible] دن، فرانسه‌دن پن» گیترنلری کسکین ساتیرا آتشینه‌توتور، شهرو کندلریمیزین اسفلی حالینا حقلی اولاراق آجیر، توریاقلارین کندلیلیه [illegible] نکبتلی وضعیتی اصلاح اولاناسی دگیل.

بله بویورت ـ خام، یاریمچیق.

تو نله‌دی ـ توللادی، کنارا آتدی.

پن ـ فرانسه دیلینده چورك.

غمله آتیشق و باریشیق
(صفحه ۱۲۸)

شهریار تمثیلی واسطه‌سیله «غمله» مباحثه‌ائدیر، اونون ائیندن شکایتله‌نیر، محرومیتلرینی بیر ـ بیر سایدیقدان سونرا، نهایت، باریشیرو ایشیقلی گله‌جگه امید بسله‌ییر.

میشو ـ ارونق ـ انزابداکی میشو داغلاری.

هنیکدیرمك ـ نفسدن سالماق.

بلالی باش
(صفحه ۱۳)

شهریارین خصوصی حیاتینا عائد اولان بوشعرده بیرپارا عائله‌وی [illegible] چتینلیکلر اورتالیغا چیخارمیش و شاعر بونلارا دوزمگی، طالع ایله باریشماغی عمریولداشینا توصیه ائتمیشدیر. شعرده‌چوخلی خلق‌مثللری ایشلنمیش، ومکالمه طرزی‌اولدیقجاطبیعی و روان‌دیر. ادبی دگریندن‌علاوه، شهریارین ترجمهٔ حالی ایچون بوشعرین‌معین‌اهمیتی‌وار.

ایمانیله گئتدی

(صفحه ۱۳۲)

بویوك امید و آرزولارلا عملـه گلن تغییرات و اصلاحات بعضاً
عکس نتیجه‌ی مؤثر [illegible] قدر [illegible]
[illegible] بیر (بلی قربان!) اولوب ایندی بیزه‌مین بلی قربان» دئدیکده شاعر
[illegible]

جان آلیر ایندی

(صفحه ۱۳۵)

بوشعرین ۱۳۵۸ ـ نجی ایلده یارانماسی احتمال اولونور، چونکی
شاعرین دوستی سهند همین ایلده و اونونلا مکتـوبلاشان محمد راحیم
[illegible] ساواك
[illegible] واسطه‌سیله بیر چوخ گناهسیز انسانلارین شکنجه

اولمنموشدور.

«حیدربابا یا سلام»ین ایلك نشرینین سونداحسن تقی‌نین بیر سو

قیدیندن مغلوم اولور که اونون [illegible] نشر اولمنماسی [illegible]

هارا قاچسین انسان

(صفحه ۱۴۳)

قستاندیر مه قورشالدیر.

جان رستم!

انسان ساز انقلابیمیز
(صحیفه ۱۵۵)

[illegible] خلقین فداکارلیغینا بیر سیرا شعرلر حصر ائتمیشدیر. بوشعرده جوانلارطرفیندن آمریکا سفارتخاناسینین آلینماسینا اشاره اولونور وانقلاب یولوندا شهید اولانلاردان تجلیل ائدیلیر.

مجنون
(صحیفه ۱۵۹)

بوشعرین [illegible] ایدی. شهریار ایکی بیت علاوه ائتمکله اونی استقبال ائتمیش وتماملامیشدیر.

چاپالیر اوره‌ك سینه‌مده
(صحیفه ۱۶۰)

شاعر قوجالیقدان، اوره‌گینین ضعیفله مه سنیدن شکایتله نیر.

[illegible]

اویون اولدیق
(صفحه ۱۶۲)

ایت‌ایله‌قوردون ال‌بیر اولماسی گوزتچی ایله اوغرونون‌بیرلشمه‌سی وخیانتینه اشاره‌دیر. بونون‌دامعناسی درین دیر. بئله اولدیقدا مال‌صاحبی آرادا اویون اولور.

بویون‌اولدیق ـ وعده وئریب بورجلی قالدیق.

رطب وئردیك نزه‌ك آلدیق
(صفحه ۱۶۳)

بوندان اول «شاطیراوغلان» شعرینده شهریار چورك بیشیرنلرین امگینی یوکسك‌قیمتلندیرمیش وآرزوسونو بیلدیر میشدیر. دوغرودان‌دا چورك‌ائدنلرین گوزده‌لیك حیاتینی تأمین ائدن مثلسیز نعمتدیر. اگرچورك قایداسیندابیشیریلمه‌سه،نعمت کورلانار و اونون اوزرینده چکیلن‌زحمت هدره گئدر. بوشعرینده‌شهریار خیرین‌طاغلاردا چیندیرقیشی اولماسیندان، شاطیرین ناشی، آغزی هرزه وگوبودلوغوندان شکایتله‌نیر.

معلول یازیق نیله‌سین؟
(صفحه ۱۶۴)

بوشعرده تحمیلی جنگین فاجعه‌لریندن، خلقین فدا کارلیغی و چیبنیتکنرگاترسلیشیدا دورونمی اونماسیدان، نفرتیه‌سون ویوب ال‌بیر

حاله‌لیقماسندان بحث‌اولمه‌نوبر.

هپروت ـ قاریشیق یوخی.

کیلارین دیدار وزیارتینه‌اولان حدودسیز اشتیاقیندان دانیشدی. بواوجو-

«من‌ده (هوپوپ)تك بير آغيز بانلاديم» دئديكده صابره اشاره اولونور، چونكى مطبوعاتدا چوخ وقت صابر « هوپ هوپ» مستعار امضاسيندان استفاده ائتميشديير. اونون اثرلرينى توپلاييب نشر ائده‌ن شاعـر دوستى عباس صحت ديوانينا «هوپ هوپ‌نامه» آدى وئرميشديير.

انس و جن
(صفحه ۱۷۲)

بوشعر اصلينده «ئوز ديليميزين دعاسى» باشليغى داشييير. شهريار بواثرينده ئوز شيطانى‌صفتلرينى دين‌پرده‌سى آلتيندا گيزلتميش فيريلدا- قچيلارى، ئـوزگه‌دن نجات اومان ساده لـوحلرى كسگين تنقيد آتشينه توتموشدور.

ارسين ـ تنديردن شى چيخارماق ايچون باشى قيرماقلـى اوزون شيش.

گوودوش ـ پالچيقدان دوزه‌لميش سخسى قاب ـ چولمك.

بابك ـ خرمى دينينى يايان، عربلره قارشى ايگيرمى‌ايلدن چوخ [illegible]

افشين ـ تركستان‌شاهزاده‌لريندن اولوب عرب قشونلارى‌باشيندا بابكين اوستونه يوروش ائدن و اونو چلپاپله اسير تمتان سر كرده. افشين-

آللاه بويـاغى
(صفحه ۱۷۴)

اليازماسيندا عنوانين قاباغيندا معترضه‌ده(صبغةاله) يازيلميشديير كه عنوانين عربجه‌سى‌ديير. طاغوتى ميرغضبلر افشاائديليير، ظاهرسازسالـو- سلار تنقيدهدفينه چه‌وريليير.

بدوآت
(صفحه ۱۷۵)

آتين تعريفينده‌ديير. يدبنجى مصراع‌اولجه «داغ‌داشلار ديرنـاخ- آلتيندا اونون» شكلينده يازيلميش‌ديير. سونونجى‌مصراعدا بيرهجاچاتما- ديغناگوره «شان» سوزونو علاوه ائتديك.

قافقازلى قارداشلارلاگـوروش
(صفحه ۱۷۷)

شهريـارين بير آرزوسودا قـافقازا سفرائتمك ايدى‌كى طاغـوت دوريـنده باش‌توتمادى. استاد حقيقتده‌اولماسادا، خيالا قافقازا سفرائديير ،

وگوشه‌لرینین آدی چکیلمیشدیر. معلوم اولدوغو کیمی، شهریار جوانلیغیندا موسیقی ایله ماراقلانمیش، سه‌تار، استالقلاجالار و ابوالحسن‌خان اقبال آذر آذربایجان خانلاری‌نی گئیرمیش [illegible] ساحه‌ده سررشته صاحبی اولدوغونو گوستریر.

فخریه ئولومی
(صحیفه ۱۹۷)

سعید آقا فخریه آذربایجانین صنعتکار وطنز دئیه‌ن هنرمندلریندن ایدی، تهراندا ساکن اولموشدی، هرایل یای موسمینده تبریزه گلیب‌ـ هامیدان اول استادین گوروشونه گئدر و نئچه‌گون اونون ائوینده قوناق قالاردی. ۱۳۴۸ ـ نجی ایلین یایی گلیب چاتمیشدی، استاد شهریار خانواده‌سیله سعیدین یولونو گوزله‌ییردی. فقط سعید گلیب چیخمادی. [illegible] ایله ایلیه سر لیکده تهراندان تبریزه گلیرکن یولدا ماشینی دیگر ماشینلا تصادف ائدیرو ئولور.

[illegible] بوگونلرده شهریارین طبعی سوسموش، بیر [illegible] دیردی: منیم شعر الهامیم، مندن آلنلار، داها شعر یازمیرام [illegible] گلمیر. استادین عیالی (عزیزه خانیم) کوچه‌ده فخریه نین تصادف ائدیب ئولمه‌سینی ائشیدیر و گلیب شهریارا خبر وئریر. شهریار پریشان اولور، دوستونون وفاتیندا قان آغلاییر، یالواریب آللاهدان ایسته ییرکی شعرالهامین اونا قایتارسین تادوستلوق وظیفه‌سینی ماتم شعری یازماقلا یئرینه یتیرسین.

شهریارین دعاسی مستجاب اولسور، شعر نیسان یاغیشی کیمی [illegible] سخه‌نی بیرتدریج [illegible] وخاطریمدن چیخدی.

بیاد محزون
(صفحه ۱۹۹)

شهریارین الیازماسیندا معترضه ده بئله بیرقیدی وار: (بیاد دوست دیرینم محمدعلی محزون رحمة‌اله علیه).

محمدعلی محزون معاصر آذربایجان ادبیاتیندا گورکملی یئر توتان غزل شاعری ایدی. اونون اثری لری هله ۱۳۲۴ـ نجی ایلدن مطبوعات صفحه لرینده و آیریجا کتاب شکلینده چاپ ائدیلیب اوخوجولارین رغبتنی و محبتنی قازانمیشدیر. اودا طاغوت طرفیندن زجرچکن شاعر لردن ایدی.

دان اولدوز و دا باشدی
(صفحه ۲۰۰)

بوشعری شهریار ئوز عمقیزیسی‌ننه قیزین وفاتینا حصر ائتمیشدیر. ننه قیزین گوزه‌للیگینی شهریار بیرینجی حیدربابا دا وصف ائتمیش و ایکینجی حیدربابادا اونون «کوره‌کن، گلین» صاحبی اولدوغوندان صحبت آچمیشدیر.

آقا میر صادقین خیراتی
(صفحه ۲۰۱)

آقامیرصادق شهریارین یاخین قوهوملاریندان ایدی. اونون وفاتنین ایلدونومی مناسبتیله وئریلن خیراتدا اشتراك ائتمیش وبوشعری یازمیشدیر.

عمو اوغلوم میرابوالفضله
(صفحه ۲۰۵)

طنز طرزینده ۱۳۵۳ـ ده یازیلمیش بوشعرده عمو اوغلوسنین حیات شرایطی ومعیشتیندن ظرافتله سوز آچیر، ضمناً «مخلصم من ده بونون ساده قوبول- منقلینه» دئمکله دوستلیقلارینین هانسی رشته ایله باغلی اولدوغونا اشاره ائدیر.

قارداشیمین مزاری
(صفحه ۲۰۷)

بوشعرین الیازماسیندا شهریارین بئله بیر قیدی وار: «دوشیزه شهین پذیره نون دیلیجه». گورونور، شهریار، یارالانیب ئولموش قارداشینی باسدیرمیش بیرقیزین خواهشیله بوشعری یازمیشدیر.

قارداشیم سلیمان رستمه اتحاف
(صفحه ۲۰۸)

بوشعرین یازیلماسینی شهریاربئله ایضاح ائدیر: «انقلابین اوللری ایدی، خلق آمانسیزجاسینا قیریلیردی، امام خمینی ده هله گلیب چیخماـ میشدی کی سلیمان رستمدن بیر منظوم مکتوب گلدی، اومنه یازمیشدی، «شهریار! بس سن هاراداسان؟ نییه سسین گلمیر؟ نییه بیر سؤزدئمیرسن؟» بوسؤز منه تأثیر ائله ییب بوشعری کی «آرپاچایی آشدی، داشدی، سئل سارانی گؤتدی قاشدی» آهنگینده دی یازدیم وسلیمان رستمه گوندردیم».

سلیمان رستمه
(صفحه ۲۱۰)

بوشعرده سلیمان رستمین ایکینجی شعرینه جوابدیر. شهریـار بیرسیرا اینجه مطلبلره اشاره ائدیر، حقلی اولاراق میدان قیزیشدیرانلارا دئییر کی: «نئجه دئییم وورچاتلاسین...» آخی، ووران قارداش، ئولن قارداش!

قاچاق نبی
(صفحه ۲۱۳)

استاد شهریار بوامیدله وطنه گلدی‌کی دوستلاری ایله بیرلیکده یاشاسین وقالان ماجرالی‌عمرینی أوز دوغمادیاریندا باشا وورسون. لاکن فلك نامساعد اولدی، دوستلارین بعضی‌سی وفاسیز چیخدی، شاعرین ظریف وکؤیره‌ك روحی سیخیلدی.

شهریار چوخ مکافاتله بیر کیچیك حیط آلدی‌کی خسیسین اوره‌گی کیمی‌دار ایدی. بونونله‌بئله‌بوائوی‌ئوزونه‌بیرپناهگاه بیلیب، خوش‌ایدی، فقط فلکین جور و ستمی باشاگلمه میشدی، همسایاسی ئـوز عمارتین اوجالتدی، ائله‌گؤیه‌قالدیردی‌کی‌شهریارین ائوینه بیرذره ده‌گون‌ایشیغی دوشموردی.

ایندی استاد شهریار ئـوزون بیرقلعه ایچینده زندانی بیلیردی، حتی فارسجا بیرغزلینده بونا بئله اشاره‌ائدیر:

متاب از روزن ای ماه شب افروزم، چه اصراری
که شمع کشته‌ام بینی و زندان غم افزارا

همین قوشمادا شاعر قاچاق نبی‌نی واسطه کیمی گؤتوروب، اونون قازاماتا دوشمه‌سیله ئوز ائوینده زندانی اولماسینی مقایسه‌ائدیر.

اصلی-کرم شعرینه بیر حاشیه
(صفحه ۲۱۶)

شهریار آذربایجان خلقنین زنگین شفاهـی ادبیاتیندان مهارتله فایدالانمیش، ابدی‌یاشاماق حقوقی قازانان بایاتی، قوشما، گرایلی، ناغیل و داستانلاریندان ئوز اثرلرینده استفاده ائتمکله اونـلاری خلق روحیله پیوند وئرمیشدیر. بوقوشمادادا، شاعرین ئوزونون قیدائتدیگی‌کیمی «اصلی و کرم» داستانیندان استقبال ائتمکله شعرینه‌خصوصی بیر آخیجیلیق و دوغمالیق بخش ائتمیشدیر. شعر مزاح روحوندا یازیلمیشدیر.

یالان دنیا
(صفحه ۲۱۸)

شهریار ئوز یارادیجیلیغیندا آذربایجـان خلقینین زنگین شفاهی ادبیاتیندان باجاریقلا بهره‌لنمیش، هم ده گرایلی، قوشما و بایاتی نین گوزه‌ل نمـونه‌لرینی یـاراتمیشدیر. بواثـرینده آذربـایجانین استاد عاشیقلاریندان‌اولان تیکمه‌داشلی‌خسته قاسمین (۱۰ - نجی عصر هجری) مشهور گرایلی‌سینی استقبال ائتمیشدیر.

قارون ـ افسانه‌یه‌گوره قیرخ خزینه‌سیله یئره باتمیشدیر.

تیمور ـ امیر تیمور کورکان (۷۳۶-۸۰۷ه.ق).

چنگیز ـ چنگیزخان ـ تموچین (۱۱۵۵-۱۲۲۷م).

دریا ائله‌دیم

(صفحه ۲۲۹)

آنادیلینده یازدیغی اثرلری ایله ادبیاتیمیزا اونودولماز خدمتلر ائدن وادبی خزینه میزه گوزه‌ل اینجی‌لر بخش ائدن شهریار گله‌جك نسللره بویوك امید بسله‌ییر. بئله بیر حقیقته اینانماق ایسته‌ییرکسی ئوز قدرتلی قلملری ایله متعهد شاعر ویازیچیلار بودریانی اوقیانوساچه‌ویره‌جکلر.

سهااولدوزی ـ دب اکبرین اورتا اولدوزی یانیندا خیردا اولدوز.

عقد ثریا ـ بیریئرده گورونن آلتی اولدوزون آدی ـ خوشه‌پروین.

شلهچراغ ـ سیرازین یاخینلیغیندا زیارتگاه.

منجلاب ـ باتاقلیق.

روشن ضمیر ـ دکتر مهدی روشن‌ضمیر، ادیب معارف‌خادمی.

[illegible]

شهنه مصیفا ـ مه‌مدان تمیزلنمیش ریال.

(تورکیه‌یه خیالی سفر)

گیلام تورکلی‌لرا اؤلکه سینه
(فکرتین) اینجه خیال اؤلکه سینه
(عاکفین) مارشی یاشاردیب گوزیمی
باخیرام (یحیی کمال) اؤلکه سینه

***

اوت اسلام اوجاقی تورکیادیر
بیر مصلاسی ایاصوفیادیر
بوردا (رومی) کیمی عارفلرواز
صوفیلر عابده‌سی قونیادیر

***

گورونور، پرده‌سین آچویقدا خیال
باشدا (فکرت) له دوروب (یحیی کمال)
صون ادیبلر صفیدیر، باخ، نه جمال
(شهریار) دان نه آغیر استقبال

چاتاجاق خضرینه، جامین ایچه جك

***

ینه اسلام علمین قالدیراجاق
امپراطوری اولان عثمانلی
ایکی هیکل یا پاجاق، ال وئره‌رك
بیری تورك اوغلی، بیری ایرانلی

***

بورا ژن تورکیه‌نین پایتختی
آتاتورك انتخابی آنکارا دیر
سابق اسلامبول‌ایدی، چوخ‌دا گوزل
اما سرحد بورا نسبت آرادیر

***

دوزولوب سانکی بو بالقونلاردا
ینه شاهلار تاجی، بیگلر فسی‌دیر
قولاق آسسان بو افقلرده هنوز
پاشالار نعره‌سی، عسکر سسی‌دیر

***

او گوزللر گوزلی اسلامبول
او دنیزلر قیزی، دریا گلینی
سانکی دریا چیچگی، نیلوفر
قول‌آچیب، ساحله‌آتمیش الینی

***

بوردا صون بیر مدنیت یارانیب
نه بنالر یاپیلیب، اللروار!
نه جلالت، نه صلابت علمی
آتاتورکلر کیمی هیکللر وار

***

شرق و غربی مدنیت قوشولوب
بیر اصیل نسلی بو توپراقدا دوغور
معرفتدن قول‌آلیب عزت نفس
جهلی، فقری دوغولان پژده برغور

***

غربت احساس ائله‌مم من بوردا
سانکی اؤز دوغما دیاریمدی منیم
نرده واردی قاریندا شلاریمیز
آنا یوردومدی، حصار یمدی منیم

***

من ده آذربالاسی، تورك اوغلی
قوناغام دوغما قاریندا شلاریما
دئمیشم آیری دوشن لشکریمی
گئده‌یم، وصل ائده‌یم باشلاریما

***

دیلی، دینی، قانی بیر قارداشیدیخ
سوزی بیزدنسه، نه‌آغلار تاریخ

ایشده محکوم ایده‌رك باشچیلاری
قاراملتلری داغلار تاریخ

***

بیزده سیزتك دینه لاقید اولالی
گئتدی یرلر، بیزه گوگلر قالدی
شققه لندیك هره بیر تایدا دوشوب
بیر کسیك باش کیمی سویلر قالدی

***

گل سیخاق بیر کره قارداشلیق الین
لعن ائده‌ك ناخلف اسلافیمیزه
بونی (نادر) ده او وقت دویموشدی
قوی محبت قالا اخلافیمیزه

***

بو سوینج ایچقویقا، بیر لمحه
اونوداق قانلی، حزین لمحه‌لری
چیخاراق تاریخیمیزدن، چیخاراق
قان قارالدان او قارا صفحه‌لری

***

آتاتورك هیکلینه گوز تیکه‌رك
بیردن آلقیشلاپیرام ژن تورکی
گوز اؤئونده، نه تناسب، بیلمم
بیرده تصویر ائدیرم ژان دارکی

***

اوبالار شاعری‌یم، دردیمیزی
دویورام، چوخدا درین دویغودی بو
باش توتا، توتمایا، اؤز دویغوملا
اویورام، چوخدا شیرین اویغودی بو

***

گوروم، آی نازلی هلالیم، سانجاق
پارلاسین گئت ـ کئده بو سونمز اجاق
دئمیرم بیز قول ائده‌ك دنیانی
دنیا آنجاق بیزی انسان ساناجاق.

مندرجات

	صفحه
شهریارین آنا دیلینده شعرلری	۵
حیدربابای شهریار	۲۱
حیدر بابایا سلام	۳۱
ایکینجی «حیدر بابایا سلام»	۴۹
تورکون دیلی	۶۱
بهجت‌آباد خاطره‌سی	۶۳
دؤگونمه ـ سؤیونمه	۶۵
سهندیم!	۶۹
ائل بلبلی	۸۳
محمد راحیم حضرتلرینه جواب	۹۱
شهریارین جوابی	۹۹
سلیمان رستمه	۱۰۱
سلیمان رستمه	۱۰۲
حکیمه جان	۱۰۴
کرج خاطره‌سی	۱۰۵
ایمان مشتریسی	۱۰۸

	صفحه
یاتا بیلمه‌ییرم	۱۱۰
شاطر اوغلان	۱۱۳
زمان سسی	۱۱۶
گئتمه ترسا بالاسی	۱۱۷
ناز ایله میسن	۱۱۹
آزادلیق قوشی وارلیق	۱۲۱
غم باسدی قلبانیمی	۱۲۲
پروانه و شمع	۱۲۴
صنعتی مملکت	۱۲۵
غمله آتیشیق و باریشیق	۱۲۸
بلالی باش	۱۳۰
ایمانیله گئتدی	۱۳۲
شوخلوق	۱۳۴
جان آلیر ایندی	۱۳۵
آغیز یئمیشی	۱۳۷
[illegible]	۱۳۸
انجلا	۱۴۰
هارا قاچسین انسان؟	۱۴۳
آلنمین یازیسی	[illegible]
یار قاصدی	۱۴۹
گوزوم آیدین	۱۵۰
جان رستم!	۱۵۲
قره باسدی حکایه‌سی	۱۵۴
[illegible]	۱۵۵
مجنون	[illegible]

	صفحه
چابالیر اورك سینه‌مده	۱۶۰
اویون اولدوق	۱۶۲
رطب و ئریب تزه‌ك آلدیق	۱۶۳
معلول یازیق نیله‌سین	۱۶۴
اوتایدان گلنه	۱۶۷
آللاه وعده‌سی	۱۶۹
صابرین خوروزی	۱۷۰
انس و جن	۱۷۲
آللاه بویاغی	۱۷۴
بدوآت	۱۷۵
قافقازلی قارداشلارایله گوروش	۱۷۶
نئجه کئچدی عمرون؟	۱۷۹
عزیزه	۱۸۰
عزیزه جان	۱۸۳
یالقیز غریب	۱۸۴
[illegible]	۱۸۵
تضمین	۱۸۸
خان ننه	۱۹۰
سازلی شاعریمیز «خازن» ین روحنه تقدیم	۱۹۶
فخریه ئولومی	۱۹۷
بیاد دوست دیرینم محمدعلی محزون	۱۹۹
دان اولدوزودا باتدی	۲۰۰
آقا میرصادقین خیراتی	۲۰۱
[illegible]	۲۰۵
[illegible] مزاری	۲۰۷

قوشمالار و بایاتیلار

	صفحه
قارداشیم سلیمان رستمه اتحاف	۲۰۸
قارداشیم سلیمان رستمه	۲۱۰
قاچاق نبی	۲۱۳
اصلی کرم شعیرنه‌سرحاشیه‌یی	۲۱۶
یالان دنیا!	۲۱۸
گوزومون باشلاری	۲۲۱
باجیم اوغلی «بهروز»ین بایاتیلاری	۲۲۴
دکتر جاوید ده گئتدی	۲۲۷
ا. ایوانشاملو	۲۲۸
دریا ائله‌دیم	۲۲۹

علاوه‌لر

ب. ق. سهند. شهریارا مکتوب	۲۳۲
محمد راحیم. شهریارا آجیق مکتوب	۲۴۲
محمد راحیم. قارداشیم شهریارا ایکینجی مکتوب	۲۴۹
سلیمان رستم. شاعر قارداشیم شهریارا مکتوب	۲۵۳
سلیمان رستم. مجنه‌کوری	۲۵۵
ا. حسرت. شهریارا اتحاف	۲۵۷
حکیمه بلوری. شهریارا	۲۵۹
ا. زیله‌لاملو	۲۶۱